

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕ ΘΕΜΑ

**<< Οι στάσεις και η συμπεριφορά των παιδιών απέναντι στα νέα Μέσα
πληροφόρησης και η πιθανή παρενόχλησή τους από αυτά >>.**

Των : Τσιντζόγλου Κυριακή Α.Μ 2031
: Νεοφωτίστου Δήμητρα Α.Μ 1995

Επιβλέπων Καθηγητής: **Κ.Χατήρα**
Δ.Νικολόπουλος
Κρήτη 2010, Ρέθυμνο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη και Σκοπός παρούσας έρευνας.....	4-6
1) Εισαγωγή	
1.1 Εισαγωγή.....	7-25
2) Μεθοδολογία.....	26-29
2.1 Μεθοδολογία.....	26
2.2 Εργαλεία εξέτασης.....	27-28
2.3 Διαδικασία αξιολόγησης.....	28-29
3) Αποτελέσματα.....	30-41
3.1 Χρήση νέων τεχνολογιών και εμπειρίες στο διαδίκτυο.....	30-41
3.1.1 Χρήση και κατοχή Κινητού τηλεφώνου.....	30
3.1.2 Χρήση και κατοχή Ηλεκτρονικού υπολογιστή.....	31
3.1.3 Χρήση, χρόνος και επισκεψιμότητα στο διαδίκτυο.....	32-34
3.1.4 Εμπειρίες και Εθισμός στο διαδίκτυο.....	34-41
3.2 Σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα και η διαδικασία της μάθησης.....	42-58
3.2.1 Το σχολείο μου.....	42-45
3.2.2 Γονεϊκή σχέση.....	45
3.2.3 Σχολικός εκφοβισμός.....	46-55
3.2.4 Κοινωνική ανησυχία.....	55
3.2.5 Πηγές άγχους και στεναχώριας.....	56-58
3.3 Συζήτηση: Συμπεράσματα, προτεινόμενες λύσεις, Προβληματισμοί	59-66

6) Βιβλιογραφία.....	67-69
7) Παράρτημα.....	70

ΠΕΡΙΛΗΨΗ - ΣΚΟΠΟΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η εν λόγω έρευνα ,έχει ως στόχο να καταγράψει τις γνώσεις, τις απόψεις και τις συνήθειες, που έχουν οι νέοι της εφηβικής ηλικίας ,όσον αφορά στις νέες τεχνολογίες . Οι μαθητές , οι οποίοι έλαβαν μέρος,προέρχονται από δύο διαφορετικές περιοχές της Ελλάδος, τα Γιαννιτσά(αστική περιοχή) και το Καναλάκι Πρέβεζας(ημιαστική περιοχή) επίσης , αντιστοιχούν σε ηλικίες των 13-16 ετών και φοιτούν στην Α, Β και Γ γυμνασίου (σύνολο 310 μαθητές). Πιο συγκεκριμένα ,διερευνώνται οι στάσεις τους σχετικά με το κινητό τηλέφωνο, τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και το διαδίκτυο , καθώς επίσης και οι γνώσεις , ο τρόπος και ο βαθμός που τα χρησιμοποιούνε .Επιπρόσθετα, καταγράφονται οι απόψεις των μαθητών σχετικά με τις νέες (ηλεκτρονική παρενόχληση μέσω διαδικτύου) και τις παραδοσιακές μορφές παρενόχλησης (σχολικός εκφοβισμός). Επιπλέον, αναφέρονται οι απόψεις των μαθητών ,οι οποίες έχουν να κάνουν με το σχολείο ως χώρο μάθησης και το εκπαιδευτικό σύστημα , καθώς επίσης εκφράζονται από τους μαθητές οι πηγές άγχους και στενοχώριας. Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκαν 2 ερωτηματολόγια. Το πρώτο εξ αυτών, αφορά στις αντιλήψεις και τις συνήθειες ,που έχουν οι νέοι αυτής της ηλικίας πάνω στις νέες τεχνολογίες, στη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα και τη διαδικασία της μάθησης και το δεύτερο ,το οποίο εντοπίζει στοιχεία της προσωπικότητάς τους.

Η συγκεκριμένη έρευνα, η οποία διακρίνεται σε δύο μέρη, θα επικεντρωθεί και θα επεκταθεί κυρίως στην συχνότητα του φαινομένου της ηλεκτρονικής παρενόχλησης (η/π) - σχολικού εκφοβισμού, καθώς επίσης στον τρόπο που αντιμετωπίζουν το φαινόμενο αυτό, τα δύο φύλα , ποίο είναι το προφίλ των παιδιών θυμάτων-δραστών της η/π και ποιά είναι τα άτομα , στα οποία αναφέρουν το γεγονός(πρώτο μέρος). Όσον αφορά στο δεύτερο μέρος, ερευνώνται η σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα και οι αγχογόνες καταστάσεις , οι οποίες απασχολούν τους εφήβους στην καθημερινότητά τους.

Τα αποτελέσματα της έρευνας καταδεικνύουν, πώς η ηλεκτρονική παρενόχληση είναι λιγότερο συχνή σε σχέση με τον σχολικό εκφοβισμό, καθώς επίσης τα αγόρια εμπλέκονται σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι τα κορίτσια και στις δύο μορφές παρενόχλησης. Άξιο προσοχής αποτελεί, το ότι τα παιδιά , που έχουν γίνει δράστες ηλεκτρονικής παρενόχλησης, παρουσιάζουν ελάχιστα ικανοποιητική σχέση με τους γονείς, δεν είναι ευχαριστημένα από το σχολείο και είναι εθισμένα στο διαδίκτυο, κάτι , το οποίο ισχύει και για τα παιδιά , τα οποία έχουν καταστεί θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης.

Ουσιαστικό ρόλο διαδραματίζουν οι απόψεις των μαθητών για το εκπαιδευτικό σύστημα, οι οποίες είναι κατά βάση αρνητικές, όπως και οι πηγές άγχους και στεχαχώριας, όπου βρέθηκε πως εκείνο , το οποίο προβληματίζει και απασχολεί τους εφήβους , είναι κατά κόρον τα οικογενειακά προβλήματα (διαζύγια, τσακωμοί μεταξύ των μελών της οικογένειας).

Προκειμένου να μελετηθούν τα προαναφερθέντα ,θα πρέπει πρωτίστως να γίνει αναφορά στον ορισμό του παραδοσιακού εκφοβισμού και της ηλεκτρονικής παρενόχλησης , στη συνέχεια θα παρατεθούν σχετικές προγενέστερες έρευνες και θα τονιστούν τα θέματα εκείνα , στα οποία παρέχει απαντήσεις η συγκεκριμένη έρευνα.

1) ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγή

Ο σχολικός εκφοβισμός (παραδοσιακή μορφή εκφοβισμού), έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις στην εποχή που διανύουμε. Κατά καιρούς έχει απασχολήσει, αφενός τους επιστήμονες και αφετέρου τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς. Το παραπάνω γεγονός , διακρίνεται από το πλήθος των ερευνών και των μελετών που έχουν διεξαχθεί, ώστε να προβούν σε ανάλυση του φαινομένου αυτού.

Σύμφωνα με τον Ken Rigby(2008), σ. 67 < ο εκφοβισμός συμπεριλαμβάνει βασικά την επιθυμία κάποιου να πληγώσει κάποιον άλλον και την ασυμμετρία δύναμης των εμπλεκομένων , την επανάληψη, την άδικη χρήση της δύναμης και την προφανή ευχαρίστηση του επιτιθέμενου και γενικά μια αίσθηση καταπίεσης από την πλευρά του θύματος>.

Να επισημάνουμε ότι ο εκφοβισμός μπορεί να λάβει χώρα και σε εξωσχολικά περιβάλλοντα. Οι Peter K. Smith and Paul Brain(2006) στο άρθρο τους με θέμα <εκφοβισμός στα σχολεία>, υπογραμμίζουν πως μπορεί να συμβεί και στην ενήλικη ζωή, όπως στο χώρο της εργασίας, στις φυλακές, σε σπίτια ηλικιωμένων ανθρώπων και στο οικογενειακό περιβάλλον. Επιπλέον, οι Becky J. Kochenderfer and Gary W. Ladd, (1996) στο άρθρο τους με τίτλο < Σχέσεις θυματοποίησης> παραθέτουν μία έρευνα των Boulton & Underwood,1992; Olweus, 1991; Perry et al.,1988 η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το 9% με 10%, ατόμων ηλικίας 8 -16 ετών θυματοποιούνται και εκφοβίζουν τους συμμαθητές τους σε τακτική βάση και ότι με το πέρασμα του χρόνου ,αυξάνεται το ποσοστό του σχολικού εκφοβισμού.

Με την είσοδο και την πρόοδο της τεχνολογίας, ο εκφοβισμός τείνει να διευρύνεται και να συντελεί, στην ανάπτυξη μιας νέας μορφής παρενόχλησης, η οποία καλείται ηλεκτρονική παρενόχληση.

Σύμφωνα με τους Peter K. Smith, Jess Mahdavi, Manuel Carvalho, Sonja Fisher, Shanette Russell, and Neil Tippet (2008) ορίζεται η ηλεκτρονική παρενόχληση ως ένα γεγονός, το οποίο συμβαίνει, όταν χρησιμοποιούνται το διαδίκτυο, το κινητό τηλέφωνο ή άλλα τεχνολογικά μέσα, με σκοπό να στείλουν κείμενα ή εικόνες, οι οποίες βλάπτουν ή υποτιμούν ένα άλλο άτομο/ ομάδα. Με άλλα λόγια, ορίζεται ως η κατάσταση εκείνη, όπου ένα άτομο/ ομάδα απειλείται, εξευτελίζεται ή γίνεται στόχος με οποιοδήποτε τρόπο από ένα άλλο άτομο χρησιμοποιώντας τα τεχνολογικά μέσα.

Κατά τον Δ. Νικολοπουλο (2009), η ηλεκτρονική παρενόχληση μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, οι οποίες παρατίθενται παρακάτω:

- **Ανταλλαγή θερμής διαδικτυακής επικοινωνίας.** Διάλογοι σε δημόσιους διαδικτυακούς τόπους μεταξύ των χρηστών, οι οποίοι περιλαμβάνουν, κακόβουλα σχόλια κατά του θύματος/θυμάτων και αποσκοπούν, στη δημιουργία ενός συμπλέγματος κατωτερότητάς του/ τους.
- **Παρενόχληση.** Πραγματοποιείται μέσω επαναλαμβανόμενων μηνυμάτων, προς ένα συγκεκριμένο άτομο-στόχο και λαμβάνει προσωπικό χαρακτήρα, καθώς επίσης αυτή η συμπεριφορά έχει μεγάλη διάρκεια.

- **Δυσφήμιση.** Μορφή ηλεκτρονικής παρενόχλησης, κατά την οποία ο δράστης/δράστες, παραποιεί πληροφορίες ,οι οποίες σχετίζονται με το θύμα (είτε δημόσια πχ chatrooms, είτε προσωπικά πχ mail) , με απώτερο σκοπό την δυσφήμισή του/ τους.
- **Μίμηση (ηλεκτρονικής) ταυτότητας του άλλου.** Μορφή παρενόχλησης , κατά την οποία ο δράστης, οικειοποιείται την ταυτότητα του θύματος με επιβλαβή τρόπο ,με πρόθεση να διαστρεβλώσει και να αλλοιώσει την εικόνα του θύματος, απέναντι στους άλλους χρήστες.
- **Δημοσιοποίηση και εξαπάτηση.** Όταν, ένας χρήστης στέλνει,προσωπικά δεδομένα, σε έναν άλλο χρήστη, ο οποίος χωρίς τη συναίνεση του πρώτου, τα αποστέλλει σε άλλους χρήστες, με κακοπροαίρετη διάθεση.
- **Αποκλεισμός/εξοστρακισμός.** Μορφή ηλεκτρονικής παρενόχλησης σύμφωνα με την οποία, εξοστρακίζουν ένα άτομο/ άτομα , με τρόπο τέτοιο, ώστε να μην υπάρχει ανταπόκριση σε διάφορες κοινωνικές δραστηριότητες, κατά τη διάρκεια της διαδικτυακής χρήσης. Με αποτέλεσμα το άτομο/ άτομα να βιώνει μη λειτουργικά συναισθήματα.
- **Ηλεκτρονική παρακολούθηση.** Μορφή εκφοβισμού, μέσω της οποίας, ο δράστης, παρακολουθεί, εκφοβίζει, παρενοχλεί και τρομοκρατεί το θύμα, σε εκτεταμένο βαθμό.

- **Βιντεοσκόπηση και αναπαραγωγή βίαιων πράξεων.** Μορφή παρενόχλησης , κατά την οποία ο δράστης, άνευ λόγου και αιτίας,προβαίνει σε βίαιες πράξεις κατά του θύματος , οι οποίες βιντεοσκοποούνται. Ως επακόλουθο, αυτές οι σκηνές βίας δημοσιοποιούνται στο διαδίκτυο, προκαλώντας γέλιο στους χρήστες, οι οποίοι παρακολουθούν τις αντιδράσεις του θύματος.

Η ηλεκτρονική παρενόχληση(νέα μορφή παρενόχλησης) διαφοροποιείται από τον σχολικό εκφοβισμό(παραδοσιακή μορφή) σε ορισμένα χαρακτηριστικά ,τα οποία με τη σειρά τους , την καθιστούν ως την πιο συχνή μορφή παρενόχλησης:

- Η ανωνυμία των εκφοβιστών.
- Δεν υπάρχει έλεγχος από τις αρχές στις επαφές που γίνονται δια μέσου των τεχνολογικών μέσων
- Τα παιδιά γνωρίζουν περισσότερα για την χρήση της τεχνολογίας σε σχέση με τους γονείς. Συνεπώς,οι δεύτεροι, δεν είναι σε θέση να ανακαλύψουν περιστατικά ηλεκτρονικής παρενόχλησης.
- Τα παιδιά δύσκολα αποχωρίζονται τα μέσα επικοινωνίας (όπως το κινητό) με αποτέλεσμα να γίνονται θύματα/ δράστες σε οποιοδήποτε μέρος και χρονική στιγμή.
- Τα άτομα μπορούν να την αποφύγουν με το να διακόψουν τους διαύλους επικοινωνίας . Επίσης, μπορούν να αλλάξουν την ηλεκτρονική τους διεύθυνση , τον αριθμό τηλεφώνου τους και να ελέγχουν τις επαφές τους.
- Τέλος, μέσω της ηλεκτρονικής παρενόχλησης εκτίθενται τα προσωπικά δεδομένα των θυμάτων χωρίς να το γνωρίζουν. (Kimberly L. Mason, 2008)

Τα ερωτήματα , τα οποία έχουν απασχολήσει τους ερευνητές σχετικά με την ηλεκτρονική παρενόχληση μέχρι σήμερα ,παρουσιάζονται στη συνέχεια μέσα από προγενέστερες έρευνες.

Ο βαθμός ,στον οποίο τα παιδιά και έφηβοι γίνονται θύματα ή δράστες ηλεκτρονικής παρενόχλησης, το κατά πόσο είναι γνώστες της έννοιας, προβληματίζει μέρα με τη μέρα τους ενήλικες, καθώς επίσης και η συστηματικότητα αυτού του φαινομένου. Σε μία έρευνα που πραγματοποίησαν οι Michel Walrave, Research Group MIOS Wannes Heirman το 2009 επικεντρώνονται στην πρόβλεψη των ποσοστών θυματοποίησης και εκφοβισμού με μεγαλύτερη διορατικότητα. Η διαδικασία ήταν η ακόλουθη: χορηγήθηκαν ερωτηματολόγια σε δείγμα 1318 ατόμων ηλικίας 12-18 ετών, σε σχολεία του Βελγίου. Η στατιστική ανάλυση έγινε μέσω spss και δείχνει ότι το 34,2% έχει γίνει στόχος ηλεκτρονικής παρενόχλησης , το 21% παραδέχεται ότι έχει παρενοχλήσει άλλους. Επιπλέον, το 2% έχει εκφοβίσει συναισθηματικά και το 2,4% έχει υποστεί συστηματική παρενόχληση. Αξίζει να αναφερθεί ότι το 64,3% έχουν πάρει μέρος σε ηλεκτρονική παρενόχληση είτε ως θύτες είτε ως θύματα. Πρέπει να σημειωθεί ότι το 39,9% έχουν γίνει δράστες για τουλάχιστον μία φορά. Βρέθηκε επίσης, ότι τα κορίτσια έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης, ενώ τα αγόρια έχουν περισσότερες πιθανότητες να ασχοληθούν με τον εκφοβισμό μέσω διαδικτύου.

Σε μία άλλη μελέτη ,ο Li (2006) σε εφήβους (264 άτομα), βρήκε ότι οι μισοί από αυτούς έχουν υποστεί ηλεκτρονική παρενόχληση και οι μισοί από αυτούς στο σχολείο. Περισσότερο από το 34% των μαθητών έχουν γίνει δράστες σχολικού εκφοβισμού, ωστόσο το 17% έχει παρενοχλήσει τους άλλους χρησιμοποιώντας ηλεκτρονικά μέσα.

Επιπλέον, περισσότερο από το 53% του πληθυσμού του δείγματος , ανέφερε , ότι γνώριζαν κάποιον , ο οποίος έχει παρενοχληθεί ηλεκτρονικά. Παρόλο που , υπήρχαν φυλετικές διαφορές, όσον αφορά στο φαινόμενο της ηλεκτρονικής παρενόχλησης , δεν ήταν στατιστικά σημαντικές. Αξίζει να σημειωθεί, ότι περισσότερο από το 40% των θυμάτων δεν ήξεραν ,τί είναι η ηλεκτρονική παρενόχληση (στο άρθρο της Kimberly L. Manson, 2008).

Η ηλεκτρονική παρενόχληση ως νέα μορφή εκφοβισμού προκαλεί αρκετά ερωτηματικά σε όλους εκείνους τους τομείς , οι οποίοι ασχολούνται είτε άμεσα είτε έμμεσα με αυτή, ως επακόλουθο, όλο και περισσότερες έρευνες να διεξάγονται , στοχεύοντας στην εξερεύνηση και έχοντας ως απώτερο στόχο την αντιμετώπισή της. Οι ερευνητές Peter K. Smith, et all (2008) πραγματοποίησαν μία έρευνα , με σκοπό την καταγραφή της φύσης της ηλεκτρονικής παρενόχλησης και του αντίκτυπου, που έχει στους μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η μεθοδολογία η οποία ακολουθήθηκε είναι η εξής:

Πραγματοποιήθηκαν δύο έρευνες σε μαθητές 11 έως 16 ετών. Η πρώτη έρευνα αποτελούνταν από 92 μαθητες και η δεύτερη από 533 μαθητές με σκοπό να γενικευτούν τα ευρήματα. Και στις δύο έρευνες χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς, τα οποία εκτιμούσαν επτά διαφορετικά είδη παρενόχλησης. Στη συνέχεια, δόθηκε ένα χαρτί με πληροφορίες που αφορούσαν σε ιστοσελίδες και αριθμούς επικοινωνίας ώστε να το πάρουν στο σπίτι σε περίπτωση που χρειαζόταν οι ίδιοι ή κάποιος φίλος τους βοήθεια ή συμβουλή.

Τα αποτελέσματά ,τα οποία συνάγονται από τις παραπάνω έρευνες αποκαλύπτουν ότι η ηλεκτρονική παρενόχληση είναι λιγότερο συχνή από την παραδοσιακή παρενόχληση ,καθώς επίσης αναφέρθηκαν περισσότερα περιστατικά ηλεκτρονικής παρενόχλησης έξω από το χώρο του σχολείου από ότι μέσα.

Τα κινητά τηλέφωνα και τα μηνύματα είναι τα πιο διαδεδομένα ως μέσα ηλεκτρονικής παρενόχλησης και μάλιστα ο αντίκτυπος τους ήταν συγκρίσιμος με τον παραδοσιακό εκφοβισμό. Επιπλέον, το κινητό τηλέφωνο και τα video-clip είχαν αρνητικό αντίκτυπο.

Οι ηλικιακές και φυλετικές διαφορές ποίκιλαν και στις δύο έρευνες. Στη πρώτη, βρέθηκε ,ότι η ηλεκτρονική παρενόχληση έγινε από έναν ή περισσότερους μαθητές συνήθως της ίδιας ηλικιακής ομάδας και διαρκούσε μία βδομαδά και μερικές φορές λίγο περισσότερο. Η δεύτερη έρευνα από την άλλη βρήκε, ότι πολλά θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης υπήρξαν και θύματα εκφοβισμού.

Συνοψίζοντας, η ηλεκτρονική παρενόχληση αποτελεί ένα νέο είδος εκφοβισμού με διαφορετικά χαρακτηριστικά από τον παραδοσιακό εκφοβισμό και λαμβάνει χώρα κυρίως εκτος σχολείου.

Σε αρκετές περιπτώσεις τα άτομα εκείνα, τα οποία υπήρξαν θύματα σχολικού εκφοβισμού, στη συνέχεια έγιναν και θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης. Πώς άραγε σχετίζονται οι δύο αυτές μορφές παρενόχλησης μεταξύ τους; Ο Ozgur Erdur- Baker (2010) διεξήγαγε μία έρευνα, η οποία είχε ως στόχο να ανιχνεύσει τις σχέσεις μεταξύ παραδοσιακών μορφών παρενόχλησης και της ηλεκτρονικής παρενόχλησης ,καθώς επίσης το ρόλο που διαδραματίζει το φύλο και η συχνότητα σε αυτές τις μορφές παρενόχλησης.

Στην έρευνα πήραν μέρος 276 συμμετέχοντες (151 αγόρια, 125 κορίτσια) ηλικίας 14 έως 18 ετών. Χορηγήθηκαν ερωτηματολόγια με σχετικές ερωτήσεις και η ανάλυση των αποτελεσμάτων έγινε μέσω spss.

Τα αποτελέσματα φανερώνουν πως το 32% ήταν θύματα και στις δύο μορφές παρενόχλησης. Επίσης, βρέθηκε ,ότι η ηλεκτρονική παρενόχληση συσχετίζεται περισσότερο με τα αγόρια από ότι με τα κορίτσια και όσον αφορά στη συχνότητα δεν βρέθηκαν σημαντικές θετικές ή αρνητικές συσχετίσεις.

Ο υπερβολικός χρόνος που αφιερώνουν τα παιδιά και οι έφηβοι στο διαδίκτυο οδηγεί σε μη λειτουργικές και αθέμιτες συμπεριφορές. Η παρακάτω έρευνες αποκαλύπτουν ορισμένες από αυτές τις συμπεριφορές.

Ο Dr L Lam (2009) ,πραγματοποίησε μία έρευνα ,η οποία είχε σκοπό να μελετήσει τη σχέση, ανάμεσα στον εθισμό του διαδικτύου και στην αυτοτραυματική συμπεριφορά ανάμεσα στους εφήβους. Έλαβαν μέρος 1618 μαθητές, ηλικίας 13 έως 18 ετών απο τρεις διαφορετικές περιοχές της Κίνας. Ο εθισμός στο διαδίκτυο μετρήθηκε με το Internet Addiction Test (IAT) και η αυτοτραυματική συμπεριφορά με ένα ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς.

Τα αποτελέσματα δηλώνουν ότι το 16,3% των συμμετεχόντων ανέφεραν ,πως έχουν διαπράξει κάποια μορφή αυτοτραυματικής συμπεριφοράς, τους τελευταίους έξι μήνες, το 4,5% έχει προβεί σε κάποια μορφή αυτοτραυματικής συμπεριφοράς έξι φορές τουλάχιστον και το 9,7% μία έως πέντε φορές. Επίσης, φυσιολογική χρήση του διαδικτύου έκανε το 89,2%, το 10,2% έκανε περιορισμένη χρήση και το 0,6% είχε εθιστεί στο διαδίκτυο.

Στη συνέχεια, συγκρίθηκε η αυτοτραυματική συμπεριφορά εκείνων ,οι οποίοι έκαναν φυσιολογική χρήση του διαδικτύου με εκείνους ,που είχαν προβεί σε περιορισμένη χρήση και με εκείνους , οι οποίοι είχαν εθιστεί. Η σύγκριση έδειξε, πως τα άτομα που είχαν εθιστεί παρουσίασαν μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης αυτοτραυματικής συμπεριφοράς. Οι Elli Tripodaki, Georgios Kormas, Eleftheria Konstantoulaki, Elisabeth Andrie, Georgios Nassis, Alikí Freskou, Maria Sfiri, Helen Georgouli, Artemis Tsitsika and Andreas Constantopoulos σε μία έρευνα που πραγματοποίησαν το 2008 ,στόχευαν να μελετήσουν την χρήση και την κατάχρηση του διαδικτύου, σε παιδιά της εφηβικής ηλικίας στον ελληνικό πληθυσμό(Αθήνα) και να ανιχνεύσουν, τόσο το ψυχολογικό προφίλ, όσο και τον τρόπο ζωής των χρηστών.

Το δείγμα αντιπροσωπεύεται από 315 παιδιά (164 αγόρια, 151 κορίτσια) , μαθητές γυμνασίου . Χρησιμοποιήθηκαν 2 ερωτηματολόγια, το ένα αφορούσε στον εθισμό του διαδικτύου και το άλλο στα συναισθηματικά και συμπεριφορικά προβλήματα. Μετρήθηκαν επίσης, οι αθλητικές δραστηριότητες και η φυσική κατάσταση με κατάλληλες ερωτήσεις. Τα αποτελέσματα των συμμετεχόντων βγήκαν μέσω του spss. Σύμφωνα λοιπόν, με τα αποτελέσματα της έρευνας το 53,4% των εφήβων χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για περισσότερο από ένα χρόνο, το 26% αναφέρει καθημερινή χρήση , το 8% το χρησιμοποιεί πάνω από 20 ώρες την εβδομάδα ενώ τα αγόρια περνούν περισσότερο χρόνο στο διαδίκτυο από ότι τα κορίτσια. Ως εκ τούτου, δεν βρέθηκε κανένα παιδί εθισμένο, παρόλα αυτά το 9,4% παρουσίασε συχνά προβλήματα, έπειτα από υπερβολική χρήση του διαδικτύου. Επιπλέον βρέθηκε ότι ο πιο συχνός λόγος που χρησιμοποιείται το διαδίκτυο είναι ,για να παίζουν παιχνίδια.

Επιπρόσθετα, το 5,8% είχαν πέσει θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης. Υπήρχε μία θετική συσχέτιση ,που έχει να κάνει με τη χρήση του διαδικτύου και την υπερδραστηριότητα καθώς επίσης και μία θετική συσχέτιση ,που έχει να κάνει με τη χρήση του διαδικτύου, την εγκληματικότητα και την δυσλειτουργία των σχέσεων.

Η έρευνα συμπεραίνει ,πως η χρήση του διαδικτύου καθίσταται πλέον πολύ δημοφιλής στα παιδιά και είναι σε θέση να συνδυάζεται με ψυχολογικά προβλήματα εάν καταστεί υπερβολική η χρήση του.

Αρκετό ενδιαφέρον παρουσιάζει ,ο τρόπος σύμφωνα με τον οποίο συμπεριφέρονται τα αγόρια και τα κορίτσια στο φαινόμενο της ηλεκτρονικής παρενόχλησης .Ο Qing Li(2006) έκανε μία έρευνα, η οποία σκόπευε να εξετάσει τις διαφορές στη συμπεριφορά των δύο φύλων όσον αφορά στην ηλεκτρονική παρενόχληση στα σχολεία. Στην έρευνα πήραν μέρος 264 μαθητές (130 αγορια, 134 κορίτσια), οι οποίοι ανήκαν σε ποικίλες εθνικότητες. Επίσης, περισσότεροι από τους μισούς μαθητές ανέφεραν υψηλή σχολική επίδοση ,περίπου το 40% ανέφερε μέτρια σχολική επίδοση και μόνο ελάχιστοι μαθητές ανέφεραν χαμηλή σχολική επίδοση. Τους χορηγήθηκε ένα ανώνυμο ερωτηματολόγιο, το οποίο περιλάμβανε δημογραφικά χαρακτηριστικά των μαθητών, την εμπειρία τους σχετικά με την ηλεκτρονική παρενόχληση και 26 ερωτήσεις σχετικά με την συχνότητα χρήσης των υπολογιστών. Η ανάλυση έγινε μέσω spss.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αποκαλύπτουν, ότι περισσότερο από τους μισούς μαθητές έχουν γίνει θύματα σχολικού εκφοβισμού και ένας στους τέσσερις έχει πέσει θύμα ηλεκτρονικής παρενόχλησης.

Επίσης, πάνω από το 34% των μαθητών έχουν προβεί σε σχολικό εκφοβισμό και μόνο το 17% έχουν παρενοχλήσει άλλους ηλεκτρονικά.

Επιπλέον, το 53,6% ανέφερε ,ότι γνώριζε κάποιον, ο οποίος έχει παρενοχληθεί ηλεκτρονικά. Αξίζει να τονιστεί, πως πάνω από το 22% των αγοριών και περίπου το 12% των κοριτσιών είχαν παρενοχλήσει ηλεκτρονικά.

Εντούτοις, το 25% των αγοριών και το 25,6% των κοριτσιών αναφέρουν ,ότι υπήρξαν θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης. Επιπρόσθετα, τα αγόρια έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν εκφοβιστές ηλεκτρονικής παρενόχλησης και σχολικού εκφοβισμού από ότι τα κορίτσια. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ,πως πάνω από το 80% των παρευρισκόμενων σε ηλεκτρονική παρενόχληση δεν το αναφέρουν στο προσωπικό του σχολείου.

Άξια προσοχής ,αποτελεί και η έρευνα του Berson και των συνεργατών (2003), οι οποίοι , βρήκαν ότι το 92% (από δείγμα 10.800 κοριτσιών)των κοριτσιών ηλικίας 12-18 ετών χρησιμοποιούσαν τον υπολογιστή του σπιτιού , το 58% ξοδεύει το χρόνο του στέλνοντας μηνύματα ή email σε φίλους,το 20% σερφάρει στο διαδίκτυο , ώστε να μάθει νέες πληροφορίες και το 16% περνάει τον περισσότερο χρόνο του στα chatrooms ενώ μόνο το 1% χρησιμοποιεί το διαδίκτυο ,με σκοπό την εκπόνηση κάποιας εργασίας (στο άρθρο του June F. Chisholm, 2006) .

Η αποκάλυψη ενός περιστατικού θυματοποίησης, μέσω του διαδικτύου δύσκολα έρχεται στην επιφάνεια από τα θύματα ή τους παρευρισκόμενους. Πρόσφατα ερευνητικά δεδομένα καταδεικνύουν ,ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των θυμάτων δεν το αναφέρει σε κανένα. Προκειμένου να γίνουμε πιο σαφείς θα αναφερθούμε σε ορισμένες έρευνες.

Σε μία πανελλαδική έρευνα ,που πραγματοποίησε η οργάνωση ΝΕΟΙ (2009), με σκοπό την παρενόχληση και την ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων σε ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης , έλαβαν μέρος 2176 συμμετέχοντες και προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα: Σχεδόν το 26% έχει παρενοχληθεί διαδικτυακά, γεγονός το οποίο δεν ανέφεραν στους γονείς, παρά μόνο σε περίπτωση που αισθάνθηκαν φόβο και προσβολή. Από την άλλη, το ανέφεραν κυρίως σε φίλους, λόγω του γεγονότος, ότι το θεώρησαν ήσσονος σημασίας ή αστείο. Κανένας δεν ανέφερε, ότι απευθύνθηκε στις αρμόδιες αρχές όπως η Δίωξη του Ηλεκτρονικού Εγκλήματος.

Το συμπέρασμα από αυτή την έρευνα φανερώνει ,ότι οι νέοι επιδεικνύουν ριψοκίνδυνες συμπεριφορές σχετικά με την χρήση που κάνουν στο διαδίκτυο ενώ γνωρίζουν τους κινδύνους.

Σε μία άλλη έρευνα των Slonje, R. & Smith, P. K. (2008) διερευνάται η φύση και η έκταση της ηλεκτρονικής παρενόχλησης στα σουηδικά σχολεία. Πήραν μέρος 360 μαθητές 12 έως 20 ετών από διαφορετικά σχολεία. Χορηγήθηκαν από τους ερευνητές ανώνυμα ερωτηματολόγια σε κάθε σχολική τάξη. Η διάρκεια συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων , ήταν είκοσι λεπτά και στο τέλος τους μοίρασαν πληροφοριακά φυλλάδια, τα οποία είχαν ως στόχο την αναζήτηση βοήθειας η συμβουλής σε περίπτωση ,που οι ίδιοι ή κάποιος φίλος τους είχαν πέσει θύματα ηλεκτρονικού εκφοβισμού ή σχολικής παρενόχλησης.

Τα αποτελέσματά της έρευνας σχετικά με την έκταση της ηλεκτρονικής παρενόχλησης είναι τα εξής: το 17,6% είναι θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης έναντι του 11,9% είναι δράστες.

Πιο συγκεκριμένα από τα τέσσερα είδη ηλεκτρονικής παρενόχλησης που μετρήθηκαν στην παρούσα έρευνα (μήνυμα κειμένου, e-mail, τηλεφωνικές κλήσεις, φωτογραφίες/βίντεο) πιο συχνός τρόπος παρενόχλησης αποτελεί εκείνος του e-mail (9% για τα θύματα και 8,6% για το δράστη) Ακολουθεί ο τρόπος μέσω φωτογραφιών και βίντεο(8,6% για τα θύματα, 3,8 για τους δράστες) Έπεται, ο τρόπος μέσω τηλεφώνου (6,7% για τα θύματα και 4,3% για τους δράστες). Τέλος ο τρόπος μέσω μηνυμάτων (4,8% για τα θύματα και 4,3% για τους δράστες). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ,ότι το 50% των θυμάτων δεν το αναφέρουν σε κανέναν , το 35,7% το αναφέρει σε ένα φίλο , το 8,9% το αναφέρει στους κηδεμόνες τους και το 5,4% σε κάποιον άλλον. Κανένας δεν αναφέρει ,ότι έχει απευθυνθεί σε κάποιο δάσκαλο.

Οι Jaana Junonen,Elisheva F. Gross (2008) έκαναν μία έρευνα, η οποία επιθυμούσε, να εξετάσει τις ομοιότητες μεταξύ της ηλεκτρονικής παρενόχλησης στους εφήβους(1554 άτομα ηλικίας 12-17) . Οι ερευνητές είχαν δημιουργήσει έναν σύνδεσμο σε ένα δημοφιλές δικτυακό τόπο. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωναν ανώνυμα με ηλεκτρονικό τρόπο ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο μπορούσαν να βρουν σε αυτό τον σύνδεσμο από τον Αύγουστο μέχρι τον Οκτώβριο.

Τα αποτελέσματά δείχνουν : το 72% ανέφερε ένα τουλάχιστον ένα περιστατικό ηλεκτρονικής παρενόχλησης, το 85% ανέφερε ότι είχε εμπειρία εκφοβισμού στο σχολείο. Επίσης, οι πιο συχνές μορφές ηλεκτρονικής παρενόχλησης και σχολικού εκφοβισμού είναι: τα παρατσούκλια ή υβριστικά σχόλια καθώς επίσης η αποστολή μηνυμάτων μέσω ηλεκτρονικών μέσων.

Επιπρόσθετα, τα 2/3 των θυμάτων της ηλεκτρονικής παρενόχλησης ανέφεραν ,ότι γνώριζαν τους δράστες και οι μισοί από αυτούς γνώριζαν τον εκφοβιστή από το σχολείο. Πρέπει να υπογραμμιστεί, πως το 90% του δείγματος δεν αναφέρει σε κανένα ενήλικα , το γεγονός ότι παρενοχλήθηκε διαδικτυακά και ότι μόνο ελάχιστοι έχουν χρησιμοποιήσει μεθόδους για να αποτρέψουν τέτοιου είδους συμπεριφορές.

Η έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι και οι δύο μορφές εκφοβισμού οδηγούν στην αύξηση της ανησυχίας και του άγχους.

Καθημερινά προτείνονται τρόποι , μέθοδοι και στρατηγικές αντιμετώπισης από τους ειδικούς σχετικά με την ηλεκτρονική παρενόχληση , έτσι και μεις στο τελευταίο μέρος της εργασίας μας θα εστιάσουμε στους πιο αναγκαίους και σημαντικούς. Αξίζει όμως, να αναφέρουμε μια ερευνητική προσπάθεια παρέμβασης, με σκοπό την ελάττωση του φαινομένου αυτού. `Οι Megan A. Moreno, MD, MEd, MPH; Ann VanderStoep, Malcolm R. Parks, Frederick J. Zimmerman, Ann Kurth, Dimitri A. Christakis, MD, MPH (2009) πραγματοποίησαν μία έρευνα , η οποία είχε ως στόχο να μελετήσει ,κατά πόσο μία παρέμβαση μέσω διαδικτύου ,μειώνει τις αναφορές ,που σχετίζονται με το sex και τη κατάχρηση στο διαδίκτυο σε άτομα εφηβικής ηλικίας ,τα οποία παρουσιάζουν περισσότερες πιθανότητες να υιοθετήσουν αυτές τις συμπεριφορές.

Η διαδικασία είχε ως εξής: Η ιστοσελίδα ,η οποία χρησιμοποίησε η συγκεκριμένη έρευνα είναι: www.myspace.gr. Δημιούργησαν ένα προφίλ, στο οποίο γινότουσαν αναφορές για το sex, την ουσιαστική χρήση και για ζητήματα ασφάλειας διαδικτύου.

Στη συνέχεια, έστειλαν ένα email (επιστημονικού και συμβουλευτικού περιεχομένου) σε άτομα του δείγματος, τα οποία έπρεπε να πληρούν ορισμένα κριτήρια(κατανάλωση αλκοόλ, κάπνισμα, κ.α) , που τους καθιστούσαν επιρρεπείς σε αυτού του είδους τις συμπεριφορές. Αυτό το προφίλ, ενεργοποιήθηκε πριν την παρέμβαση και τρεις μήνες μετά την παρέμβαση. Οι συμμετέχοντες ανέρχονταν στα 190 άτομα, ηλικίας 18 έως 20, όπου είχαν προφίλ στο συγκεκριμένο διαδικτυακό τόπο.

Ανάλογα με τη συχνότητα της επισκεψιμότητας στο κάθε θέμα(sex,`ασφάλεια, ουσιαστική χρήση),τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν, ότι το 58,4% ήταν άντρες, το 54,2% είχαν αναφορές για το sex και το 85,3% ανέφερε ουσιαστική χρήση του συγκεκριμένου διαδικτυακού τόπου. Η αναλογία των προφίλ, στα οποία οι αναφορές ήταν ανύπαρκτες ανέρχεται στο 13,7% για την πειραματική ομάδα ενώ για την ομάδα ελέγχου 5,3% , η οποία είχε αναφορές στο sex. Επιπλέον 26% έναντι 22% αντίστοιχα για την ουσιαστική χρήση. Η αναλογία των προφίλ, τείνει να γίνεται πιο <<προσωπική>> στην μεταανάλυση. Συγκεκριμένα στην πειραματική ομάδα το ποσοστό ανέρχεται στο 10,5% και στο 7,4% για την ομάδα ελέγχου. Η αναλογία των προφίλ, στα οποία δεν δημιουργήθηκε καμία από τις τρεις προστατευτικές αλλαγές ήταν 42,1% για την πειραματική ομάδα και 22,5% για την ομάδα ελέγχου.

Η έρευνα κατέληξε ,στο ότι η παρέμβαση μέσω διαδικτύου ,συνδέθηκε με την μείωση των σεξουαλικών αναφορών στο συγκεκριμένο προφίλ των εφήβων.

Τα πιο σημαντικά αποτελέσματα αυτών των προγενέστερων ερευνητικών δεδομένων καταγράφονται συνοπτικά όπως φαίνεται στον πίνακα 2 : σύγκριση διεθνών δεδομένων.

Η παρούσα ερευνητική προσπάθεια επιχειρεί να παρέχει απαντήσεις εκτός από τα ερωτήματα, που αναφέρονται στις παραπάνω έρευνες (συχνότητα, διαφορά στο φύλο, σύγκριση σχολικού εκφοβισμού με την ηλεκτρονική παρενόχληση) και σε ορισμένα άλλα, όπως το ποιά είναι τα χαρακτηριστικά των παιδιών δραστών και θυμάτων της ηλεκτρονικής παρενόχλησης, ποιές είναι οι πεποιθήσεις και οι προτάσεις των εφήβων σε ό,τι έχει να κάνει με το εκπαιδευτικό σύστημα, επιπλέον πώς βιώνουν οι έφηβοι τη σχέση με τους γονείς και ποιές είναι οι πηγές άγχους και στενοχώριας που ταλανίζουν τους εφήβους καθημερινά. Όλα τα παραπάνω ερωτήματα συσχετίζονται με τον εκφοβισμό και την θυματοποίηση είτε στο σχολείο είτε στο διαδίκτυο, καθώς επίσης και με τον εθισμό στο διαδίκτυο. Έτσι λοιπόν, στο επόμενο κεφάλαιο ακολουθεί η μεθοδολογία της έρευνας διεξοδικά και αναλυτικά.

Πίνακας 2 :Σύγκριση διεθνών δεδομένων

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	ΕΘΙΣΜΟΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ	ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ
Michel Walrave,(2009)		<p>17% : δράστες Η/Π</p> <p>53%+ : γνώριζαν θύματα Η/Π</p> <p>40%+: όχι γνώση Η/Π</p> <p>2,4%: θύματα συστηματικής παρενόχλησης</p> <p>64,3%:δράστες και θύματα Η/Π</p>	
Li (2006)		<p>17% : δράστες Η/Π</p> <p>53%+ : γνώριζαν θύματα Η/Π</p> <p>40%+: όχι γνώση Η/Π</p>	34%: δράστες Σχολ. Εκ
Peter K. Smith (2008)		<p>6,6%: θύματα Η/Π συχνά τους 2 τελευταίους μήνες</p> <p>77,8%: όχι θύματα Η/Π.</p>	
Ozgur Erdur-Baker (2010)		32%: θύματα Η/Π	32%: θύματα σχ. Εκφ.
Dr L Lam (2009)	3 διαφορετικές περιοχές της Κίνας		
Elli Tripodaki,(2008)	κανένα παιδί εθισμένο, παρόλα αυτά το 9,4% παρουσίασε συχνά προβλήματα, έπειτα από υπερβολική χρήση του διαδικτύου.		
Qing Li(2006)		<p>¼ θύμα Η/Π , 17% έχουν παρενοχλήσει άλλους ηλεκτρονικά. το 53,6% γνώριζε κάποιον, ο οποίος έχει παρενοχληθεί ηλεκτρονικά. Το 22% + των αγοριών και περίπου το 12% των κοριτσιών είχαν παρενοχλήσει ηλεκτρονικά. το 25% των αγοριών και το 25,6% των κοριτσιών υπήρξαν θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης.80% + των παρευρισκόμενων σε ηλεκτρονική παρενόχληση δεν το αναφέρουν στο προσωπικό του σχολείου.</p>	50% + θύματα σχολ. Εκφ. πάνω από το 34%+ έχουν προβεί σε σχολικό εκφοβισμό

Slonje, R. &
Smith, P. K.
(2008)

17,6%:θύματα Η/Π το
11,9%: δράστες. 4 είδη Η/Π
e-mail (9% για τα θύματα
και 8,6% για το δράστη), ο
τρόπος μέσω
φωτογραφιών,βίντεο(8,6%
θύματα, 3,8 δράστες) ,
μέσω τηλεφώνου (6,7%
θύματα και 4,3%
δράστες),μέσω μηνυμάτων
(4,8% για τα θύματα και
4,3% για τους δράστες).το
50% των θυμάτων δεν το
αναφέρουν σε κανέναν , το
35,7% το αναφέρει σε ένα
φίλο , το 8,9% το αναφέρει
στους κηδεμόνες τους και
το 5,4% σε κάποιον άλλον.
Κανένας δεν αναφέρει ,ότι
έχει απευθυνθεί σε κάποιο
δάσκαλο.

Jaana
Juvonen,Elishe
va F. Gross
(2008)

οι πιο συχνές μορφές85% ανέφερε ότι είχε εμπειρία εκφοβισμού στο
ηλεκτρονικής σχολείο.
παρενόχλησης και σχολικού
εκφοβισμού είναι: τα
παρατσούκλια ή υβριστικά
σχόλια , αποστολή
μηνυμάτων. τα 2/3 των
θυμάτων της Η/Π ανέφεραν
,ότι γνώριζαν τους δράστες
και το 50% από αυτούς
γνώριζαν τον εκφοβιστή
από το σχολείο. το 90%
δεν αναφέρει σε κανένα
ενήλικα ότι παρενοχλήθηκε

Kimberly
Young(1996)

S.17% εθισμένοι για
περισσότερο από ένα
χρόνο

Qing Li(2008)

25% θύματα(Καναδοί), 15%55% θύματα(Καναδοί),31% δράστες, 65%
δράστες, 33% θύματα(Κινέζοι), 34% δράστες.
θύματα(Κινέζοι), 7%
δράστες.
9%(Καναδοί):αναφορά
θυμάτων σε ενήλικα,19%
αναφορά παρευρ. Σε
ενήλικα, παρέμβαση
ενηλίκων 67%
66%(Κινέζοι): αναφορά
θυμάτων σε ενήλικα, 60%
αναφορά παρευρ. Σε
ενήλικα, 73% παρέμβαση
ενηλίκων .

Konstantinos E.
Siomos(2008)

11% εθισμένο στο
διαδίκτυο

Hinduja,
Sameer and
Patchin, Justin
W.(2008)

Αγόρια:32% θύματα, 18%
δράστες,
chatroom:θυμ23,8%,δραστε
ς9,6%,
email:θυμ9,7%,δραστες2,9
%, μνμ μέσω
κιν.:4%θυμ,1,8%δράστες.
Κορίτσια:36%θύματα,16%δ
ραστες, chatroom

Κ. Χατήρα,
Δ.
Νικολοπουλος
Κ. Τσιντζογλου
Δ. Νεοφωτίστου
(2010)

θυμ.24,2%,7,3%δράστες,e
mail:13% θύματα,
3,4%δράστες, μνμ μέσω
κινητού:4,7% θύματα, 1,6
%δράστες
23% θυματα Η/Π, θυμ.
Μέσω κιν:15,8%,
chatroom:6,5%,
email:1,9%, δεν γνώριζαν
τους δράστες:14,2%, 5,5%
δράστες εκτός σχολείου,
3,9% συμμαθητές,
αγόρια;δράστες 13%,
θύματα 16%, και τα δύο
25%, κορίτσια: θύματα
23%, δράστες 0,4%, και τα
δύο 17%
παρευρισκόμενοι 33,3%,
μορφές η/π: θύματα: μέσω
μηνυμάτων 33,5%,
δυσφήμιση -
δημοσιοποίηση/εξαπάτησ
20,3%. μίμηση
ταυτότητας 18,7%,
εξοστρακισμός/αποκλεισμ
ός 18,1% , ηλεκτρονική
παρακολούθηση 14,8%.
,δράστες:ηλεκτρονικός
εκφοβισμός μίμησης
ταυτότητας 23,5%,
ηλεκτρονική
παρακολούθηση 19,7%,
ανταλλαγή θερμής
διαδικτυακής επικοινωνίας
16,5%,
αποκλεισμός/εξοστρακισμ
ός 15,8%,
δυσφήμιση14,5%
δημοσιοποίηση13,5%
αναφορά
περιστατικού:(θύματα)
18,4% σε κανέναν, 10,6%
σε γονείς, 6,5%
φίλος/αδερφ/θείος, 4,5%
καθηγητές

16,5% έχουν εθιστεί στο
διαδίκτυο

Αγόρια: 33% δράστες, 39% θύματα, και τα
δύο 27%
κορίτσια; 20% δράστες, 41% θύματα, 15%
και τα δύο
παρευρισκόμενοι:65,5%

2) ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

2.1 Μεθοδολογία

Η παρούσα ερευνητική προσπάθεια διεξήχθη σε μία ημιαστική περιοχή, (Καναλάκι Πρέβεζας) και σε μία αστική περιοχή(Γιαννιτσά). Το δείγμα αποτελείται από μαθητές γυμνασίου (Α, Β, Γ), οι οποίοι στο σύνολό τους ανέρχονται σε 310 μαθητές. Τα αγόρια αριθμούνται σε 163 άτομα και τα κορίτσια σε 127 άτομα. Στον πίνακα 1 φαίνεται η κατανομή των μαθητών ανά τάξη. Τα παιδιά δέχτηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα, ύστερα από συνεννόηση με το διευθυντή του σχολείου και τους εκπαιδευτικούς. Η επιλογή του δείγματος ήταν τυχαία.

Πίνακας 1: κατανομή μαθητών ανά τάξη

ΤΑΞΗ	Α Β Γ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	Α ΤΑΞΗ	Β ΤΑΞΗ	Γ ΤΑΞΗ
ΑΓΟΡΙΑ	163	52	49	68
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	147	46	36	59
ΣΥΝΟΛΟ	310	98	85	127

2.2 Εργαλεία εξέτασης

Για την αξιολόγηση των μαθητών χρησιμοποιήθηκαν εργαλεία, που αξιολογούν τόσο τις στάσεις τους απέναντι στα νέα μέσα πληροφόρησης ,όσο και τα στοιχεία της προσωπικότητάς τους. Παρακάτω περιγράφονται διεξοδικά τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν.

Αξιολόγηση στάσεων στα νέα μέσα πληροφόρησης

Για την αξιολόγηση των στάσεων χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο, στο οποίο εμπεριέχονται δέκα βασικές ενότητες. Συγκεκριμένα η πρώτη ενότητα, εμπεριέχει βασικές πληροφορίες για το άτομο ,που συμπληρώνει το ερωτηματολόγιο (ηλικία, φύλο, τόπος γέννησης, αδέλφια και μορφωτικό επίπεδο γονέων).

Η δεύτερη ενότητα ,περιλαμβάνει πληροφορίες για το κινητό τηλέφωνο(κατοχή, χρήση,είδη δραστηριοτήτων και βαθμός συχνότητας). Η τρίτη ενότητα, περιλαμβάνει πληροφορίες για τον ηλεκτρονικό υπολογιστή (κατοχή, λόγοι χρήσης-δραστηριότητες και βαθμός συχνότητας). Η τέταρτη ενότητα, περιέχει ερωτήσεις σχετικά με το διαδίκτυο (χρήση, δραστηριότητες, βαθμός συχνότητας και εύρος επισκεψιμότητας ιστοσελίδων).

Η πέμπτη ενότητα, κάνει λόγο στον αντίκτυπο του διαδικτύου στην καθημερινότητα των παιδιών. Η έκτη ενότητα, αναφέρεται στις εμπειρίες των παιδιών στο διαδίκτυο (ηλεκτρονική παρενόχληση).

Η έβδομη ενότητα, ανιχνεύει απόψεις των παιδιών για το σχολείο και το εκπαιδευτικό σύστημα γενικότερα. Η όγδοη ενότητα ,περιέχει ερωτήσεις, οι οποίες σχετίζονται με μορφές παρενόχλησης στο σχολείο (θύτες , θύματα, παρευρισκόμενοι). Η ένατη ενότητα ,έχει ερωτήσεις οι οποίες αφορούν τα συναισθήματα που βιώνουν οι μαθητές για τον εαυτό τους. Εν τέλει ,η δέκατη ενότητα ,εμπεριέχει ερωτήσεις οι οποίες, εντοπίζουν τις πηγές άγχους και στενοχώριας των μαθητών.

Αξιολόγηση στοιχείων προσωπικότητας

Για την αξιολόγηση των στοιχείων της προσωπικότητας ,χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο ,στο οποίο περιγράφονται δύο τύποι ατόμων, ένας στη δεξιά στήλη και ένας στην αριστερή στήλη (βλ. παράρτημα). Με αυτόν τον τρόπο, τα παιδιά καλούνται να επιλέξουν ,ποιός από τους δύο τύπους τους ταιριάζει και πόσο (απόλυτα ή μάλλον). Τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και οι συσχετίσεις των δεδομένων της έρευνας, προέκυψαν από την ανάλυση του στατιστικού προγράμματος spss.

2.3 Διαδικασία αξιολόγησης

Η διαδικασία της αξιολόγησης , πραγματοποιήθηκε σε ομαδικό επίπεδο. Πριν πραγματοποιηθεί η ομαδική αξιολόγηση, κρινόταν απαραίτητο από τον εξεταστή να εξηγήσει με σαφήνεια τις απαραίτητες οδηγίες στα παιδιά και να επισημάνει, ότι η διαδικασία δεν επηρεάζει την σχολική επίδοση , ούτε θα υπάρξει θετική ή αρνητική βαθμολογία.

Αξίζει να σημειωθεί , ότι τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα και ότι ο εξεταστής παρέμενε στην τάξη καθ όλη την διάρκεια της αξιολόγησης , με σκοπό να απαντήσει στις απορίες των μαθητών.

Ο συνολικός χρόνος , που απαιτούνταν για την ολοκλήρωση της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων ήταν δύο διδακτικές ώρες (45 λεπτά η κάθε ώρα) σε κάθε τμήμα. Ο κάθε εξεταστής κωδικοποιούσε τα ερωτηματολόγια του κάθε μαθητή. Ύστερα από την συλλογή των ερωτηματολογίων ο εξεταστής ,καλούνταν να εντοπίσει παραλείψεις των παιδιών και στη συνέχεια να χορηγήσει ξανά τα ερωτηματολόγια στα παιδιά, τα οποία είχαν παραλείψει να απαντήσουν σε ορισμένες ερωτήσεις.

Στο επόμενο κεφάλαιο ακολουθεί η ποσοτική και ποιοτική ανάλυση των δεδομένων της έρευνας καθώς επίσης, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα συμπεράσματα, τα οποία περιγράφονται εκτεταμένα στο τέλος αυτού του κεφαλαίου.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

3.1 Χρήση νέων τεχνολογιών και εμπειρίες στο διαδίκτυο

Στο κεφάλαιο αυτό καταγράφονται, οι συνήθειες και η συμπεριφορά των εφήβων, απέναντι στα νέα μέσα πληροφόρησης , καθώς επίσης, ο τρόπος που αντιδρούν τα αγόρια και τα κορίτσια σε αυτά. Αφού πραγματοποιήσουμε μία σύντομη και σφαιρική ανασκόπηση όλων των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου, στη συνέχεια θα επεκταθούμε στα συμπεράσματα ,τα οποία προκύπτουν από την έρευνα.

3.1.1 Κατοχή και χρήση Κινητού τηλεφώνου

Σύμφωνα με την έρευνα, όσον αφορά στη χρήση του κινητού τηλεφώνου το **65,2%** των μαθητών το χρησιμοποιεί σε καθημερινή βάση, το **23,2%** αρκετά συχνά και το **11%** σπάνια ,ενώ το **95%** των μαθητών έχουν κινητό.

Κυρίως οι μαθητές το χρησιμοποιούν,για να να επικοινωνούν με φίλους(**39,7%**), να στέλνουν sms (**45,8%**) να ακούνε μουσική, να παίζουν παιχνίδια και να στέλνουν mms (**12,5%**). Ακολουθεί η τηλεφωνική επικοινωνία με τους γονείς (**29%**) . Στα παραπάνω έρχεται να προστεθεί και η χρήση του διαδικτύου μέσω του κινητού τηλεφώνου, η οποία σπάνια προτιμάται από τους εφήβους.(**49,4%**)

3.1.2 Κατοχή και χρήση Ηλεκτρονικού υπολογιστή

Τα ευρήματα δείχνουν, ότι το **79%** ξέρει να χρησιμοποιεί τον Η/Υ πολύ καλά, το **20,6%** ελάχιστα και το **0,3%** καθόλου. Επιπλέον ,προσωπικό υπολογιστή έχει στην κατοχή του το **81,6%**. Πρέπει να τονιστεί, ότι η χρήση σε καθημερινή βάση κυμαίνεται στο **72,3%** . Σε αντίθεση με τα παιδιά, το **56,5%** των γονέων γνωρίζει ελάχιστα από ηλεκτρονικό υπολογιστή, το **16,5%** καθόλου και το **26,5%** πολύ καλά.

Άξιο αναφοράς αποτελεί το γεγονός, ότι τα παιδιά συζητούν ελάχιστα με τους γονείς για το ,τί κάνουν στο διαδίκτυο , σε ποσοστό **39,7%** ενώ το **26,1%** πολύ συχνά και το **33,9%** καθόλου.

Οι συχνότεροι λόγοι για τους οποίους οι έφηβοι χρησιμοποιούν τον Η/Υ παρατίθενται με σειρά προτίμησης από τους εφήβους, συγχρόνως δεξιά δηλώνεται ο βαθμός συχνότητας κατα τον οποίο χρησιμοποιείται ο Η/Υ . Συνεπώς, ο μεγαλύτερος βαθμός συχνότητας αντιστοιχεί στο "αρκετά συχνά" ,ο μέτριος βαθμός συχνότητας αντιστοιχεί "σε μέτριο βαθμό" και ο λιγότερος βαθμός συχνότητας στο "σπάνια" :

1ο 53,9%: για να σερφάρει στο διαδίκτυο, **(αρκετά συχνά)**

2ο 3,5%: για να ακούει μουσική ,(αρκετά συχνά)

3ο 21,6%: να παίζει παιχνίδια, **(σπάνια)**

4ο 29%: για να βλέπει ταινίες ,(σε μέτριο βαθμό)

5ο 27,4% : για να κάνει εργασία, **(σπάνια)**

6ο 45,2%: επειδή δεν έχει τίποτα καλύτερο να κάνει ,(αρκετά συχνά)

7ο 1,6%: για να ζωγραφίζει ,(συχνά)

3.1.3 Χρήση, χρόνος, δραστηριότητες και επισκεψιμότητα στο διαδίκτυο

Τα αποτελέσματα δηλώνουν ,πως οι έφηβοι μπαίνουν στο διαδίκτυο από το δικό τους Η/Υ σε ποσοστό **67,1%**, από των γονέων **12,3%**, από κάποιου φίλου **3,5%**, από internet cafe **9,7%** , θείου ή αδελφού **7,4%**.. Επίσης, ο Η/Υ , ο οποίος χρησιμοποιείται για να μπαίνουν στο διαδίκτυο βρίσκεται στο δωμάτιο των εφήβων(**61,1%**), σε κοινόχρηστο χώρο(**25,8%**) , στο δωμάτιο των γονέων (**1%**) και σε κάποιον άλλο χώρο (internet cafe, σε θείο ή φίλο) το **11,9%**.

Οι δραστηριότητες στο διαδίκτυο ,που προτιμούνται συνήθως από τους εφήβους είναι οι ακόλουθες καθώς παρουσιάζεται ταυτόχρονα στη δεξιά πλευρά ο βαθμός συχνότητας αυτών των δραστηριοτήτων . Ο βαθμός συχνότητας ακολουθεί την ίδια διαβάθμιση όπως και παραπάνω :

1η επικοινωνία με τους συμμαθητές του.(41,9%) **(αρκετά συχνά)**

2η μουσική(4,5%) **(αρκετά συχνά)**

3η γνωριμία με καινούργιους ανθρώπους(23,5%) **(σπάνια)**

4η σερφάρισμα για διάφορα θέματα(21,9%) **(συχνά)**

5η παιχνίδια(20,3%) **(αρκετά συχνά)**

6η σχεδιασμός ιστοσελίδων ή προφίλ(22,9%) **(σπάνια)**

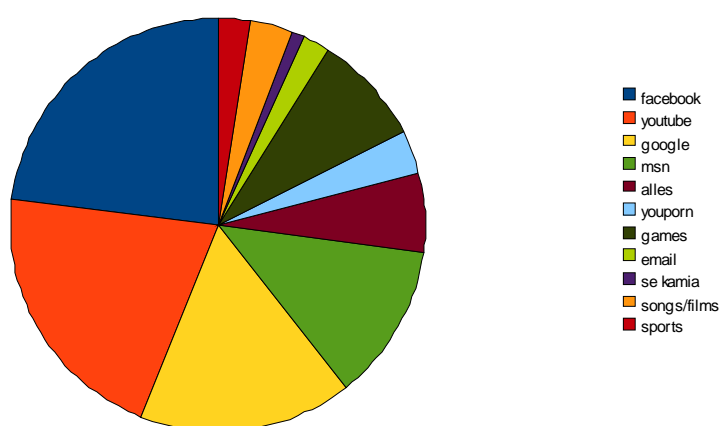
7η μαθήματα για το σπίτι (26,8%) **(σπάνια)**

8η ψώνια(49,4%) **(σπάνια)**

9η ταινίες(1,3%) **(αρκετά συχνά)**

Όπως παρατηρούμε παραπάνω οι μαθητές τοποθετούν το διαδίκτυο στην κορυφή των προτιμώμενων δραστηριοτήτων του ηλεκτρονικού υπολογιστή και γι' αυτό το λόγο έχει ενδιαφέρον να μελετήσουμε τη συχνότητα και το είδος των ιστοσελίδων που επισκέπτονται συνήθως. Ακολουθεί σχετικό διάγραμμα (διάγραμμα)

1. Διάγραμμα επισκεψιμότητας ιστοσελίδων

Αν επιθυμούσαμε να κατασκευάσουμε μία λίστα με τις 10 συχνότερες ιστοσελίδες επισκεψιμότητας τότε αυτή θα διαμορφωνόταν ως εξής:

1η facebook (75,2%)

2η youtybe (68,1%)

3η google (53,9%)

4η msn (40,3%)

5η onlinegames (28,4%)

6η alles* (19,7%)

7η youporn (11%)

8η sports (8,1%)

9η email (6,8%)

10η σε καμία (3,2)

Αρκετά αξιόλογο γεγονός είναι το ότι , οι έφηβοι σερφάρουν στο διαδίκτυο **χωρίς** την **επίβλεψη** των γονέων σε ποσοστό **83,5%**, το **8,1%** με **επίβλεψη** και το υπόλοιπο **9%** βρίσκεται συνήθως **μαζί με φίλους**.

Οι συνηθέστερες ώρες που μπαίνουν στο διαδίκτυο τις **καθημερινές** είναι **21:00-22:00** σε ποσοστό **33,2%**, το **Σάββατο 15:00-16:00** σε ποσοστό **31,3%** και την **Κυριακή** οι ώρες κατά τις οποίες <<σερφάρουν>> είναι **11:00-12:00** σε ποσοστό **19%**, **15:00-16:00** σε ποσοστό **20,3%**, **19:00-20:00** σε ποσοστό **20,6%** και **22:00-23:00** σε ποσοστό **20,3%**.

3.1.4 Εμπειρίες και Εθισμός στο διαδίκτυο

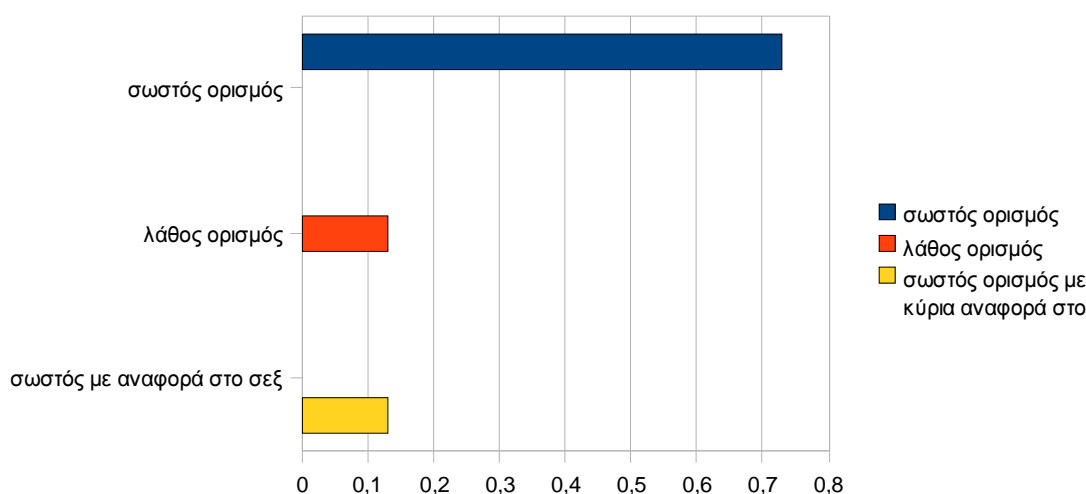
Τα αποτελέσματα μαρτυρούν, ότι οι έφηβοι σε ποσοστό **51%** έχουν στοιχειώδεις γνώσεις ,ώστε να **ξεπερνούν τα φίλτρα ασφαλείας** ενός υπολογιστή, καθώς επίσης γνωρίζουν ,τί είναι η **ηλεκτρονική παρενόχληση** σε ποσοστό **46,5%**. Από το 46,5% **μόνο το 33%** όρισε την **ηλεκτρονική παρενόχληση** (βλ. Έξτρα σχόλια παράρτημα).

* Με τον όρο άλλες, ορίζεται ένα αριθμός ιστοσελίδων, οι οποίες δεν ανήκουν σε καμία από τις παραπάνω κατηγορίες, τέτοιες είναι : y8, red tube, troktiko, Meteo, Magnafox, Ovguide, Wesc.com, Narvtoget

Πρέπει να σημειωθεί πως οι ορισμοί που δόθηκαν από τους μαθητές διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: 1) σωστός ορισμός, 2) λάθος ορισμός, 3) σωστός ορισμός με κύρια αναφορά στη σεξουαλική παρενόχληση μέσω του διαδικτύου. Τα κριτήρια, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την κατάταξη στη κατηγορία του σωστού ορισμού είναι κυρίως η αναφορά σε σχόλια με υποτιμητικό, υβριστικό, αισχρό, απειλητικό χαρακτήρα σε συνομιλία στο διαδίκτυο, αναφορά σε ενοχλητικά μηνύματα μέσω διαδικτύου, η μίμηση ταυτότητας και δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων στο διαδίκτυο, πχ "*ηλεκτρονική παρενόχληση είναι όταν κάποιος σε ενοχλεί μέσα από τον υπολογιστή σου, σου στέλνει ενοχλητικά μηνύματα, σχολιάζει τις φωτογραφίες σου ενώ εσύ δεν το ξέρεις και διαδίδει φήμες για κάτι που μπορεί να έχεις κάνει ή όχι*". Για την κατηγορία του σωστού ορισμού με κύρια αναφορά στη σεξουαλική παρενόχληση κριτήριο αποτελεί η αναφορά σε σεξουαλική παρενόχληση μέσω μηνυμάτων στο διαδίκτυο, καθώς επίσης και η αναφορά σε τουλάχιστον ενός από τα παραπάνω στοιχεία και στην σεξουαλική παρενόχληση μέσω του διαδικτύου ταυτόχρονα, πχ "*όταν κάποιος δείχνει εικόνες στο διαδίκτυο σε ανθρώπους που δεν επιτρέπεται να τις δούν και όταν ασκεί σε αυτούς σεξουαλική παρενόχληση μέσω του διαδικτύου*".

Ως κριτήριο του λάθους ορισμού κρίθηκε η αναφορά σε αοριστίες ,όπως πχ " όταν κάποιος θέλει να

σε βιάσει". Όπως θα δείτε παρακάτω, το μεγαλύτερο ποσοστό(**73%**) έδωσε **σωστό ορισμό**, ενώ **ο λάθος ορισμός** και ο σωστός με κύρια αναφορά στο σεξ κυμαίνονται στο ίδιο ποσοστό(**13%**). Ακολουθεί σχετικό διάγραμμα. (διάγραμμα 2).

2. Διάγραμμα ορισμού ηλεκτρονικής παρενόχλησης

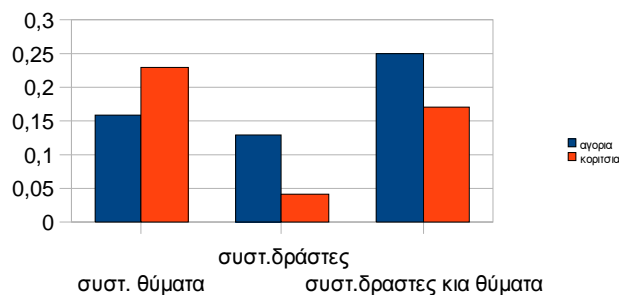
Σε αυτή την ενότητα εξετάζονται, τα ποσοστά της συστηματικής ηλεκτρονικής θυματοποίησης, του συστηματικού ηλεκτρονικού εκφοβισμού, τα ηλεκτρονικά μέσα της η/π (ηλεκτρονικής παρενόχλησης), καθώς επίσης και οι μορφές της η\π. Επιπλέον αναφέρονται τα άτομα, στα οποία οι έφηβοι αποκαλύπτουν περιστατικά η/π ή τα άτομα ,στα οποία θα στρέφονταν σε περίπτωση που συνέβαινε (αν ακόμη δεν έχει συμβεί) ένα τέτοιο περιστατικό. Έτσι λοιπόν , σύμφωνα με τα αποτελέσματα, τους τελευταίους τρεις μήνες , οι έφηβοι έχουν **παρενοχληθεί ηλεκτρονικά σε ποσοστό 22,9%**.

Το πιο συχνό μέσο παρενόχλησης, αποτελεί το **κινητό τηλέφωνο** σε ποσοστό **15,8%**, ακολουθεί το **chatroom** σε ποσοστό **6,5%** και τα **email** σε ποσοστό **1,9%**. Από εκείνα τα παιδιά, που παρενοχλήθηκαν διαδικτυακά, ένα ποσοστό **14,2%** αναφέρει, ότι **δεν γνώριζε τους δράστες** της ηλεκτρονικής παρενόχλησης, το **5,5%** αναφέρει, ότι οι δράστες ήταν **άτομα εκτός σχολείου** και το **3,9%**, ότι ήταν **συμμαθητές**.

Σε γενικές γραμμές το **57%** του συνόλου (αγόρια-κορίτσια) **δεν εμπλέκεται** στη **συστηματική η/π**. Πιο συγκεκριμένα το ποσοστό των **αγοριών** που **δεν εμπλέκονται** με την ηλεκτρονική παρενόχληση αντιστοιχεί στο **50%** και το ποσοστό των **κοριτσιών**, τα οποία δεν υπήρξαν ούτε δράστες, ούτε θύματα αντιστοιχεί στο **49%**. Εν τούτοις, το **54% των αγοριών** εμπλέκεται **συστηματικά** στην **ηλεκτρονική παρενόχληση** είτε ως θύμα, είτε ως δράστης είτε και τα δύο και τα **κορίτσια** εμπλέκονται σε ποσοστό **40,4%**.

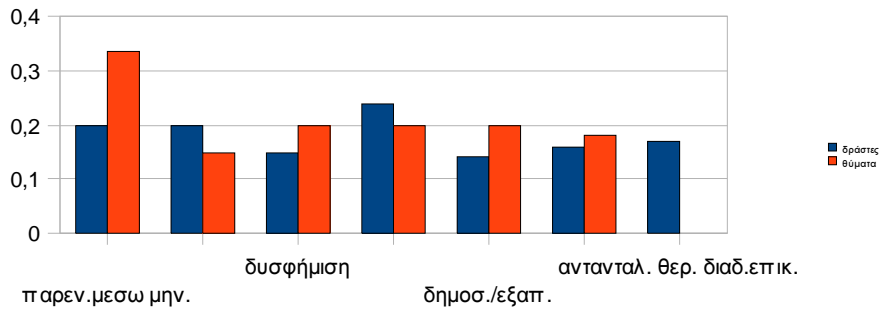
Αξίζει να σημειωθεί, ότι τα **αγόρια** είναι **δράστες** σε μεγαλύτερο ποσοστό από ότι τα **κορίτσια (13%, έναντι 0,4%)** και τα **κορίτσια θύματα**, σε μεγαλύτερο ποσοστό από ότι τα **αγόρια(23%, έναντι 16%)**. Επίσης τα **αγόρια** κυμαίνονται σε μεγαλύτερο ποσοστό ως **δράστες και ως θύματα ταυτόχρονα** σε σχέση με τα **κορίτσια(25%, έναντι 17%)** (βλ. Διάγραμμα 3).

3. Διάγραμμα διαφοράς φύλου συστηματικής ηλεκτρονικής παρενόχλησης

Επιπρόσθετα, το ποσοστό των μαθητών , οι οποίοι έχουν παρευρεθεί σε συμβάν ηλεκτρονικής παρενόχλησης (**bystanders-παρευρισκόμενοι**) είναι **33,5%**. Επιπλέον, η συχνότερη μορφή η/π (θυματοποίηση) είναι η **παρενόχληση μέσω μηνυμάτων** σε ποσοστό **33,5%**, ακολουθούν η **δυσφήμιση** και η **δημοσιοποίηση/εξαπάτηση** με ποσοστό **20,3%**. Έπονται η **μίμηση ταυτότητας** με ποσοστό **18,7%**, ο **εξοστρακισμός/αποκλεισμός** με ποσοστό **18,1%** και τέλος η **ηλεκτρονική παρακολούθηση** με ποσοστό **14,8%**. Από την άλλη ,ο **ηλεκτρονικός εκφοβισμός** πραγματοποιείται ,κυρίως μέσω της **μίμησης ταυτότητας** σε ποσοστό **23,5%**, ακολουθεί η **ηλεκτρονική παρακολούθηση** με ποσοστό **19,7%**, στη συνέχεια η **ανταλλαγή θερμής διαδικτυακής επικοινωνίας** με ποσοστό **16,5%**, έπεται ο **αποκλεισμός/εξοστρακισμός** με ποσοστό **15,8%**, η **δυσφήμιση** με ποσοστό **14,5%** και τέλος η **δημοσιοποίηση** σε ποσοστό **13,5** (βλ. Διάγραμμα 4).

4. Διάγραμμα μορφών ηλεκτρονικής παρενόχλησης

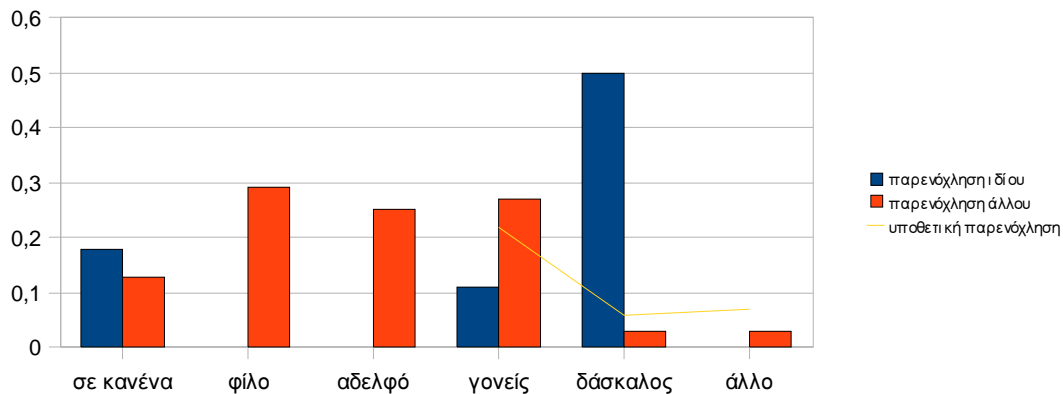

Στην ερώτηση , η οποία είχε να κάνει με την αναφορά περιστατικού η/π (εφόσον έχει συμβεί) σε συγκεκριμένα άτομα (γονείς, καθηγητές,σε κανένα, σε αδερφό, φίλο και θεία/ο)παρατίθενται τα ακόλουθα ποσοστά. Από εκείνους που παρενοχλήθηκαν διαδικτυακά το μεγαλύτερο ποσοστό, δεν το ανέφερε **σε κανένα (18,4%)**, το **10,6%** το είπε **στους γονείς** , το **4,5%** **στους καθηγητές** και το **6,5%** **σε φίλο, αδελφό, θείο.**

Από εκείνους οι οποίοι δεν παρενοχλήθηκαν και ρωτήθηκαν **υποθετικά** σε ποιο άτομο θα το ανέφεραν, το μεγαλύτερο ποσοστό αποκρίθηκε **στο φίλο** σε ποσοστό **29,4%**, **στους γονείς** ανέφερε το **26,8%**, **στον αδελφό** το **24,5%**, **στους καθηγητές** το **2,9%**, **σε κανένα** το **12,6%** ενώ **στην αστυνομία** το **2,6%** . Στην ερώτηση " **όταν ήξερα ότι παρενοχλούταν κάποιο άτομο ηλεκτρονικά σε ποιόν το ανέφερα"**, το μεγαλύτερο ποσοστό αποκρίθηκε, ότι δε θα το έλεγε **σε κανένα(41,9%)**, ακολουθούν οι **γονείς** με ποσοστό **22,3%**, οι **δάσκαλοι** με ποσοστό **6,1%** και ο **φίλος με τον αδελφό** σε ποσοστό

6,8%, ενώ το 22,9% δε γνώριζε κάποιο περιστατικό η/π.(βλ. Διάγραμμα 5).

5. Διάγραμμα αναφοράς περιστατικού ηλεκτρονικής παρενόχλησης

39

Τα αποτελέσματα όσον αφορά τον εθισμό στο διαδίκτυο δείχνουν ότι το **16,5%** των εφήβων έχει **εθιστεί στο διαδίκτυο**. Σε ορισμένες ερωτήσεις, οι οποίες αφορούν αυτή την ενότητα, τα ποσοστά των εφήβων έχουν ως εξής:

- ✓ "πόσο συχνά βρίσκεις πως είσαι στο διαδίκτυο περισσότερο από όσο σκοπεύεις" το **39,4%** των εφήβων αποκρίθηκε **'συχνά'**
- ✓ "πόσο συχνά επηρεάζεται η γενικότερη επίδοσή σου και αποδοτικότητα εξαιτίας του χρόνου που ξοδεύεις στο διαδίκτυο" το **12,6%** των εφήβων αποκρίθηκε **'συχνά'**
- ✓ "πόσο συχνά χάνεις από τον ύπνο σου ή ξυπνάς πολύ αργά την επόμενη ημέρα εξαιτίας της μεταμεσονύχτιας χρήσης του διαδικτύου" το **11,6%** των εφήβων αποκρίθηκε **'συχνά'**
- ✓ πόσο συχνά προσπαθείς να περιορίσεις το χρόνο που είσαι στο διαδίκτυο και αποτυγχάνεις να το καταφέρεις" το **25,2%** των εφήβων αποκρίθηκε **'συχνά'**
- ✓ πόσο συχνά κρύβεις από τους άλλους πόσο χρόνο είσαι στο διαδίκτυο" το **17,7%** των εφήβων αποκρίθηκε **'συχνά'**

Η ενότητα του εθισμού αποτελεί μία από της πιο αξιοπρόσεκτες ενότητες , (μαζί με εκείνη του γονεϊκού ενδιαφέροντος) ένεκα του γεγονότος, ότι συσχετίζεται σε σημαντικά, όπως θα δούμε στη συνέχεια με τη σκιαγράφηση του προφίλ των παιδιών θυμάτων – δραστών της ηλεκτρονικής παρενόχλησης.

Στην ενότητα που ακολουθεί τα αποτελέσματα εστιάζουν σε τέσσερις βασικές ενότητες.

Η πρώτη σχετίζεται με το σχολείο και κατ' επέκταση με το εκπαιδευτικό σύστημα, η δεύτερη ενότητα αφορά στις σχέσεις των γονέων με τους εφήβους.

40

Η τρίτη ενότητα επικεντρώνεται στο φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (δράστες, θύματα, παρευρισκόμενοι, πιθανοί τρόποι αντιδράσεις, αντιλήψεις των εφήβων) και η τέταρτη περιγράφει τις κυριότερες πηγές άγχους και στεναχώριας των εφήβων. Πρέπει να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι, τα αποτελέσματα αυτής της ενότητας, αποκτούν νόημα όταν συσχετίζονται με τα αποτελέσματα των δεδομένων του πρώτου μέρους όπου πραγματοποιούνται συσχετίσεις με το προφίλ των δραστών , των θυμάτων της η/π και με τον εθισμό στο διαδίκτυο.

3.2 Σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα και η διαδικασία της μάθησης

3.2.1 Σχολείο και εκπαιδευτικό σύστημα

Αρκετό ενδιαφέρον, στην παρούσα έρευνα ,παρουσιάζουν οι απόψεις και πεποιθήσεις των παιδιών για το σχολείο και κατ' επέκταση για το εκπαιδευτικό σύστημα . Οι αντιλήψεις αυτές διακρίνονται σε τέσσερις κατηγορίες: ασφάλεια στο σχολείο, συνθήκες σχολικού περιβάλλοντος, λειτουργία εκπαιδευτικού συστήματος και επιπρόσθετα σχόλια των μαθητών για το σχολείο/εκπαιδευτικό σύστημα. Παρόλα αυτά θα αναφερθούν τα πιο σημαντικά ποσοστά. Από την έρευνα προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Στις ερωτήσεις, οι οποίες αφορούν την **ασφάλεια στο σχολείο**(ασφάλεια στην τάξη, στις τουαλέτες, στην επιστροφή και στο δρόμο για το σχολείο,στην αυλή) το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών αισθάνεται **απόλυτα ασφαλής (43,5% - 51,9%)** ενώ μικρό είναι το ποσοστό, το οποίο δεν αισθάνεται **καθόλου ασφάλεια(5,8%- 8,7%)**Αξίζει να

σημειωθεί ότι στην ερώτηση "Πόσο ασφαλής αισθάνεσαι στις τουαλέτες του σχολείου" το 19,4% απάντησε καθόλου , το 14,8% ελάχιστα, το 20,3% αρκετά , το 16,5% πολύ, και το 29% απόλυτα.

Στις ερωτήσεις που σχετίζονται με τις συνθήκες σχολικού περιβάλλοντος (καθαριότητα, ευχάριστο μέρος, λειτουργία) το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών **δεν είναι καθόλου ευχαριστημένο από τις συνθήκες του σχολικού περιβάλλοντος** σε ποσοστό που κυμαίνεται στο **23,9%-30,6%**, εν αντιθέσει με ένα μικρότερο ποσοστό της τάξης του **6,5%** , το οποίο είναι **απόλυτα ευχαριστημένο**, ενώ το **22,9%** είναι **ευχαριστημένο σε μέτριο βαθμό**.

42

Στις ερωτήσεις που έχουν να κάνουν με το **εκπαιδευτικό σύστημα** (τρόπος διδασκαλίας, αξιολόγηση, τρόπος επιβολής των ποινών, περιεχόμενο μαθημάτων) το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών **δεν είναι απόλυτα ευχαριστημένο σε ποσοστό που κυμαίνεται από 24% έως 39%** σε αντίθεση με ένα ποσοστό της τάξης του **10% έως 24%**.

- Εν τέλει, οι έφηβοι, οι οποίοι συμπλήρωσαν επιπλέον σχόλια για το σχολείο/εκπαιδευτικό σύστημα αντιπροσωπεύουν το 20% του συνολικού δείγματος(βλ. έξτρα σχόλια, παράρτημα). Συγκεκριμένα τα σχόλια διακρίνονται σε τέσσερις κατηγορίες: 1) θετικά σχόλια για το εκπαιδευτικό σύστημα, 2) αρνητικά σχόλια για τις συνθήκες σχολικού περιβάλλοντος, 3) αρνητικά σχόλια για τους καθηγητές, 4) αρνητικά σχόλια για το εκπαιδευτικό σύστημα(περιεχόμενο μαθημάτων, τρόπος διδασκαλίας, αξιολόγηση, ποινές). Αντιπροσωπευτικές αποκρίσεις για κάθε μία κατηγορία είναι οι ακόλουθες:

- " το σχολείο είναι πολύ καλό και μας βοηθάει να μορφωθούμε"(θετικά σχόλια για το εκπαιδευτικό σύστημα
- "Το ελληνικό σχολείο και κατ' επέκταση το εκπαιδευτικό σύστημα εφαρμόζει μεθόδους οι οποίες δεν τραβούν το ενδιαφέρον των μαθητών συνεπώς η συντριπτική πλειονότητά τους δεν καταβάλει μεγάλη προσπάθεια και οι επιδόσεις τους συνεχώς μειώνονται ""(αρνητικά σχόλια για το εκπαιδευτικό σύστημα)
- " Να μην υπάρχουν εξετάσεις γιατί αγχώνονται τα παιδιά"(αρνητικά σχόλια για το εκπαιδευτικό σύστημα)

43

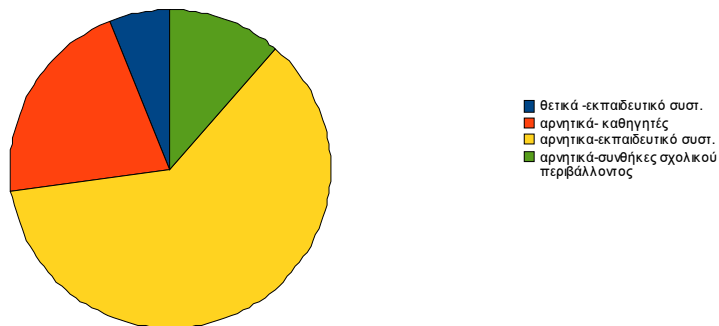
- "Χάλι μαύρο . Είναι απαράδεκτο. Είναι για τον πούτσο"(αρνητικά σχόλια για το εκπαιδευτικό σύστημα)
- "Μπορούσε το εκπαιδευτικό σύστημα να μην ήταν τόσο αυστηρό για να είχαμε λίγο περισσότερο χρόνο για παιχνίδι , αφού είμαστε ακόμη παιδιά. Οι καθηγητές να ήταν πιο επιεικείς με τις ποινές που δίνουν στους μαθητές"(αρνητικά σχόλια για το εκπαιδευτικό σύστημα)
- "Αίσχος, ντροπή , ριζική αλλαγή ή αλλάζουμε ή βουλιάζουμε"(αρνητικά σχόλια για το εκπαιδευτικό σύστημα)
- "Κάποιοι καθηγητές δεν κάνουν μάθημα απλώς σαχλαμαρίζουν"(αρνητικά σχόλια για τους καθηγητές)
- "Οι καθηγητές περιμένουν από εμάς σεβασμό χωρίς αυτοί να σέβονται τίποτα"(αρνητικά σχόλια για τους καθηγητές)
- "Να υπάρχει ίση μεταχείριση σε όλους τους μαθητές χωρίς να τους βάζουν σε

κατηγορίες".(αρνητικά σχόλια για τους καθηγητές)

- "Δεν μου αρέσει είναι πολύ παλιό πρέπει να το φτιάξουν"(αρνητικά σχόλια για τις συνθήκες σχολικού περιβάλλοντος)
- Το σχολείο είναι σαν μια μεγάλη χωματερή γεμάτη σκουπίδια . Θέλω να γκρεμιστεί και να φτιαχτεί ένα καινούργιο(αρνητικά σχόλια για τις συνθήκες σχολικού περιβάλλοντος). Ακολουθεί σχετικό διάγραμμα(βλ. Διάγραμμα 6)

44

6. Διάγραμμα έξτρα σχολίων για το σχολείο/εκπαιδευτικό σύστημα

3.3.2 Γονεϊκή σχέση

Αξιοσημείωτες , στη παρούσα έρευνα, είναι οι απόψεις των εφήβων για το κατά πόσο οι γονείς ενδιαφέρονται σχετικά με το τι συμβαίνει στο σχολείο , καθώς επίσης και για το βαθμό στον οποίο είναι ικανοποιητική η σχέση γονέων και εφήβων.

Τα ευρήματα, τα οποία αφορούν το ενδιαφέρον των γονέων για το σχολείο(σχολικές συναντήσεις , επίδοση μαθητή, δραστηριότητες μαθητή), φανερώνουν πως το

μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων ενδιαφέρεται αρκετά έως πολύ (15% έως 74,8%) ενώ ένα μικρό ποσοστό ενδιαφέρεται ελάχιστα έως καθόλου(4,2 έως 21,3%). Κλείνοντας, τα αποτελέσματα της σχέσης ανάμεσα στους εφήβους και τους γονείς δείχνουν αρκετά έως πολύ ικανοποιητική σχέση (21,6% έως 65,5%), εν αντιθέσει με την λιγότερο ικανοποιητική σχέση (5,8% έως 7,1%).

45

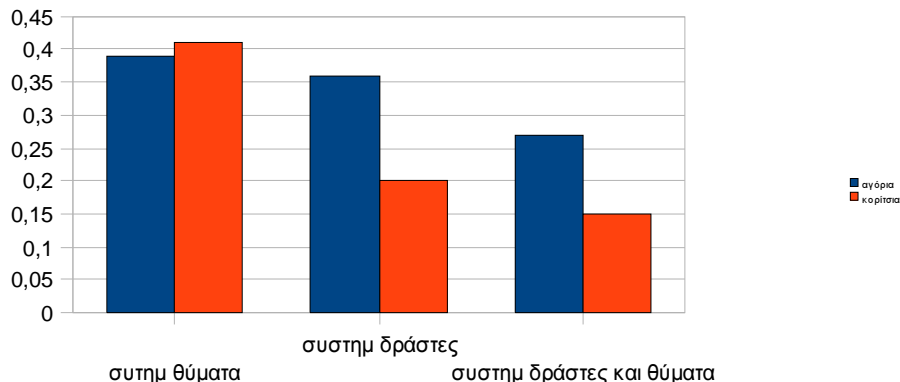
3.2.3 Σχολικός εκφοβισμός

Έχοντας κάνει λόγο για μορφές εκφοβισμού(σύγχρονες, παραδοσιακές)και εφόσον προηγουμένως παρατέθηκαν τα ποσοστά θυματοποίησης και εκφοβισμού της ηλεκτρονικής παρενόχλησης στους εφήβους, σε αυτή η ενότητα επικεντρώνεται αντίστοιχα στα ευρήματα του σχολικού εκφοβισμού. Τα αποτελέσματα του παραδοσιακού εκφοβισμού παρουσιάζουν ιδιαίτερες διαφορές από εκείνα της ηλεκτρονικής παρενόχλησης, γεγονός , το οποίο μαρτυρείται από τα παρακάτω ποσοστά.

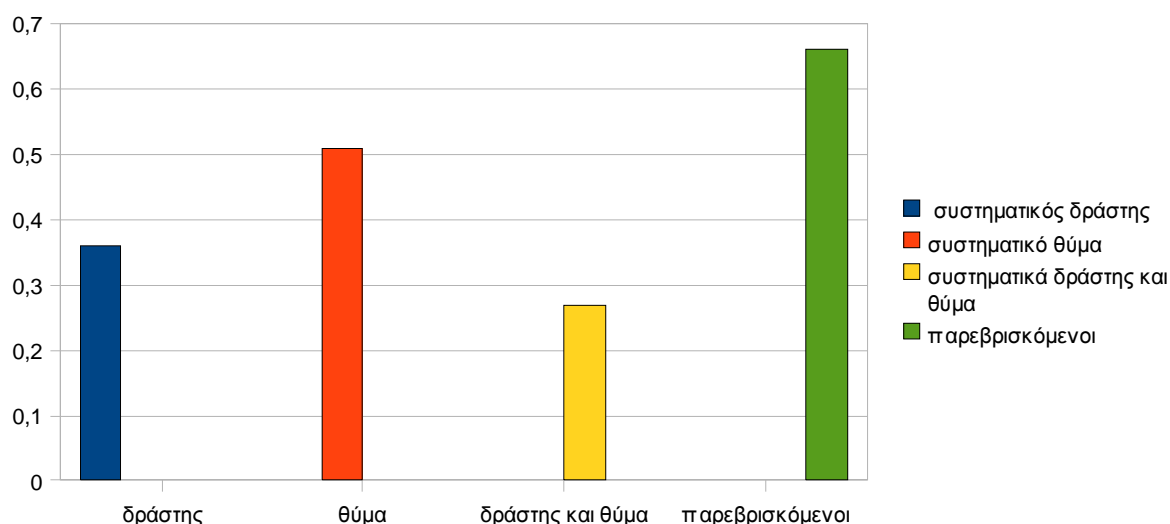
Σε γενικές γραμμές το **36% δεν εμπλέκεται σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού**, από την άλλη το **63% εμπλέκεται είτε ως δράστης είτε ως θύμα**. Πιο αναλυτικά, **συστηματική θυματοποίηση (θύμα) έχει υποστεί το 51% των εφήβων**, το **36% έχει εκφοβίσει συστηματικά (δράστης)** εν τούτοις μόνο το **27,4% έχει υπάρξει και δράστης και θύμα**. Ο τρόπος κατά τον οποίο λειτουργούν τα αγόρια και τα κορίτσια στο φαινόμενο αυτό αφενός ως δράστες και αφετέρου ως θύματα, διαφέρει σε σημαντικό βαθμό. Πιο συγκεκριμένα το **27% των αγοριών έχουν γίνει συστηματικά και δράστες και θύματα**,

σε αντίθεση με τα **κορίτσια** ,των οποίων το ποσοστό κυμαίνεται στο **15%**. Επιπλέον, τα **αγόρια** αναφέρουν , ότι έχουν πάρει μέρος σε περισσότερα περιστατικά **συστηματικού εκφοβισμού (36%)** από ότι τα **κορίτσια (20%)**. Ωστόσο, το ποσοστό των **αγοριών στη συστηματική θυματοποίηση αντιστοιχεί στο 39%**, ενώ των **κοριτσιών στο 41%** (βλ. διάγραμμα 7). Άξιο προσοχής αποτελεί και το ποσοστό των **παρευρισκόμενων (bystanders)** σε περιστατικό σχολικού εκφοβισμού ,το οποίο είναι **65,5%** (βλ. Διάγραμμα 8).

7. Διάγραμμα διαφοράς φύλου και συστηματικού σχολικού εκφοβισμού

8. Διάγραμμα συστηματικού σχολικού εκφοβισμού και θυματοποίησης

Ακόμη ,οι αντιδράσεις των εφήβων,οι οποίοι παρευρέθηκαν σε κάποιο περιστατικό εκφοβισμού ποικίλουν σε σημαντικό βαθμό. Το **31,3%** αναφέρει ότι **σάστισε** και δεν ήξερε πώς να αντιδράσει, το **37,4%**, προσπάθησε να το **σταματήσει παρεμβαίνοντας ο ίδιος**. Εκείνοι, οι οποίοι τόνισαν ,πως θα το **έλεγαν σε κάποιον ενήλικα**, ώστε να βοηθήσει , καταλαμβάνουν το **31,9%**, εν αντιθέσει με το **19,7%** που **δεν θα το έλεγε σε κάποιον δάσκαλο** για να μην κάνει τα πράγματα χειρότερα. Το **25,5%****δεν ανακατέυτηκε για μην τραβήξει την προσοχή του δράστη και γίνει και ο ίδιος στόχος**, παρομοίως το **25%** **δεν πήρε μέρος** ,διότι αισθάνθηκε πως **δεν ήταν δικό του πρόβλημα**. Ένα **23,9%** αισθάνθηκε **τρομαγμένο και ανίσχυρο** να βοηθήσει ενώ ένα **20,3%** **δεν παρενέβη γιατί θεώρησε πως δεν θα υπήρχε κανένα αποτέλεσμα**.

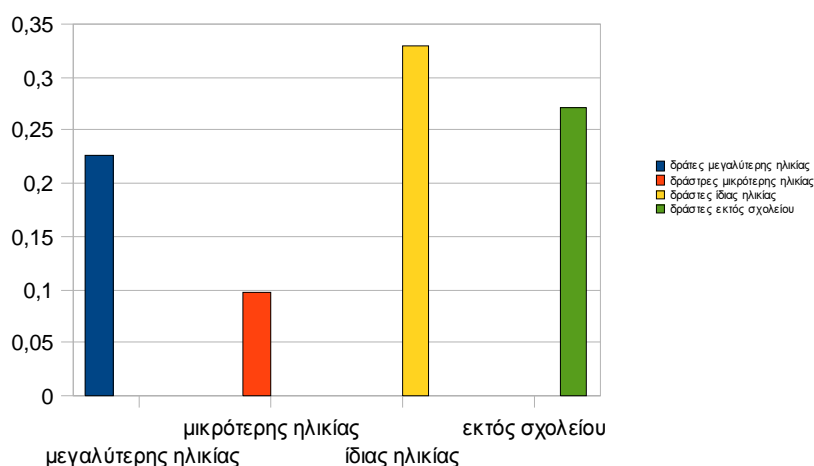
Το **23,5%** πήρε μέρος γιατί πίστευε ότι αυτός που παρενοχλούταν το άξιζε, από

την άλλη, το 19,4% πήρε μέρος , χωρίς να γνωρίζει την αιτία, και μόνο ένα ποσοστό της τάξεως του 17,7% αναγκάστηκε να συμμετάσχει για να μη γίνει και αυτό θύμα της παρενόχλησης. Λιγότερα ποσοστά συγκεντρώνουν οι αντιδράσεις όπως: "αναγκάστηκα να συμμετάσχω γιατί αν δεν το έκανα δε θα ήμουν δημοφιλής στους άλλους" (18,1%), "πήρα και εγώ μέρος γιατί ήταν συναρπαστικό(16,5%)."

Τα ίδια τα θύματα κάνουν λόγο για δράστες, οι οποίοι ανήκουν στην ίδια ηλικία με το θύμα σε ποσοστό 32,9%, για δράστες μεγαλύτερης ηλικίας από το θύμα σε ποσοστό 22,6%, και μόνο το 9,7% των δραστών ανήκει σε μικρότερη ηλικία από το θύμα. Παρόλα αυτά ένα αξιόλογο ποσοστό αναφέρει , πως έχει πέσει θύμα εκφοβισμού από παιδιά εκτός σχολείου σε ποσοστό 27,1% (βλ. Διάγραμμα 9).

48

9. Διάγραμμα ηλικίας δραστών σε σχέση με το θύμα

Τα παραπάνω αποτελέσματα αφορούσαν μόνο όσους έχουν παρευρεθεί σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού. Πώς θα αντιδρούσαν όμως εκείνοι, οι οποίοι δεν παρευρέθηκαν

σε τέτοιου είδους περιστατικά; Ας πάρουμε μία ιδέα παρατηρώντας τα ποσοστά των ερωτήσεων από τον πίνακα 3, οι οποίες έχουν να κάνουν με υποθετικούς τρόπους αντίδρασης σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού.

Πίνακας 3: πιθανοί τρόποι αντίδρασης

ερωτήσεις	Ποσοστά %	Δε θα το έκανα ποτέ	Ίσως αλλά όχι σίγουρα	Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό
◆ Θα σάστιζα και δεν θα ήξερα πώς να αντιδράσω και τι να κάνω. Έτσι θα παράμενα αμέτοχος/η		48,7%	39%	12,3%
◆ Θα σκεφτόμουν πως 'δεν είναι δικό μου πρόβλημα' και πως δεν υπάρχει λόγος να εμπλακώ		48,7%	35,5%	15,8%
◆ Θα αισθανόμουν πολύ τρομαγμένος / ανίσχυρος να βοηθήσω αυτόν που παρενοχλείται		44,5%	38,7%	16,8%
◆ Το ένστικτό μου θα μου έλεγε να μην ανακατευτώ για να μην τραβήξω την προσοχή αυτού που παρενοχλεί		46,1%	37,7%	16,1%
◆ Θα φοβόμουν πως αν παρενέβαινα να βοηθήσω θα		41,9%	36,5%	21,6%

<p>γινόμουν κι εγώ στόχος παρενόχλησης</p>				
<p>◆ Δεν θα παρενέβαινα γιατί και εάν το έκανα δεν θα είχε κανένα αποτέλεσμα.</p>		49,4%	34,8%	15,8%
<p>◆ Δεν θα παρενέβαινα γιατί και να το έλεγα σε κάποιον (π.χ. δάσκαλο) θα έκανε τα πράγματα χειρότερα</p>		51,6%	34,2%	14,2%
<p>◆ Πιθανότητα θα συμμετείχα κι εγώ στην παρενόχληση γιατί άμα δεν το έκανα δεν θα ήμουν δημοφιλής στην παρέα μου / άλλους</p>		76,8%	17,1%	6,1%
<p>◆ Πιθανότητα θα συμμετείχα κι εγώ στην παρενόχληση για να μην γίνω κι εγώ θύμα της παρενόχλησης.</p>		65,8%	23,5%	10,6%
<p>◆ Θα έπαιρνα κι εγώ μέρος χωρίς κάποιον ιδιαίτερο λόγο</p>		63,5%	25,5%	10,6%

◆ Θα έπαιρνα κι εγώ μέρος .γιατί θα ήταν συναρπαστικό	68,4%	20,6%	11%
◆ Θα έπαιρνα κι εγώ μέρος γιατί αυτός που παρενοχλείται συνήθως το αξίζει	66,1%	21,9%	11,9%
◆ Πιθανότητα θα προσπαθούσα να το σταματήσω παρεμβαίνοντας ο ίδιος	34,8%	31,6%	33,5%
◆ Πιθανότητα θα προσπαθούσα να το σταματήσω ανεξάρτητα από το ποιες θα ήταν οι συνέπειες.	33,2%	37,4%	29,4%
◆ Πιθανότητα θα προσπαθούσα να το σταματήσω μόνον εάν έβλεπα πως η ενέργεια αυτή θα είχε αποτέλεσμα	35,8%	39%	25,2%
◆ Πιθανότητα θα ο έλεγα σε κάποιον ενήλικα (π.χ. δάσκαλο) ώστε να παρέμβει και να βοηθήσει	22,9%	39,4%	37,7%

Οι αντιλήψεις των παιδιών για τον εκφοβισμό, εκμαιεύονται στη συνέχεια από

χαρακτηριστικές δηλώσεις, με τις οποίες είτε δε συμφωνούν καθόλου, είτε απλά συμφωνούν, είτε συμφωνούν απόλυτα. Τα αποτελέσματα διακρίνονται από τον πίνακα 4.

πίνακας 4 : αντιλήψεις εφήβων για τον εκφοβισμό

Δηλώσεις	Ποσοστά %	Δε συμφωνώ καθόλου	συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
<p>◆ Είναι θλιβερό να βλέπει κανείς κάποιους μαθητές να τσακώνονται μεταξύ τους:</p>		18,4%	52,6%	29%
<p>◆ Όταν δύο μαθητές τσακώνονται / παρενοχλούνται, οι άλλοι μαθητές πρέπει να τους σταματούν.</p>		19,4%	40,3%	40,3%
<p>◆ Είναι θλιβερό να βλέπει κανείς κάποιους μαθητές να τσακώνονται μεταξύ τους:</p>		19,4%	40,3%	40,3%

<p>◆ Είναι θλιβερό να βλέπει κανείς κάποιους μαθητές να τσακώνονται μεταξύ τους:</p>	50,3%	35,8%	13,9%
<p>◆ Συνήθως είναι μάταιο να παρεμβαίνει κανείς σε συμβάντα παρενόχλησης γιατί αυτοί που παρενοχλούν βρίσκονται σε θέση ισχύος και κατορθώνουν να επιβάλουν τη γνώμη / επιθυμίες τους</p>	53,9%	33,5%	12,6%
<p>◆ Όταν τσακώνονται δύο μαθητές το να τους επευφημεί κανείς δεν είναι και τόσο σημαντικό γιατί αυτοί τσακώνονται</p>	52,3%	33,2%	14,5%

ούτως ή άλλως				
◆ Όσα άτομα / μαθητές κάνουν τον σπουδαίο αποκτούν το σεβασμό των άλλων	61,6%	24,2%	14,2%	
◆ Η ζωή είναι σκληρή και άρα δεν πειράζει να παρενοχλούμε τους άλλους καμιά φορά	74,8%	21%	4,2%	
◆ Οι μαθητές που δέχονται παρενόχληση συνήθως έχουν κάνει κάτι και τους αξιζει	63,2%	29,7%	7,1%	
◆ Όταν δύο μαθητές τσακώνονται, το να παραμένουμε απλοί θεατές είναι ο σωστός	60,%	31%	9%	

<p>τρόπος αντίδρασης για να μην χειροτερέψουμ ε την κατάσταση</p>				
<p>◆ Η ζωή είναι σκληρή και άρα δεν πειράζει εάν αφήνουμε τους άλλους να παρενοχλούντ αι καμιά φορά</p>		76,1%	15,5%	8,4%

3.2.4 Κοινωνική ανησυχία

Στην παρούσα ενότητα δε θα επιχειρηθεί περαιτέρω ανάλυση, λόγω του ,ότι η ενότητα αυτή παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον όταν συσχετίζεται με τα χαρακτηριστικά των θυμάτων και των δραστών της η/π. Οι ερωτήσεις αυτής της ενότητας " μετράνε" την κοινωνική ανησυχία των εφήβων, με άλλα λόγια, πως θεωρούν, ότι τους "βλέπουν" οι άλλοι.

3.2.5 Πηγές άγχους και στεναχώριας

Η ολοκλήρωση της δεύτερης ενότητας επιτυγχάνεται με την αναφορά των εφήβων στις

κυριότερες πηγές άγχους και στεναχώριας (καθημερινά). Συνεπώς , ακολουθεί η σειρά προτεραιότητας των συγκεκριμένων πηγών, ξεκινώντας από τις πηγές άγχους. Όπως φαίνεται και στον πίνακα 5 , ως κύρια πηγή άγχους θεωρείται **"η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας" (25,8%)**, καθώς επίσης και τα **"ειρωνικά σχόλια των συμμαθητών προς εμένα "(17,4%)**. Ακολουθούν **"τα ειρωνικά σχόλια του δασκάλου προς εμένα" (25,5%)**, έπεται η σκέψη ότι **"θα με σηκώσει για μάθημα ο δάσκαλος κι εγώ δεν θα τα πάω καλά" (21,6)**, το 17,4% ανησυχεί για το **"πώς θα αντιδράσει η μητέρα μου όταν επιστρέψω στο σπίτι "**, το 25,5% αγχώνεται, **"πως όσο και να προσπαθήσει δεν πρόκειται να τα καταφέρει"**. Στην έκτη θέση τα παιδιά τοποθετούν το γεγονός ότι **διαβάζουν και το αποτέλεσμα των προσπαθειών τους δεν αναγνωρίζεται από τους άλλους (21,9%)** και στην τελευταία θέση τοποθετείται το γεγονός ότι **"το να πηγαίνω στο σχολείο δεν μου προσφέρει καμία ευχαρίστηση"(40,6%)**. Πρέπει να υπογραμμιστεί, πως ένα μικρό ποσοστό, **δεν το αγχώνει κανένας από τους παραπάνω παράγοντες (2,9%)**. Κλείνοντας, στην ερώτηση **" αν υπάρχει κάτι στο σπίτι που να σε έχει στενοχωρήσει πολύ"** το 73,2% απάντησε **όχι** και το 25,5% **ναι**. Από τα παιδιά , τα οποία αποκρίθηκαν θετικά, μόνο το 14% ανέφερε ,**τί ήταν αυτό που το στεναχώρησε πολύ**.

56

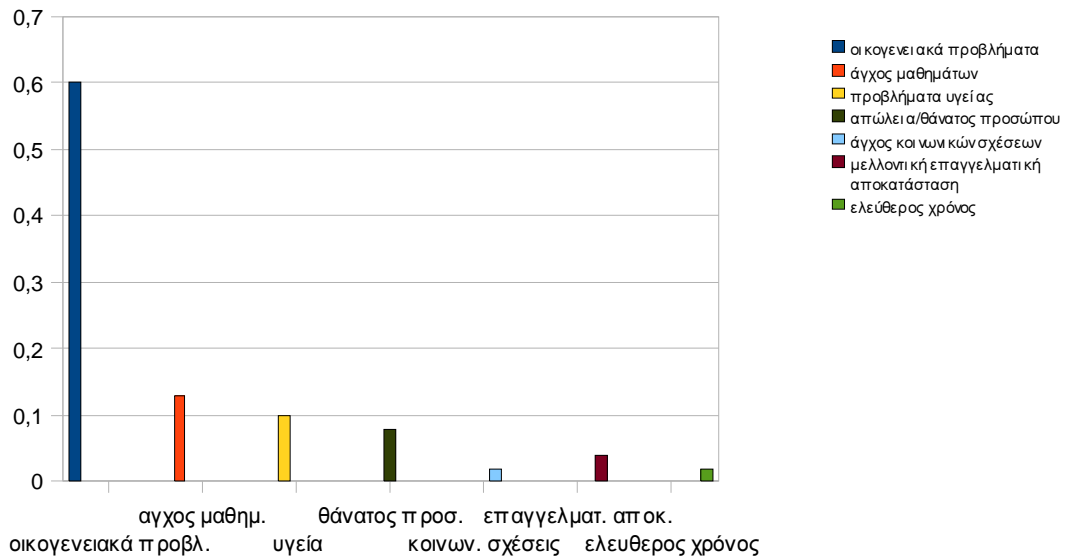
Όπως φαίνεται από το παρακάτω διάγραμμα (βλ. διάγραμμα 10) το μεγαλύτερο ποσοστό αναφέρεται σε **οικογενειακά προβλήματα (6%)** (διαζύγια, τσακωμοί μεταξύ των γονέων και γονέων-παιδιών) , σε **άγχος μαθημάτων (1%)**, σε **απώλεια/θάνατο αγαπημένου προσώπου (0,8%)**, και σε **προβλήματα υγείας (1%)**.

Ελάχιστα ποσοστά στενοχωριούνται και αγχώνονται για τη **μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση (0,4%)**, τον **ελεύθερο χρόνο (0,2%)** και τις **κοινωνικές σχέσεις (0,2%)**(βλ. Έξτρα σχόλια, παράρτημα).

Πίνακας 5 : πηγες άγχους και στενοχώριας

Πηγές άγχους- στενοχώριας	Με προτεραιότητα από τη 1η-8η θέση Ποσοστό %	Πηγές άγχους-στενοχώριας εξτρα	Ποσοστό %
η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας	25,8% 1η	Οικογενειακά προβλήματα	6%
ειρωνικά σχόλια των συμμαθητών προς εμένα	17,4% 2η	Μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση	0,4%
τα ειρωνικά σχόλια του δασκάλου προς εμένα	25,5% 3η	Απώλεια αγαπημένου προσώπου	0,8%
θα με σηκώσει για μάθημα ο δάσκαλος κι εγώ δεν θα τα πάω καλά	21,6% 4η	Άγχος κοινωνικών σχέσεων	0,2%
πώς θα αντιδράσει η μητέρα μου όταν επιστρέψω στο σπίτι	17,4% 5η	Ελεύθερος χρόνος	0,2%
πως όσο και να προσπαθήσει δεν πρόκειται να τα καταφέρει	25,5% 6η	Άγχος μαθημάτων	1%
διαβάζουν και το αποτέλεσμα των προσπαθειών τους δεν αναγνωρίζεται από τους άλλους	21,9% 7η	Προβλήματα υγείας	1%
το να πηγαίνω στο σχολείο δεν μου προσφέρει καμία ευχαρίστηση	40,6% 8η		

10. Διάγραμμα πηγών άγχους και στεναχώριας

3.3 Συζήτηση:

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Ύστερα από μία αναλυτική περιγραφή των δεδομένων της έρευνας, συνάγονται ορισμένα σημαντικά συμπεράσματα.

Οι προγενέστερες έρευνες έχουν βρεί, ότι ο σχολικός εκφοβισμός είναι περισσότερο συχνός από ότι η ηλεκτρονική παρενόχληση, επίσης ότι τα αγόρια εμπλέκονται στον σχολικό εκφοβισμό και στην ηλεκτρονική παρενόχληση σε μεγαλύτερα ποσοστά σε σχέση με τα κορίτσια . Πιό ειδικά τα αγόρια γίνονται δράστες συχνότερα σε σχέση με τα κορίτσια , τα οποία καθίστανται θύματα σε μεγαλύτερο ποσοστό και στις δύο μορφές παρενόχλησης από ότι τα αγόρια. Επιπλέον, σε όλες τις έρευνες παρατηρείται ,ότι οι έφηβοι δεν αναφέρουν σε μεγάλο ποσοστό περιστατικά ηλεκτρονικής παρενόχλησης στους ενήλικες .

Η συγκεκριμένη μελέτη επιχειρεί, να επεκτείνει την υπάρχουσα επιστημονική γνώση με το να εντοπίσει τα χαρακτηριστικά των δραστών-θυμάτων της ηλεκτρονικής παρενόχλησης και να συσχετίσει τις δύο μορφές παρενόχλησης με το εκπαιδευτικό-μαθησιακό κομμάτι, τη γονεϊκή σχέση , τις πηγές άγχους και στενοχώριας , καθώς επίσης και με τα στοιχεία της προσωπικότητας.

Τα κυριότερα ευρήματά της είναι πως οι έφηβοι, οι οποίοι είναι θύματα και δράστες της η/π(προφίλ θυμάτων-δραστών), παρουσιάζουν εθισμό στο διαδίκτυο, κοινωνική ανησυχία και δεν εμφανίζουν ικανοποιητική σχέση με τους γονείς.

Οι δράστες, οι οποίοι έχουν αυξημένη κοινωνική ανησυχία, δεν είναι ικανοποιημένοι από το σχολείο ,ενώ αντίστοιχα τα θύματα είναι ευχαριστημένα .Πρέπει να υπογραμμιστεί , ότι δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις, οι οποίες αφορούν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των δραστών και των θυμάτων της η/π (ΠΑΤΕΜ).

Οι μαθητές, οι οποίοι δεν ανήκουν ούτε στην κατηγορία των δραστών ούτε στην κατηγορία των θυμάτων, είναι και δεν είναι ικανοποιημένοι από το σχολείο , έχουν καλή σχέση με τους γονείς και αισθάνονται ασφαλείς στο χώρο του σχολείου.

Αναφορικά, με τις διαφορές φύλου της η/π διαπιστώνεται, ότι τα αγόρια προβαίνουν περισσότερο σε συστηματική η/π, είναι και δράστες και θύματα ταυτόχρονα σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τα κορίτσια . Από την άλλη πλευρά, τα κορίτσια είναι περισσότερο θύματα η/π έναντι των αγοριών.

Το ίδιο παρατηρείται και στις παραδοσιακές μορφές εκφοβισμού (βλ. συσχετίσεις μεταβλητών, παράρτημα). Παρόλα αυτά, αξίζει να σημειωθεί ,ότι ο σχολικός εκφοβισμός καθίσταται πιο συχνός μεταξύ των εφήβων απ' ότι η η/π., καθώς επίσης, τα θύματα του σχολικού εκφοβισμού, αναφέρουν τα περιστατικά σε ενήλικες σε μεγαλύτερη συχνότητα σε σχέση με τα θύματα της η/π , τα οποία απευθύνονται σπάνια σε ενήλικες.

Ορισμένα από τα παραπάνω ευρήματα(διαφορά στο φύλο η/π και σχολικού εκφοβισμού, σύγκριση σχολικού εκφοβισμού με η/π, αναφορά περιστατικού η/π, συχνότητα η/π) βρίσκονται σε συμφωνία με τα αποτελέσματα των Peter K. Smith(2008), Ozgur Erdur Baker(2010), Michel Walrave(2009), Qing Li (2006),(2008), Slouje P (2008),

Sameer (2008).

Από την άλλη πλευρά, τα δεδομένα των Elli Tripodaki(2008) , Dr L Lam (2009) τα οποία αφορούν τον εθισμό στο διαδίκτυο έρχονται σε αντίθεση με τα δεδομένα αυτής της έρευνας , η οποία βρήκε ,ότι υπάρχει εθισμός στο διαδίκτυο σε ένα σχετικά μεγάλο ποσοστό (16,5%).

Ύστερα από ανασκόπηση των παραπάνω συμπερασμάτων έχουμε καταλήξει σε ορισμένες αρνητικές συνέπειες της ηλεκτρονικής παρενόχλησης:

- Αυξάνεται η χαμηλή αυτοεκτίμηση στα παιδιά που πέφτουν θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης.
- Ενισχύεται ο αυτοκτονικός ιδεασμός των θυμάτων. Αξίζει να σημειωθεί ότι ένα μικρό ποσοστό διαπράττει και αυτοκτονία. Επιπλέον, τα θύματα εμφανίζουν μία ποικιλία συναισθηματικών αντιδράσεων όπως, φόβος, θυμός, απελπισία και κατάθλιψη
- Τα θύματα απομακρύνονται από τις φιλικές συναναστροφές τους και από τις δραστηριότητες τους.

Όλα τα παραπάνω στοιχεία καθιστούν αναγκαία την δημιουργία και την εφαρμογή προγραμμάτων κατά της ηλεκτρονικής παρενόχλησης στα σχολεία. Το φαινόμενο αυτό ,αποτελεί πρόκληση για τους σχολικούς ψυχολόγους, οι οποίοι πρέπει να χρησιμοποιήσουν στρατηγικές, προκειμένου να συμβάλλουν στην αντιμετώπισή του, εντός του σχολικού πλαισίου. Σύμφωνα με τους Yiping C. Sherer και Amanda B. Nickerson(2010) ,οι σχολικοί ψυχολόγοι βρίσκονται σε μία μοναδική θέση και ο ρόλος τους είναι ζωτικής σημασίας στην αντιμετώπιση του φαινομένου

Συγκεκριμένα οι σχολικοί ψυχολόγοι μπορούν να:

- γίνουν αποτελεσματικοί οδηγοί στην προαγωγή της γνώσης σχετικά με την ηλεκτρονική παρενόχληση και τον ψυχολογικό αντίκτυπο ,που ασκεί στα παιδιά και στους εφήβους.
- εκτιμήσουν τις ψυχολογικές επιπτώσεις της ηλεκτρονικής παρενόχλησης
- αναπτύξουν προγράμματα πρόληψης με σκοπό την διευθέτηση του φαινομένου μεταξύ των παιδιών και των εφήβων.
- παρεμβαίνουν και να σχεδιάζουν στρατηγικές επίλυσης του φαινομένου στα σχολεία εφόσον έχει γίνει θέμα.
- Συνεργάζονται με τους εκπαιδευτικούς των σχολείων και να δημιουργήσουν κοινές πολιτικές, οι οποίες στοχεύουν στην διαχείριση της ηλεκτρονικής παρενόχλησης από τα σχολεία.
- Να υπάρχει μία απευθείας ανοιχτή γραμμή όπου οι ενδιαφερόμενοι να είναι σε θέση να αναφέρουν περιστατικά παρενόχλησης σε ιστοσελίδα στο διαδίκτυο. (June F. Chisholm 2006)

Επίσης οι σχολικοί ψυχολόγοι είναι σε θέση να εφαρμόσουν στρατηγικές για να βοηθήσουν τα παιδιά. Ορισμένες από αυτές είναι οι ακόλουθες:

- οι μαθητές θύματα ,να σώζουν τα στοιχεία της παρενόχλησης, ώστε να μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν σε περίπτωση που θέλουν να κάνουν μήνυση.

- Οι μαθητές να είναι σε θέση, να αναγνωρίζουν ποιές δηλώσεις αποτελούν παρενόχληση και να απευθύνονται στη δικαιοσύνη όταν το περιεχόμενο είναι απειλητικό και επικίνδυνο.
- Οι μαθητές ,να διδάσκονται και να υιοθετούν αποτελεσματικές αντιδράσεις.
- Οι μαθητές θύματα να εντοπίζουν το δράστη, μέσω των τεχνολογικών υπηρεσιών αναζητώντας την πραγματική του ταυτότητα.
- Ο σχολικός ψυχολόγος να βοηθήσει το θύμα και να διαβεβαιώσει τον μαθητή και τους γονείς ότι το σχολείο μπορεί να προσφέρει συμβουλευτική υποστήριξη.
- Οι σχολικοί ψυχολόγοι και οι εκπαιδευτικοί ,να παροτρύνουν τους μαθητές να αλλάξουν την ηλεκτρονική τους διεύθυνση ή τον αριθμό τηλεφώνου, σε περίπτωση ηλεκτρονικής παρενόχλησης.
- Σε περίπτωση που βρεθεί ο δράστης να υπάρξει επικοινωνία με τους γονείς του δράστη και του θύματος, μέσω του σχολικού ψυχολόγου καθώς επίσης ,να πραγματοποιηθούν συναντήσεις συμβουλευτικής, με σκοπό να ανιχνευθεί η αιτία εκείνη, όπου το παιδί προέβη σε ηλεκτρονική παρενόχληση.
- Οι σχολικοί ψυχολόγοι να δημιουργήσουν μία φόρμα για τους γονείς, η οποία θα τους βοηθάει να ανοίγουν κανάλια επικοινωνίας με τα παιδιά τους , σχετικά με το διαδίκτυο, την ηλεκτρονική παρενόχληση και την τεχνολογία γενικότερα.

Βασικά ζητήματα, τα οποία πρέπει να περιλαμβάνονται στην εγκαθίδρυση ενός προγράμματος κατά της ηλεκτρονικής παρενόχλησης παρατίθενται :

- Το δικαίωμα των μαθητών να αισθάνονται ασφαλής στο σπίτι και στο σχολείο.
- Να γνωρίζουν την έννοια της ηλεκτρονικής παρενόχλησης
- Να γνωρίζουν τις μορφές του φαινομένου
- Να γνωρίζουν τις στρατηγικές αντιμετώπισης
- Να γνωρίζουν τον αντίκτυπο ,που έχει στο θύμα και στο δράστη
- Να έχουν υπόψιν τους τον εντοπισμό των ηλεκτρονικών μηνυμάτων
- Να ενημερωθούν σχετικά με το νομικό πλαίσιο για την ηλεκτρονική παρενόχληση.
- Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και των γονέων
- Να γνωστοποιούν στους ενήλικες περιστατικά ηλεκτρονικής παρενόχλησης
- Η ανάγκη για προστασία προσωπικών δεδομένων
- Να γνωρίζουν την ασφάλεια και τους κανόνες που διέπουν το διαδίκτυο
- Να υπάρχει υπευθυνότητα και σεβασμός για τη χρήση του διαδικτύου

Στη συνέχεια θα παρουσιάσουμε τρόπους επίλυσης της ηλεκτρονικής παρενόχλησης , αφενός για τους γονείς και αφετέρου για τους μαθητές.

ΓΟΝΕΙΣ

- Να τοποθετούν τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές σε κοινόχρηστο χώρο (επιτυγχάνεται καλύτερος έλεγχος) και να συζητούν με τα παιδιά θέματα που έχουν να κάνουν με την τεχνολογία και την ασφάλεια του διαδικτύου.

- Να εξηγούν τον όρο της ηλεκτρονικής παρενόχλησης στα παιδιά , να συζητούν ,για το πως επιδρά η παρενόχληση στις σχέσεις, να τονίζουν τη σημασία που έχει το γεγονός να εμπιστευτούν το γεγονός σε έναν ενήλικα.

ΜΑΘΗΤΕΣ

- Να συμμετέχουν ενεργά στην παρεμπόδιση της ηλεκτρονικής παρενόχλησης με το να δημιουργήσουν ομάδες. Οι μεγαλύτεροι μαθητές να γνωρίζουν σχετικά με τη φύση και την αντιμετώπιση του φαινομένου και να γίνονται μέντορες των μικρότερων μαθητών. Το πλεονέκτημα αυτής της στρατηγικής είναι ,ότι ενθαρρύνει τους μαθητές να στρέφονται στην επίλυση του φαινομένου και ενισχύει τις ηγετικές τους ικανότητες.
- Οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν ένα παιχνίδι ,μέσω του οποίου θα υιοθετούν αντιδράσεις ,οι οποίες μειώνουν την πιθανότητα εμφάνισης της ηλεκτρονικής παρενόχλησης.

Εφόσον ,έγινε λόγος για προγράμματα και στρατηγικές αντιμετώπισης, ανακύπτουν ορισμένοι προβληματισμοί και ερωτήματα όπως:

- Κατά πόσο ,θα ήταν αποτελεσματικά τέτοιου είδους προγράμματα και σε ποιό βαθμό ,θα μπορούσαν να τεθούν σε εφαρμογή στην Ελλάδα; Ενδέχεται να υπάρχει όλη η καλή διάθεση ,αλλά αυτή από μόνη της δεν καθίσταται αρκετή, αφού απαιτείται και κάποιο υπόβαθρο. Εμείς προτείνουμε ένα τρόπο, που θα μπορούσε να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων.

Αυτός, θα ήταν να διεξαχθεί μία έρευνα για την ηλεκτρονική παρενόχληση και ό,τι

συνεπάγεται αυτή, πριν και μετά την εφαρμογή των προγραμμάτων και στη συνέχεια να συγκριθούν τα αποτελέσματα.

- Ακόμη ,ένα ερώτημα που προκύπτει, είναι η αιτία για την ,οποία τα παιδιά και οι έφηβοι δεν αναφέρουν περιστατικά παρενόχλησης στους ενήλικες. Ίσως θα έπρεπε όλοι εμείς να αναρωτηθούμε αυτό το γιατί. Μήπως τα παιδιά δεν έχουν συνειδητοποιήσει την σοβαρότητα της κατάστασης; Μήπως βιώνουν και αισθάνονται ότι δεν υπάρχει κατανόηση ή επικοινωνία από μέρους των ενηλίκων; Και αν όντως ισχύουν αυτές οι υποθέσεις, τί κάνουν οι ενήλικες γι' αυτό;
- Επιπλέον, υπάρχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των παιδιών , τα οποία εμπλέκονται ως δράστες σε αυτό το φαινόμενο; Και αν ναι, ποιά είναι; Κατά πόσο ευθύνονται οι ενήλικες στην εμφάνιση αυτών των χαρακτηριστικών; Επίσης , είμαστε σε θέση αν όχι να τα εξαλείψουμε, να τα ελαττώσουμε ή να τα στρέψουμε σε θεμιτές συμπεριφορές;

Η αντιμετώπιση του φαινομένου της ηλεκτρονικής παρενόχλησης , δεν αποτελεί την πιο εύκολη υπόθεση. Ωστόσο , τα τελευταία χρόνια, λόγω των διαστάσεων ,που έχει λάβει το φαινόμενο, απαιτείται υπέρμετρη ανάγκη για την γνώση και την παρεμπόδιση του φαινομένου αυτού, από τους επιστήμονες, οι οποίοι καταβάλουν υπέρογκες προσπάθειες, μέσω των ερευνών, των μελετών και της δημιουργίας αντίστοιχων προγραμμάτων, να ευαισθητοποιήσουν όλους εκείνους , οι οποίοι μπορούν να καταστούν αρωγοί και σύμμαχοι στην καταπολέμηση του φαινομένου της ηλεκτρονικής παρενόχλησης.

4. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ◆ *Αλιβίζος,Σ.(2009). Παιδαγωγικές διαστάσεις των νέων μέσων. Γρηγόρη*
- ◆ *Baker, -Erdur O. (2010). Cyberbullying and its correlation to traditional bulling, gender and frequent and risky usage of intrnet-mediated communication tools. New Media& Society, .Vol.12, No.1.*
- ◆ *Hinduja, S., Justin W. Patchin.(2008).Cyberbullying: an exploratory analysis of factors related to offending and victimization Deviant Behavior, 29: 129 -156.*
- ◆ *Juvonen Jaana, Elisheva F. Gross, (2008). Extending the school grounds?—bullying experiences in cyberspace Journal of School Health ,Vol. 78, No. 9*
- ◆ *Kochenderfer Becky J. and Gary W. LaddPeer,(1996). Victimization: Cause or Consequence of School Maladjustment? Child Denelopement ,67,1305-1317*
- ◆ *Lam L.T, Z Peng, J Mai, J Jing(2009) . The association between internet addiction and self-injurious behavior among adolescents. Inj Prev ,15: 403-408*
- ◆ *Li Qing, (2008). A cross-cultural comparison of adolescents' experience related to cyberbullying. Educational Research ,Vol. 50, No. 3,, 223–234*
- ◆ *Kimberly L. Manson, (2008). Cyberbullying: A preliminary assessment for school personnel. Psychology in the Schools, Vol. 45*

- ◆ *Moreno Megan A., Malcolm R. Parks, Frederick J. Zimmerman, Tara E. Brito; Dimitri A. Christakis, (2009). Display of health risk behaviors on my space by adolescents . Arch Pediatr Adolesc Med ,163(1):27-34*

- ◆ *Rigby ,K.(2008). (μτφ Δόμπολα Β.) Σχολικός εκφοβισμός. Αθήνα:Τόπος*

- ◆ *Siomos, K . Evagelia D.Dafouli, Dimitrios A., Braimiotis, M. Odysseas D Mouzas, & Nikiforos V, Angelopoulos,(2008) .Internet addiction among Greek adolescent students. Cyber Psychology and Behaviour ,Volume 11, Number 6*

- ◆ *Smith Peter K., Jess Mahdavi, Manuel Carvalho, Sonja Fisher, Shanette Russell, & Neil Tippett Cyberbullying, (2008). : its nature and impact in secondary school pupils. Journal of Child Psychology and Psychiatry 49:4 , pp 376–385*

- ◆ *Smith Peter K.* & Paul Brain, (2000). Bullying in schools: lessons from two decades of research Aggressive Behaviour, Volume 26, pages 1–9*

- ◆ *Tripodaki Elli, Georgios Kormas, Eleftheria Konstantoulaki, Elisabeth Andrie,Georgios*

Nassis, Aliki Freskou, Maria Sfiri, Helen Georgouli, Artemis Tsitsika & Andreas Constantopoulos ,(2008). Internet use and abuse in an adolescent population in Athens: Associations with psychological profile and lifestyle of users . Pediatrics, 121;S89-S90

- ◆ **Walrave Michel Wannes Heirman,(2009) . Cyberbullying: Predicting victimisation and perpetration. Children & Society DOI:10.1111/j.1099-0860.2009.00260.x**

- ◆ **Young Kimberly S.,(1996). Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. CyberPsychology and Behavior ,Vol. 1 No. 3., pages 237-244**

- ◆ **[http:// taxalia.blogspot.com/2010/03/blog-post-2867.html](http://taxalia.blogspot.com/2010/03/blog-post-2867.html)**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Michel Walrave,(2009)	Li (2006)	Peter K. Smith (2008)
ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	Πρόβλεψη ποσοστών θυματοποίησης και εκφοβισμού Η/Π	Ανίχνευση της συχνότητας σχολ. Εκφ.& Η/Π και το κατά πόσο γνωρίζουν οι έφηβοι τι είναι Η/Π	Καταγραφή φύσης Η/Π και του αντίκτυπου σε εφήβους
ΜΕΘΟΛΟΓΙΑ	Ερωτηματολόγια 1318 συμμετέχοντες 12-18 ετών	264 συμμετέχοντες σε εφήβους	2 έρευνες 1η έρευνα: 92 μαθητές(14σχολεία) 2η έρευνα: 533 μαθητες(5 σχολεία) 11- 16 ετών ερωτηματολόγια αναφοράς(7 είδη παρενόχλησης)
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	34,2% :θύματα Η/Π 21%: δράστες Η/Π 2%:δράστες συναισθηματικού εκφοβισμού 2,4%: θύματα συστηματικής παρενόχλησης 64,3%:δράστες και θύματα Η/Π 39,9%:δράστες τουλάχιστον 1 φορά	34%: δράστες Σχολ. Εκ 17% : δράστες Η/Π 53%+ : γνώριζαν θύματα Η/Π 40%+: όχι γνώση Η/Π	1η έρευνα: 6,6%: θύματα Η/Π συχνά τους 2 τελευταίους μήνες 15,6% : μόνο 1 ή 2 φορές θύματα Η/Π τους τελευταίους 2 μήνες 77,8%: όχι θύματα Η/Π. 2η έρευνα: 5,3% θύματα Η/Π τελευταία βδομάδα ή μήνα 5,1% : θύματα Η/Π αυτή την περίοδο 3,7%: θύματα Η/Π τον προηγούμενο χρόνο 3,1% : θύματα Η/Π πάνω από ένα χρόνο 82,7%: όχι θύματα Η/Π

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	Διαφορές φύλου: τα κορίτσια έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν θύματα Η/Π και τα αγόρια να ασχοληθούν με τον εκφοβισμό μέσω διαδικτύου.	Δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές φυλετικές διαφορές σχετικά με την Η/Π.	Τα κινητά τηλέφωνα και τα μηνύματα είναι τα πιο διαδεδομένα ως μέσα ηλεκτρονικής παρενόχλησης και μάλιστα ο αντίκτυπος τους ήταν συγκρίσιμος με τον παραδοσιακό εκφοβισμό. η ηλεκτρονική παρενόχληση αποτελεί ένα νέο είδος εκφοβισμού με διαφορετικά χαρακτηριστικά απο τον παραδοσιακό εκφοβισμό και λαμβάνει χώρα κυρίως εκτος σχολείου.
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ			Επιμόρφωση ενηλίκων , δημιουργία προγραμμάτων κατά της Η/Π, καθοδήγηση γονέων για την Η/Π.

Πίνακας 4

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Ozgur Erdur- Baker (2010)	Dr L Lam (Elli 2009)	Elli Tripodaki,(2008)	Qing Li(2006)
ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	Ανίχνευση σχέσεων μεταξύ παραδοσιακών μορφών παρενόχλησης και της ηλεκτρονικής παρενόχλησης ,καθώς επίσης το ρόλο που διαδραματίζει το φύλο και η συχνότητα σε αυτές τις μορφές	Εθισμός διαδικτύου και αυτοτραυματικής συμπεριφοράς ανάμεσα στους εφήβους.	Χρήση και κατάχρηση του διαδικτύου, σε παιδιά της εφηβικής ηλικίας στον ελληνικό πληθυσμό(Αθήνα) και να ανιχνεύσουν, τόσο το ψυχολογικό προφίλ, όσο και τον τρόπο ζωής των χρηστών.	τις διαφορές στη συμπεριφορά των δύο φύλων όσον αφορά στην ηλεκτρονική παρενόχληση στα σχολεία.
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	276 συμμετεχοντες (151 αγόρια, 125 κορίτσια) ηλικίας 14 έως 18 ετών. Ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς	1618 μαθητές 13-18 ετών απο 3 διαφορετικές περιοχές της Κίνας χρήση	315 παιδιά (164 αγόρια, 151 κορίτσια) , μαθητές γυμνασίου . Χρησιμοποιήθηκαν 2 ερωτηματολόγια,	264 μαθητές (130 αγορια, 134 κορίτσια), οι οποίοι ανήκαν σε ποικίλες εθνικότητες.χορήγησ ερωτηματολογίου.

		ερωτηματολογίων		
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	32%: θύματα σχ. Εκφ. και Η/Π	16,3%: έχουν διαπράξει κάποια μορφή αυτοτραυματικής συμπεριφοράς, τους τελευταίους έξι μήνες, το 4,5% έχει προβεί σε κάποια μορφή αυτοτραυματικής συμπεριφοράς έξι φορές τουλάχιστον και το 9,7% μία έως πέντε φορές. Επίσης, φυσιολογική χρήση του διαδικτύου έκανε το 89,2%, το 10,2% έκανε περιορισμένη χρήση και το 0,6% είχε εθιστεί στο διαδίκτυο.	53,4% των εφήβων χρησιμοποιεί το διαδίκτυο περισσότερο από ένα χρόνο, το 26% αναφέρει καθημερινή χρήση, το 8% το χρησιμοποιεί πάνω από 20 ώρες την εβδομάδα ενώ τα αγόρια περνούν περισσότερο χρόνο στο διαδίκτυο από ότι τα κορίτσια. Δεν βρέθηκε κανένα παιδί εθισμένο, παρόλα αυτά το 9,4% παρουσίασε συχνά προβλήματα, έπειτα από υπερβολική χρήση του διαδικτύου. ο πιο συχνός λόγος που χρησιμοποιείται το διαδίκτυο είναι, για να παίζουν παιχνίδια. το 5,8% είχαν πέσει θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης.	¼ θύμα Η/Π, 50% + θύματα σχολ. Εκφ. πάνω από το 34%+ έχουν προβεί σε σχολικό εκφοβισμό το 17% έχουν παρενοχλήσει άλλους ηλεκτρονικά. το 53,6% ανέφερε, ότι γνώριζε κάποιον, ο οποίος έχει παρενοχληθεί ηλεκτρονικά. Το 22% + των αγοριών και περίπου το 12% των κοριτσιών είχαν παρενοχλήσει ηλεκτρονικά. , το 25% των αγοριών και το 25,6% των κοριτσιών υπήρξαν θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης. Το 80% + των παρευρισκόμενων σε ηλεκτρονική παρενόχληση δεν το αναφέρουν στο προσωπικό του σχολείου.
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	η ηλεκτρονική παρενόχληση συσχετίζεται περισσότερο με τα αγόρια από ότι με τα κορίτσια και όσον αφορά στη συχνότητα δεν βρέθηκαν σημαντικές θετικές ή αρνητικές συσχετίσεις.	τα άτομα που είχαν εθιστεί παρουσίασαν μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης αυτοτραυματικής συμπεριφοράς.	Υπήρχε μία θετική συσχέτιση, που έχει να κάνει με τη χρήση του διαδικτύου και την υπερδραστηριότητα καθώς επίσης και μία θετική συσχέτιση, που έχει να κάνει με τη χρήση του διαδικτύου, την εγκληματικότητα και την δυσλειτουργία των σχέσεων. Συνεπώς, η χρήση του διαδικτύου καθίσταται πλέον πολύ δημοφιλής στα παιδιά και είναι σε θέση να συνδυάζεται με ψυχολογικά προβλήματα εάν	τα αγόρια έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν εκφοβιστές ηλεκτρονικής παρενόχλησης και σχολικού εκφοβισμού από ότι τα κορίτσια.

			καταστεί υπερβολική η χρήση του.	
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Berson et al. (2003)	οργάνωση ΝΕΟΙ (2009)	Slonje, R. & Smith, P. K. (2008)	Jaana Juvonen, Elisha F. Gross (2008)
ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	Πώς συμπεριφέρονται τα θηλυκά άτομα στην Η/Π	παρενόχληση και ασφάλεια προσωπικών δεδομένων ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης	και των σε φύση και η έκταση της ηλεκτρονικής παρενόχλησης στα σουηδικά σχολεία.	ομοιότητες μεταξύ της ηλεκτρονικής παρενόχλησης και σχολικού εκφοβισμού στους εφήβους
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	Δείγμα 10.800 κορίτσια 12-18 ετών	2176 ερωτηθέντες	360 μαθητές 12 έως 20 ετών από διαφορετικά σχολεία. Χορηγήθηκαν από τους ερευνητές ανώνυμα ερωτηματολόγια	1554 άτομα ηλικίας 12-17) Δημιουργία σύνδεσμου σε ένα δημοφιλές δικτυακό τόπο. Συμπλήρωσαν ανώνυμα ένα ερωτηματολόγιο, από τον Αύγουστο μέχρι τον Οκτώβριο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	92% χρησιμοποιούσαν τον υπολογιστή του σπιτιού, το 58% ξοδεύει το χρόνο του στέλνοντας μηνύματα ή email σε φίλους, το 20% σερφάρει στο διαδίκτυο, ώστε να μάθει νέες πληροφορίες και το 16% περνάει τον περισσότερο χρόνο του στα chatrooms ενώ	26% :θύματα Η/Π γεγονός το οποίο δεν ανέφεραν στους γονείς, παρά μόνο σε περίπτωση που αισθάνθηκαν φόβο και προσβολή. το ανέφεραν κυρίως σε φίλους, λόγω του γεγονότος, ότι το θεώρησαν ήσσονος σημασίας ή αστείο. Κανένας δεν απευθύνθηκε στις αρμόδιες αρχές όπως η Δίωξη του Ηλεκτρονικού	17,6% είναι θύματα Η/Π το 11,9% είναι δράστες. 4 είδη Η/Π e-mail (9% για τα θύματα και 8,6% για το δράστη) Ακολουθεί ο τρόπος μέσω φωτογραφιών και βίντεο(8,6% για τα θύματα, 3,8 για τους δράστες) Έπεται, ο τρόπος μέσω τηλεφώνου (6,7% για τα θύματα και 4,3% για τους δράστες). Τέλος ο τρόπος μέσω	72% ανέφερε ένα τουλάχιστον ένα περιστατικό Η/Π, το 85% ανέφερε ότι είχε εμπειρία εκφοβισμού στο σχολείο. οι πιο συχνές μορφές ηλεκτρονικής παρενόχλησης και σχολικού εκφοβισμού είναι: τα παρατσούκλια ή υβριστικά σχόλια, η αποστολή μηνυμάτων. τα 2/3 των θυμάτων της Η/Π ανέφεραν, ότι γνώριζαν τους

	μόνο το 1% χρησιμοποιεί το διαδίκτυο ,με σκοπό την εκπόνηση κάποιας εργασίας	Εγκλήματος.	μηνυμάτων (4,8% για τα θύματα και 4,3% για τους δράστες).το 50% των θυμάτων δεν το αναφέρουν σε κανέναν , το 35,7% το αναφέρει σε ένα φίλο , το 8,9% το αναφέρει στους κηδεμόνες τους και το 5,4% σε κάποιον άλλον. Κανένας δεν αναφέρει ,ότι έχει απευθυνθεί σε κάποιο δάσκαλο.	δράστες καιτο 50% από αυτούς γνώριζαν τον εκφοβιστή από το σχολείο. το 90% δεν αναφέρει σε κανένα ενήλικα ότι παρενοχλήθηκε διαδικτυακά και ότι μόνο ελάχιστοι έχουν χρησιμοποιήσει μεθόδους για να αποτρέψουν τέτοιου είδους συμπεριφορές.
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ		οι νέοι επιδεικνύουν ριψοκίνδυνες συμπεριφορές σχετικά με την χρήση που κάνουν στο διαδίκτυο ενώ γνωρίζουν τους κινδύνους.	Η Θυματοποίηση μέσα στο σχολεία ήταν συχνότερο φαινόμενο απ'ότι η Η/Π . Όταν τα θύματα γνώριζαν την ταυτότητα των δραστών Η/Π βρέθηκε ότι το 57% ήταν από το ίδιο σχολείο, 10% εξωσχολικοί, 33% άγνωστοι	και οι δύο μορφές εκφοβισμού οδηγούν στην αύξηση της ανησυχίας και του άγχους.
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ				Επιμόρφωση γονέων για τους κινδύνους που εμπεριέχει η διαδικτυακή επικοινωνία πολιτικές αντιμετώπισης φαινομένου στο σχολείο προγράμματα πρόληψης

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το ερωτηματολόγιο αυτό είναι ανώνυμο και έχει σαν στόχο να καταγράψει τις γνώσεις, απόψεις και συνήθειες που έχουν οι νέοι της ίδιας ηλικίας με εσένα πάνω στις νέες τεχνολογίες. Θα θέλαμε να σου ζητήσουμε να το συμπληρώσεις καθώς επίσης και να σε ευχαριστήσουμε για τον χρόνο που θα διαθέσεις μιας και οι ερωτήσεις που έχει είναι αρκετές.

Εάν έχεις κάποια απορία με κάποια από τις ερωτήσεις του, σήκωσε το χέρι σου και κάλεσε το άτομο που το χορηγεί (σας το έδωσε για να το συμπληρώσετε) ώστε να σου δώσει περισσότερες διευκρινήσεις.

Προσπάθησε να απαντάς χωρίς να ξοδεύεις πολύ χρόνο σε κάθε ερώτηση, βρίσκοντας κάθε φορά την απάντηση που σου ταιριάζει περισσότερο. Εάν έχεις κάποιο άλλο σχόλιο ή απάντηση σε κάποια από τις ερωτήσεις βάζε ένα αστερίσκο (π.χ. *1, *2, κλπ) στην ερώτηση που θέλεις να προσθέσεις κάποιο σχόλιο και γράψε την επιπλέον απάντηση /σχόλιο που έχεις στο πίσω μέρος της σελίδας βάζοντας κάθε φορά τον αστερίσκο.

ΚΩΔΙΚΟΣ _____

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΟ ΠΟΥ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΙ ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ _____ ΕΙΜΑΙ: (Κύκλωσε) ΑΓΟΡΙ / ΚΟΡΙΤΣΙ

ΤΙ ΗΛΙΚΙΑ ΕΧΕΙΣ _____ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ _____

ΠΟΛΗ ΠΟΥ ΜΕΝΕΙΣ: _____ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ _____

ΕΧΕΙΣ ΑΔΕΛΦΙΑ; (Κύκλωσε) ΝΑΙ ΟΧΙ 1 2 3 4 _____

Είναι μεγαλύτερα ή μικρότερα από εσένα → Προσδιόρισε _____

ΣΕ ΠΟΙΑ ΧΩΡΑ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕΣ α) στην Ελλάδα β) σε άλλη χώρα. Σε ποια; _____

(Κύκλωσε σχετικά)

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΣΟΥ έχει φοιτήσει μέχρι το: α) δημοτικό (β) γυμνάσιο (γ) λύκειο

(δ) Πανεπιστήμιο / ΤΕΙ

Η ΜΗΤΕΡΑ ΣΟΥ έχει φοιτήσει μέχρι το: α) δημοτικό (β) γυμνάσιο (γ) λύκειο
(δ) Πανεπιστήμιο / ΤΕΙ

ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ

(0) Έχεις κινητό τηλέφωνο; _ _ _ _ _ Κύκλωσε _ _ _ _ _ **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

Εδώ και πόσο καιρό το έχεις; (Προσδιόρισε: π.χ. εδώ και 1 χρόνο) _____

(0Α) Πόσο συχνά το χρησιμοποιείς; (Κύκλωσε σχετικά)

1 = το έχω μόνο για έκτακτη ανάγκη 2 = αρκετά συχνά 3 = Κάθε ημέρα

Ποιες είναι οι συνηθέστερες δραστηριότητές σου με αυτό:

Προσδιόρισε το βαθμό συχνότητας (κυκλώνοντας)

(0Β) Η τηλεφωνική επικοινωνία με γονείς μου	_	_	1	2	3	4	5		
(0Γ) Η τηλεφωνική επικοινωνία με φίλους	_	_	_	1	2	3	4	5	
(0Δ) Να στέλνω sms	_	_	_	_	1	2	3	4	5
(0Ε) Να «σερφάρω» στο διαδίκτυο	_	_	_	_	1	2	3	4	5
(0ΣΤ) Άλλο: Προσδιόρισε: _____			1	2	3	4	5		

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ

(1) Πόσο καλά γνωρίζεις να χρησιμοποιείς έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή;

↳ X.1 Καθόλου X.2 Ελάχιστα X.3 Πολύ καλά

(2) Έμαθα να τον χρησιμοποιώ; (Κύκλωσε αυτό που ταιριάζει)

X.1 Έμαθα μόνος μου X.2 Μου έδειξε κάποιος φίλος X.3 Έχω παρακολουθήσει μαθήματα

(2) Εσύ έχεις δικό σου προσωπικό υπολογιστή; _ _ _ _ _ **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

(4) Εδώ και πόσο καιρό το έχεις; (Προσδιόρισε: π.χ. εδώ και 1 χρόνο) _____

(5) Στο σπίτι σου υπάρχει άλλος υπολογιστής; _ _ _ _ _ **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

(6) Σε ποιον ανήκει; (Κύκλωσε) Α. Γονείς, Β. αδελφό/αδελφή Γ. Σε άλλον (προσδιόρισε): _____

Οι γονείς σου γνωρίζουν από /υπολογιστές; (Προσδιόρισε κυκλώνοντας)

Α. ΚΑΘΟΛΟΥ

Β. ΕΛΑΧΙΣΤΑ

Γ. ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ

(7) Πόσο συχνά συζητάς με τους γονείς τι κάνεις στο διαδίκτυο/Online;

A. ΚΑΘΟΛΟΥ

B. ΕΛΑΧΙΣΤΑ

Γ. ΠΟΛΥ ΣΥΧΝΑ

(8) Πόσο συχνά χρησιμοποιείς ηλεκτρονικό υπολογιστή;

A. ΚΑΘΟΛΟΥ

B. ΕΛΑΧΙΣΤΑ

Γ. ΠΟΛΥ ΣΥΧΝΑ

(9) Πιο συγκεκριμένα χρησιμοποιώ ηλεκτρονικό υπολογιστή (ΚΥΚΛΩΣΕ)

A. Σπάνια B. 1-3 φορές το μήνα Γ. Τουλάχιστον 4 φορές το μήνα Δ. Σχεδόν κάθε ημέρα

(10) Ο κυριότερος/πιο συχνός λόγος για τον οποίο χρησιμοποιώ ηλεκτρονικό υπολογιστή είναι:

(▼ αριθμήσε με σειρά προτεραιότητας)

Προσδιόρισε το βαθμό συχνότητας (κυκλώνοντας)

(10 ^A)	_____	Να παίζω παιχνίδια CD	_	_	1	2	3	4	5
(10 ^B)	_____	Να δω κάποια ταινία/ DVD	_	_	1	2	3	4	5
(10 ^Γ)	_____	Να κάνω κάποια εργασία για το σχολείο	_	_	1	2	3	4	5
(10 ^Δ)	_____	Να σερφάρω στο διαδίκτυο (internet)	_	_	1	2	3	4	5
(10 ^Ε)	_____	Επειδή δεν έχω άλλο τίποτα καλύτερο να κάνω	_	_	1	2	3	4	5
(10 ^{ΣΤ})	_____	Άλλο (Προσδιόρισε) _____			1	2	3	4	5
(10 ^Ζ)	_____	Άλλο (Προσδιόρισε) _____			1	2	3	4	5

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

(11) Ο υπολογιστής που χρησιμοποιείς για να μπαίνεις στο διαδίκτυο είναι: (ΚΥΚΛΩΣΕ)

A. Ο ΔΙΚΟΣ ΜΟΥ, B. ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΜΟΥ Γ. Κάποιου φίλου Δ. του Internet Cafe

E. ΆΛΛΟ (Προσδιόρισε): _____

(12) Που ακριβώς βρίσκεται ο υπολογιστής που χρησιμοποιείς όταν μπαίνεις στο διαδίκτυο από το σπίτι σου; (ΚΥΚΛΩΣΕ)

A. Στο δωμάτιό μου, B. στο δωμάτιο των γονιών μου, Γ. σε κάποιο κοινόχρηστο χώρο σπιτού

Δ. Άλλο (Προσδιόρισε) _____

(13) Ποιες είναι οι αγαπημένες σου δραστηριότητες στο ίντερνετ? (οι λόγοι που το χρησιμοποιείς)

(▼ αριθμήσε με σειρά προτεραιότητας)

Προσδιόρισε το βαθμό συχνότητας (κυκλώνοντας)

(13 ^A)	_____	Επικοινωνία με τους συμμαθητές μου	_	_	1	2	3	4	5
(13 ^B)	_____	Γνωριμία με καινούριους ανθρώπους	_	_	1	2	3	4	5
(13 ^Γ)	_____	Σερφάρισμα για να ψάξω διάφορα θέματα ή για να μάθω καινούρια πράγματα	_	_	1	2	3	4	5
(13 ^Δ)	_____	Παίξιμο παιχνιδιών online	_	_	1	2	3	4	5
(13 ^Ε)	_____	Ψώνια	_	_	1	2	3	4	5
(13 ^{ΣΤ})	_____	Μαθήματα για το σπίτι	_	_	1	2	3	4	5

- (13^Z) _____ Σχεδιασμός ιστοσελίδων ή προφίλ _____ 1 2 3 4 5
- (13^H) _____ Άλλο (Προσδιόρισε) _____ 1 2 3 4 5
- (13^Θ) _____ Άλλο (Προσδιόρισε) _____ 1 2 3 4 5

(14) Έχεις προφίλ σε δικτυακούς τόπους όπως το Facebook ? _____ ΝΑΙ / ΟΧΙ

Εάν ΝΑΙ προσδιόρισε σε ποιους: _____

(15) Ποιοι είναι οι διαδικτυακοί τόποι/ιστοσελίδες που επισκέπτεσαι συχνότερα:

- 1) _____ 2) _____ 3) _____
 4) _____ 5) _____ 6) _____

(16) Υπάρχουν κι άλλες ιστοσελίδες/διαδικτυακοί τόποι που επισκέπτομαι συνήθως αλλά δεν θα ήθελα να τους αναφέρω για δικούς μου λόγους (κύκλωσε εάν αυτό συμβαίνει) ΝΑΙ / ΟΧΙ

(17) Όταν 'σερφάρω' στο διαδίκτυο συνήθως: (ΚΥΚΛΩΣΕ)

(17^A). Είμαι μόνος χωρίς επίβλεψη και έχω την ελευθερία να κάνω ότι θέλω

(17^B). Συνήθως οι γονείς μου (ή κάποιος άλλος) επιτηρούν το τι κάνω

(17^Γ). Άλλο (Προσδιόρισε: _____)

(18) Πόσες ώρες ξοδεύεις συνήθως στο διαδίκτυο / Internet την ημέρα κατά μέσο όρο? _____

Ποιες είναι οι ώρες που συνήθως σερφάρεις:

Προσδιόρισε το ΠΟΙΟΣ ΩΡΕΣ συνήθως είσαι στο διαδίκτυο κυκλώνοντας όσες ώρες αντιστοιχούν

(19) ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ

A. 14.00–15.00 **B.** 15.00–16.00 **Γ.** 17.00-18.00 **Δ.** 19.00-20.00 **Ε.** 21.00-22.00 **ΣΤ.** 23.00-24.00 **Z.** 24.00++

ΣΑΒΒΑΤΟ (ΚΥΚΛΩΣΕ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥΝ ΣΤΙΣ ΩΡΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΗΘΩΣ ΣΕΡΦΑΡΕΙΣ)

A. 09.00–10.00 **B.** 10.00–11.00 **Γ.** 11.00-12.00 **Δ.** 12.00-13.00 **Ε.** 13.00-14.00 **ΣΤ.** 14.00-15.00 **Z.** 15.00- 16.00

H. 15.00-16.00 **Θ.** 16.00-17.00 **I.** 17.00-18.00 **K.** 18.00-19.00 **Λ.** 19.00-20.00 **M.** 20.00-21.00 **N** 21.00- 22.00

Ξ. 22.00-23.00 **O.** 23.00-24.00 **Π.** 24.00-01.00 **P.** 01.00-02.00 **Σ.** 02.00-03.00 **T.** 03.00-04.00 **Y.** 04.00- 05.00

ΚΥΡΙΑΚΗ (ΚΥΚΛΩΣΕ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥΝ ΣΤΙΣ ΩΡΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΗΘΩΣ ΣΕΡΦΑΡΕΙΣ)

A. 09.00–10.00 **B.** 10.00–11.00 **Γ.** 11.00-12.00 **Δ.** 12.00-13.00 **Ε.** 13.00-14.00 **ΣΤ.** 14.00-15.00 **Z.** 15.00- 16.00

H. 15.00-16.00 **Θ.** 16.00-17.00 **I.** 17.00-18.00 **K.** 18.00-19.00 **Λ.** 19.00-20.00 **M.** 20.00-21.00 **N** 21.00- 22.00

Ξ. 22.00-23.00 **O.** 23.00-24.00 **Π.** 24.00-01.00 **P.** 01.00-02.00 **Σ.** 02.00-03.00 **T.** 03.00-04.00 **Y.** 04.00- 05.00

(20) Σου έχει κανείς εξηγήσει κάποιους στοιχειώδεις κανόνες ασφαλείας για το πώς να

χρησιμοποιείς το διαδίκτυο (internet) με ασφάλεια ? _____ ΝΑΙ / ΟΧΙ

(21) ΕΑΝ ΝΑΙ, ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΕ ΠΟΙΟΣ ΣΟΥ ΕΜΑΘΕ?

A. Από μόνος μου **B.** Μου έμαθαν οι γονείς μου **Γ.** Το διδάχτηκα στο σχολείο **Δ.** Άλλο _____

(22) Έχεις κάποιες στοιχειώδεις γνώσεις ώστε να ξεπερνάς (απενεργοποιείς) τα όποια φίλτρα

ασφαλείας μπορεί να έχει ο Η/Υ που μπορεί να χρησιμοποιείς σπίτι ή σχολείο? **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

(23) Γνωρίζεις τι είναι η ηλεκτρονική παρενόχληση ? _ _ _ _ _ **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

Προσδιόρισε _____

INTERNET ADICTION

(24) Πόσο συχνά βρίσκεις πως είσαι στο διαδίκτυο περισσότερο από ότι σκόπευες?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(25) Πόσο συχνά παραμελείς άλλες βασικές υποχρεώσεις σου για να είσαι περισσότερο στο διαδίκτυο?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(26) Πόσο συχνά προτιμάς την ένταση του διαδικτύου από το να κάνεις παρέα με άλλα άτομα?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(27) Πόσο συχνά κάνεις καινούργιες γνωριμίες με άλλους χρήστες στο διαδίκτυο?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(28) Πόσο συχνά άλλα πρόσωπα στο περιβάλλον σου παραπονιούνται για τον χρόνο που αφιερώνεις στο διαδίκτυο? ▶ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(29) Πόσο συχνά επηρεάζεται οι βαθμοί σου ή η απόδοσή σου στο σχολείο εξαιτίας του χρόνου που διαθέτεις στο διαδίκτυο?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(30) Πόσο συχνά ελέγχεις τα mail σου προτού κάνεις κάτι άλλο που πρέπει να κάνεις?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(31) Πόσο συχνά επηρεάζεται η γενικότερη επίδοσή σου και αποδοτικότητα εξαιτίας του χρόνου που ξοδεύεις στο διαδίκτυο?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(32) Πόσο συχνά απολογείσαι ή δεν θέλεις να αποκαλύψεις όταν σε ρωτά κανείς για το τι κάνεις στο διαδίκτυο?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(33) Πόσο συχνά διώχνεις από το μυαλό δυσάρεστες σκέψεις με το να χρησιμοποιείς το διαδίκτυο?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(34) Πόσο συχνά νιώθεις ανυπομονησία για να χρησιμοποιήσεις το διαδίκτυο ξανά?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(35) Πόσο συχνά σκέφτεσαι/φοβάσαι πως η ζωή σου χωρίς το διαδίκτυο θα ήταν ανούσια / βαρετή / «άδεια»?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(36) Πόσο συχνά αντιδράς άσχημα (π.χ. φωνάζεις, αποπαίρνεις, αντιδράς άσχημα) όταν κάποιος άλλος σε ενοχλεί/αποσπά όταν είσαι στο διαδίκτυο?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(37) Πόσο συχνά χάνεις από το ύπνο σου ή ξυπνάς πολύ αργά την επόμενη ημέρα εξαιτίας της μεταμεσονύχτιας χρήσης του διαδικτύου (log-ins) ?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(38) Πόσο συχνά, όταν είσαι εκτός διαδικτύου είτε αισθάνεσαι την ανάγκη να το χρησιμοποιήσεις ξανά είτε ονειρεύεσαι πόσο ωραία θα ήταν εάν το χρησιμοποιούσες ?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(39) Πόσο συχνά λες στον εαυτό σου «ας μείνω (στο διαδίκτυο) δύο λεπτά ακόμη» όταν είσαι on-line?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(40) Πόσο συχνά προσπαθείς να περιορίσεις τον χρόνο που είσαι στο διαδίκτυο (on line) και αποτυγχάνεις να το καταφέρεις (έστω και για λίγο)?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(41) Πόσο συχνά κρύβεις από τους άλλους (π.χ. γονείς) πόσο χρόνο είσαι (ξοδεύεις) στο διαδίκτυο?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(42) Πόσο συχνά επιλέγεις να μείνεις και να χρησιμοποιήσεις το διαδίκτυο αντί να βγεις έξω με τους φίλους σου/φίλες σου?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

(43) Πόσο συχνά αισθάνεσαι θλιμμένος, κακοδιάθετος, νευρικός επειδή δεν είσαι στο διαδίκτυο και αυτό φεύγει μόλις κατορθώσεις να το χρησιμοποιήσεις?

↳ **1.** Σπάνια. **2.** Περιστασιακά **3.** Συχνά **4.** Πάντα **5.** Αυτό δε συμβαίνει καθόλου

ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Πολλές φορές στην καθημερινότητά μας μπορεί να βιώσουμε άσχημες/βίαιες συμπεριφορές προς κάποιον άλλον ή ακόμη και προς εμάς. Η **ηλεκτρονική παρενόχληση** είναι το φαινόμενο σύμφωνα με το οποίο **ένα άτομο παρενοχλεί κάποιο άλλο άτομο κάνοντας χρήση κάποιου ηλεκτρονικού μέσου** (π.χ. κινητού τηλεφώνου, video-clip, sms, e-mail, chat-room, κλπ). **Παρενόχληση είναι όταν κάποιος ή κάποια κοροϊδεύει ή λέει/κάνει άσχημα πράγματα που μπορεί να πληγώσουν ένα άλλο άτομο, όπως το να χρησιμοποιεί άσχημα παρατσούκλια, βρισιές, το να διαδίδει φήμες και πράγματα που δεν είναι αλήθεια, το να στέλνει άσχημα/προσβλητικά/απειλητικά μηνύματα, το να προσπαθεί να τον μειώσει αλλά και απομονώσει κάποιον από τους φίλους του, ή να προσπαθεί να κάνει τους άλλους να μην θέλουν να κάνουν παρέα μαζί του.** Στις περιπτώσεις της παρενόχλησης το άτομο το οποίο αποτελεί τον στόχο μίας τέτοιας συμπεριφοράς συνήθως δεν μπορεί να αμυνθεί και να προστατέψει τον εαυτό του. Μιλάμε επίσης για παρενόχληση όταν κάποιος ‘πειράζει’ / παρενοχλεί ένα τρίτο πρόσωπο με άσχημο και συστηματικό τρόπο, αλλά όχι όταν τα πειράγματα γίνονται με ένα φιλικό τρόπο που δεν έχει ως στόχο το να πληγώσουν το άτομο αυτό και να τον βλάψουν. Επίσης δεν μιλάμε για παρενόχληση όταν δύο άτομα τις ίδιες δυνάμεις και εξουσίας μαλώνουν μεταξύ τους.

Αφού διαβάσεις προσεκτικά ξανά το παραπάνω κείμενο για μία ακόμη φορά θα θέλαμε να σου ζητήσουμε να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις:

Το τελευταίο διάστημα (π.χ. τελευταίους 3 μήνες ή παραπάνω):

(44) Γνωρίζεις κάποιον που να έχει παρενοχληθεί διαδικτυακά: _ _ OXI / NAI

(45) Αυτό το πρόσωπο ήταν (α) γνωστό σου ή (β) ήταν κάποιος χρήστης του διαδικτύου? Α. ή Β.

↳ **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

(57β) Προσδιόρισε τη συχνότητα: 1 φορά μόνο 2 - 3 φορές 5 φορές ή περισσότερο

(58) Εσύ έχεις στείλει μηνύματα με σκοπό να εκφοβίσεις κάποιον άλλον? **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

(58β) Προσδιόρισε τη συχνότητα: 1 φορά μόνο 2 - 3 φορές 5 ή περισσότερες φορές

(59) Εσύ έχεις ταπεινώσει κάποιον άλλον στέλνοντας ή δημοσιεύοντας σκληρές φήμες, σχόλια κουτσομπολιά ή άλλο βλαβερό υλικό? **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

(59β) Προσδιόρισε: 1 φορά μόνο 2 - 3 φορές 5 φορές ή περισσότερο

(60) Εσύ έχεις προκαλέσει με ενέργειές σου κάποιον online τσακωμό (π.χ. ανταλλαγή mails με άσχημο περιεχόμενο)? - - - - - **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

(60β) Προσδιόρισε τη συχνότητα: 1 φορά μόνο 2 - 3 φορές 5 φορές ή περισσότερο

(61β) Εσύ έχεις προσποιηθεί κάποια στιγμή πως είσαι κάποιο άλλο πρόσωπο? **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

(61β) Προσδιόρισε τη συχνότητα: 1 φορά μόνο 2 - 3 φορές 5 ή περισσότερες φορές

(62) Εσύ έχεις προσποιηθεί κάποια στιγμή πως είσαι κάποιο άλλο πρόσωπο και έχεις στείλει ή δημοσιεύσει υλικό που βλάπτει τη φήμη ή τις φιλίες κάποιου άλλου? **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

(62β) Προσδιόρισε τη συχνότητα: 1 φορά μόνο 2 - 3 φορές 5 φορές ή περισσότερο

(63) Εσύ έχεις δημοσιεύσει ή μοιραστεί τα προσωπικά μυστικά ή φωτογραφίες κάποιου άλλου χωρίς τη συγκατάθεσή του? - - - - - **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

(63β) Προσδιόρισε τη συχνότητα: 1 φορά μόνο 2 - 3 φορές 5 φορές ή περισσότερο

(64) Εσύ έχεις αποκλείσει με τις ενέργειές σου κάποιο άλλο πρόσωπο από μια online ομάδα ?

↳ - - - - - **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

(64β) Προσδιόρισε τη συχνότητα: 1 φορά μόνο 2 - 3 φορές 5 φορές ή περισσότερο

(65) Στο σχολείο όταν οι ενήλικες γνωρίζουν περιπτώσεις/συμβάντα διαδικτυακής παρενόχλησης προσπαθούν να τη σταματήσουν? - - - - - **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

Κάποιο δικό σου σχόλιο που έχεις να κάνεις επ' αυτού: _____

(66) Εάν αυτό δεν έχει συμβεί μέχρι τώρα αλλά, εάν γινόταν για πρώτη φορά, πιστεύεις πως θα προσπαθούσε κάποιος από τους ενήλικες του σχολείου να το σταματήσουν? **ΝΑΙ / ΟΧΙ**

Κάποιο δικό σου σχόλιο που έχεις να κάνεις επ' αυτού: _____

(67) Όταν με παρενόχλησαν στο διαδίκτυο

Α. το είπα στους γονείς μου **Β.** σε κάποιον δάσκαλο/ καθηγητή **Γ.** δεν το είπα σε κανέναν

Άλλο (Προσδιόρισε) _____

(68) Εάν κάποια στιγμή σε παρενοχλούσαν (π.χ. μέσω κινητού, διαδικτύου) σε ποιον θα πήγαινες να το εκμυστηρευτείς και πιθανότατα ζητήσεις βοήθεια?

- A.** σε κάποιον από τους γονείς μου **B.** στον αδελφό/αδελφή μου **Γ.** σε κάποιον φίλο/φίλη
Δ. σε κάποιον δάσκαλο/καθηγητή μου **Ε.** σε κανέναν
Άλλο _____

(69) Όταν ήξερα ότι παρενοχλούνταν κάποιο άτομο ηλεκτρονικά (π.χ. μέσω κινητού, ίντερνετ)

- A.** το είπα στους γονείς μου **B.** το είπα κάποιον δάσκαλο/καθηγητή **Γ.** δεν το είπα σε κανέναν
Δ. Άλλο _____

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΥ

- (70) Πόσο ασφαλής νιώθεις μέσα στην τάξη σου? (Προσδιόρισε κυκλώνοντας) 1 2 3 4 5
- (71) Πόσο ασφαλής νιώθεις όταν επισκέπτεσαι τις τουαλέτες του σχολείου? 1 2 3 4 5
- (72) Πόσο ασφαλής νιώθεις στο δρόμο όταν πας στο σχολείο? 1 2 3 4 5
- (73) Πόσο ασφαλής νιώθεις στο δρόμο όταν επιστρέφεις από το σχολείο? 1 2 3 4 5
- (74) Πόσο ασφαλής νιώθεις στους διαδρόμους/αυλή του σχολείου? 1 2 3 4 5
- (75) Το σχολείο μου είναι καλά διατηρημένο και καθαρό 1 2 3 4 5
- (76) Το σχολείο είναι ένα φιλικό/ευχάριστο μέρος να βρίσκεται κανείς 1 2 3 4 5
- (77) Είμαι ευχαριστημένος με τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το σχολείο μου 1 2 3 4 5
- (78) Οι εργασίες μου διορθώνονται /τα σχόλια των καθηγητών γίνονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να με βοηθούν να γίνω καλύτερος (Προσδιόρισε κυκλώνοντας) - - - -1 2 3 4 5
- (79) Οι καθηγητές μου περιμένουν να εργαστώ σκληρά στο σπίτι και να δίνω τον καλύτερό μου εαυτό στην τάξη (Προσδιόρισε κυκλώνοντας) 1 2 3 4 5
- (80) Γνωρίζω/καταλαβαίνω καλά τον τρόπο με τον οποίο επιβάλλονται οι ποινές/ανταμοιβές από τους καθηγητές σχολείου μου (Προσδιόρισε κυκλώνοντας) 1 2 3 4 5
- (81) Η συμπεριφορά των καθηγητών μου είναι τέτοια που με κάνει να νιώθω πως είμαι πολύτιμο μέλος της τάξης (π.χ. είναι ευγενικοί, δείχνουν ενδιαφέρον στα προβλήματά μου, ακούν με ενδιαφέρον αυτά που έχω να τους πω, κλπ.) (Προσδιόρισε κυκλώνοντας) 1 2 3 4.....5
- (82) Ο τρόπος που διδάσκουν οι καθηγητές του σχολείου τα μαθήματά τους θα μπορούσε να είναι καλύτερος (Προσδιόρισε κυκλώνοντας) 1 2 3 4.....5
- (83) Είμαι ευχαριστημένος από το περιεχόμενο των μαθημάτων που διδασκόμαστε

(Προσδιόρισε κυκλώνοντας)

1 2 3 4.....5

(84) Είμαι ευχαριστημένος από το σύστημα των εξετάσεων του εκπαιδευτικού μας συστήματος

(Προσδιόρισε κυκλώνοντας)

1 2 3 4 5

(85) Πιστεύω πως η φοίτησή μου στο σχολείο είναι χάσιμο χρόνου 1 2 3 4 5

(86) Ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί το σχολείο μου θα μπορούσε να είναι καλύτερος

(Προσδιόρισε κυκλώνοντας)

1 2 3 4 5

Επιπλέον σχόλια που ίσως θα ήθελες να κάνεις για το σχολείο / εκπαιδευτικό σύστημα

Κύκλωσε τον αριθμό που περιγράφει η κάθε πρόταση τους γονείς σου

0 = Δε συμφωνώ , 1 = συμφωνώ λίγο, 2 = Συμφωνώ πολύ, 3 = Συμφωνώ απόλυτα

(87) Οι γονείς μου ενδιαφέρονται για το τι συμβαίνει στο σχολείο. ----- 0 1 2 3

(88) Οι γονείς μου πηγαίνουν στις σχολικές συναντήσεις ή σε άλλες σχολικές δραστηριότητες. 0 1 2 3

(89) Οι γονείς μου με υποστηρίζουν στις σχολικές δραστηριότητές μου. ----- 0 1 2 3

(90) Οι γονείς μου γνωρίζουν πολλά για το τι κάνω στο σχολείο. -----0 1...2 3

(91) Οι γονείς μου με ρωτούν πώς ήταν η μέρα μου στο σχολείο. ----- 0 1 2 3

(92) Οι γονείς μου ενδιαφέρονται για τη σχολική μου επίδοση στο σχολείο-----0---1---2-3

(93) Για τους γονείς μου θεωρούν πολύ σημαντικό το πόσο καλά τα πάω στο σχολείο -----0---1---2-3

(94) Η σχέση που έχω με τους γονείς μου είναι ικανοποιητική -----0---1---2-3

**ΟΙ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΕ ΜΟΡΦΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗΣ
ΑΛΛΑ ΣΕ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΠΟ/ΣΕ ΑΛΛΟΥΣ ΣΥΜΜΑΘΗΤΕΣ.**

Μέρος 1 – Τι σου συνέβηκε

Κύκλωσε τον αριθμό που δείχνει εάν & με ποιο τρόπο άλλοι μαθητές σε παρενόχλησαν/τα έβαλαν μαζί σου. Στις ερωτήσεις με πάνω από μία συμπεριφορά βάλε σε κύκλο ποιες από τις συμπεριφορές που περιγράφονται σου έχει συμβεί.

(95) Ένας μαθητής /τρια με πείραξε, έσπρωξε, χτύπησε, κλώτσησε με κακόβουλο τρόπο.

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερο

(96) Ένας μαθητής/τρια είπες ότι θα με χτύπαγε ή θα με τραυμάτιζε.

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερο

(97) Ένας μαθητής/τρια με κυνήγησε σαν να ήθελε πραγματικά να μου κάνει κακό

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερο

(98) Ένας μαθητής/τρια είπες ψέματα για μένα για να μην με συμπαθούν οι άλλοι μαθητές.

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερο

(99) Ένας μαθητής/τρια με άρπαξε, με κράτησε ή με άγγιξε με τρόπο που δεν μου άρεσε.

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερο

(100) Ένας μαθητής/τρια με αγνόησε επίτηδες για να πληγώσει τα αισθήματά μου.

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερο

(101) Ένας μαθητής/τρια είπε διάφορα παρατσούκλια, άσχημα λόγια / πράγματα για μένα

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερο

(102) Κάποιοι μαθητές με άφησαν έξω από την παρέα τους / τα πράγματα από κακία και μόνο

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερο

(103) Ένας μαθητής/τρια έβαλε κάποια άλλα παιδιά να με παρενοχλήσουν (με κάποιον από τους παραπάνω τρόπους)

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερο

Προσδιόρισε εάν θέλεις _____

Μέρος 2 - Ποιος ήταν αυτός/ή που σε παρενόχλησε;

Τα άτομα/πρόσωπα που με παρενόχλησαν ήταν

(104α) Τις περισσότερες φορές αγόρια **(Βάλε X)**

(104β) Τις περισσότερες φορές κορίτσια

(104γ) και κορίτσια και αγόρια

(104δ) Άτομα μικρότερης ηλικίας από εμένα

(104ε) Άτομα της ίδιας ηλικίας με εμένα

(104ζ) Παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας από εμένα

(104η) Παιδιά εκτός σχολείου

Μέρος 3 – ΕΣΥ κάποια στιγμή προέβηκες σε μία τέτοια συμπεριφορά;

Κύκλωσε τον αριθμό που δείχνει πόσο συχνά παρενόχλησες ή τα έβαλες με έναν άλλο μαθητή/τρια στο σχολείο κατά τη διάρκεια των τελευταίων 6 μηνών.

(105) Κάποια στιγμή πείραξα, έσπρωξα, χτύπησα, κλώτσησα με κακόβουλο τρόπο.

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερες

(106) Είπα ότι θα με χτύπαγε ή θα με τραυμάτιζε.

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερες

(107) Κυνήγησα κάποιον συμμαθητή/τρια σαν να ήθελα πραγματικά να του κάνω κακό

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερες

(108) Είπα ψέματα για κάποιον συμμαθητή - τρια για να μην τον/την συμπαθήσουν οι άλλοι μαθητές.

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερες

(109) Άρπαξα, κράτησα, άγγιξα (εσκεμμένα) με τρόπο που να μην αρέσει στον άλλον .

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερες

(110) Αγνόησα επίτηδες κάποιον συμμαθητή μου για να πληγώσει τα αισθήματά του.

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερο

(111) Είπα διάφορα παρατσούκλια / άσχημα λόγια / πράγματα για κάποιον συμμαθητή -τρια μου

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερο

(112) Άφησα (εγώ μόνος μου ή με τους φίλους μου) κάποιον άλλο συμμαθητή μου /-τρια έξω από την παρέα από κακία και μόνο

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερο

(113) Έβαλα κάποια άλλα παιδιά να παρενοχλήσουν (με κάποιον από τους παραπάνω τρόπους) κάποιον άλλο συμμαθητή/-τρια

↳ **0** = καθόλου **1** = Μία φορά μόνο **2** = 2 - 3 φορές **3** = 5 φορές ή περισσότερο

Προσδιόρισε εάν θέλεις _____

Μέρος 4 – Τι συμβαίνει όταν ένας μαθητής δέχεται παρενόχληση .

Συμπλήρωσε αυτή την ενότητα

**μόνον εάν έχεις παραβρεθεί σε κάποιο συμβάν παρενόχλησης,
περιγράφοντας το πώς αντέδρασες**

Βάλε X σε όσες προτάσεις ταιριάζουν

- (114) Σάστισα και δεν ήξερα πώς να αντιδράσω και τι να κάνω. Έτσι παρέμεινα αμέτοχος/η
- (115) Αισθάνθηκα πως 'δεν ήταν δικό μου πρόβλημα' και δεν υπήρχε λόγος να εμπλακώ
- (116) Αισθάνθηκα πολύ τρομαγμένος / ανίσχυρος για να βοηθήσω αυτόν που παρενοχλείται
- (117) Το ένστικτό μου μου είπε να μην ανακατευτώ για να μην τραβήξω την προσοχή αυτού που παρενοχλεί και γίνω κι εγώ στόχος παρενόχλησης
- (118) Δεν παρενέβην γιατί και εάν το έκανα δεν θα είχε κανένα αποτέλεσμα.
- (119) Δεν παρενέβην γιατί & να το 'λεγα σε κάποιον (π.χ. δάσκαλο) θα κανα τα πράγματα χειρότερα
- (120) Αναγκάστηκα να συμμετάσχω κι εγώ στην παρενόχληση γιατί άμα δεν το έκανα δεν θα ήμουν δημοφιλής στην παρέα μου /στους άλλους
- (121) Αναγκάστηκα να συμμετάσχω κι εγώ στην παρενόχληση γιατί άμα δεν το έκανα θα γινόμουν κι εγώ θύμα της παρενόχλησης.
- (122) Προσπάθησα να το σταματήσω παρεμβαίνοντας ο ίδιος
- (123) Το είπα σε κάποιον ενήλικα (π.χ. δάσκαλο) ώστε να παρέμβει και να βοηθήσει
- (124) Πήρα κι εγώ μέρος .χωρίς να ξέρω το γιατί
- (125) Πήρα κι εγώ μέρος .γιατί ήταν συναρπαστικό

(126) Πήρα κι εγώ μέρος .γιατί αυτός που παρενοχλούνταν το άξιζε

□

Συμπλήρωσε την ενότητα αυτή περιγράφοντας

το πώς θα αντιδρούσες εσύ

εάν κάποια στιγμή ήσουν παρόν σε ένα συμβάν παρενόχλησης

Κύκλωσε τον αριθμό που εκφράζει την πιθανότητα με την οποία θα αντιδρούσες:

(127) Θα σάστιζα και δεν θα ήξερα πώς να αντιδράσω και τι να κάνω. Έτσι θα παράμενα αμέτοχος/η

► Κύκλωσε: **0** =Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(128) Θα σκεφτόμουν πως 'δεν είναι δικό μου πρόβλημα' και πως δεν υπάρχει λόγος να εμπλακώ

► **0** =Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(129) Θα αισθανόμουν πολύ τρομαγμένος / ανίσχυρος να βοηθήσω αυτόν που παρενοχλείται

► Κύκλωσε: **0** =Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(130) Το ένστικτό μου θα μου έλεγε να μην ανακατευτώ για να μην τραβήξω την προσοχή αυτού που παρενοχλεί

0 =Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(131) Θα φοβόμουν πως αν παρενέβαινα να βοηθήσω θα γινόμουν κι εγώ στόχος παρενόχλησης

► **0** =Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(132) Δεν θα παρενέβαινα γιατί και εάν το έκανα δεν θα είχε κανένα αποτέλεσμα.

► **0** =Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(133) Δεν θα παρενέβαινα γιατί και να το έλεγα σε κάποιον (π.χ. δάσκαλο) θα έκανε τα πράγματα χειρότερα

0 =Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(134) Πιθανότατα θα συμμετείχα κι εγώ στην παρενόχληση γιατί άμα δεν το έκανα δεν θα ήμουν δημοφιλής στην παρέα μου / άλλους

► **0** =Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(135) Πιθανότατα θα συμμετείχα κι εγώ στην παρενόχληση για να μην γίνω κι εγώ θύμα της παρενόχλησης. ▶

0 = Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(136) Πιθανότατα θα προσπαθούσα να το σταματήσω παρεμβαίνοντας ο ίδιος. ▶

0 = Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(137) Πιθανότατα θα προσπαθούσα να το σταματήσω ανεξάρτητα από το ποιες θα ήταν οι συνέπειες. ▶

0 = Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(138) Πιθανότατα θα προσπαθούσα να το σταματήσω μόνον εάν έβλεπα πως η ενέργεια αυτή θα είχε αποτέλεσμα **0** = Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(139) Πιθανότατα θα ο έλεγα σε κάποιον ενήλικα (π.χ. δάσκαλο) ώστε να παρέμβει και να βοηθήσει. ▶

0 = Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(140) Θα έπαιρνα κι εγώ μέρος χωρίς κάποιον ιδιαίτερο λόγο

↳ **0** = Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(141) Θα έπαιρνα κι εγώ μέρος γιατί θα ήταν συναρπαστικό

↳

▶ **0** = Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

(142) Θα έπαιρνα κι εγώ μέρος γιατί αυτός που παρενοχλείται συνήθως το αξίζει. ▶

0 = Δεν θα το έκανα ποτέ **1** = Ίσως αλλά όχι σίγουρα **2** = Αυτό θα έκανα χωρίς δισταγμό

Μέρος 5 -Τι πιστεύω

Κύκλωσε τον αριθμό που δείχνει πόσο συμφωνείς με κάθε δήλωση.

(143) Είναι θλιβερό να βλέπει κανείς κάποιους μαθητές να τσακώνονται μεταξύ τους: -

$\text{L} \blacktriangleright \mathbf{0}$ = Δε συμφωνώ καθόλου $\mathbf{1}$ = Συμφωνώ $\mathbf{2}$ = = Συμφωνώ απόλυτα

(144) Δεν είναι δική μου υπόθεση /δεν με αφορά το εάν κάποιοι μαθητές τσακώνονται παρενοχλούνται

$\text{L} \blacktriangleright \mathbf{0}$ = Δε συμφωνώ καθόλου $\mathbf{1}$ = Συμφωνώ $\mathbf{2}$ = = Συμφωνώ απόλυτα

(145) Όταν δύο μαθητές τσακώνονται / παρενοχλούνται, οι άλλοι μαθητές πρέπει να τους σταματούν. $\text{L} \blacktriangleright \mathbf{0}$

= Δε συμφωνώ καθόλου $\mathbf{1}$ = Συμφωνώ $\mathbf{2}$ = = Συμφωνώ απόλυτα

(146) Όσα άτομα / μαθητές κάνουν τον σπουδαίο αποκτούν το σεβασμό των άλλων $\text{L} \blacktriangleright \mathbf{0}$ =

Δε συμφωνώ καθόλου $\mathbf{1}$ = Συμφωνώ $\mathbf{2}$ = = Συμφωνώ απόλυτα

(147) Συνήθως είναι μάταιο να παρεμβαίνει κανείς σε συμβάντα παρενόχλησης γιατί αυτοί που παρενοχλούν

βρίσκονται σε θέση ισχύος και κατορθώνουν να επιβάλουν τη γνώμη / επιθυμίες τους $\text{L} \blacktriangleright \mathbf{0}$ = Δε

συμφωνώ καθόλου $\mathbf{1}$ = Συμφωνώ $\mathbf{2}$ = = Συμφωνώ απόλυτα

(148) Όταν τσακώνονται δύο μαθητές το να τους επευφημεί κανείς δεν είναι και τόσο σημαντικό γιατί αυτοί

τσακώνονται ούτως ή άλλως

$\text{L} \blacktriangleright \mathbf{0}$ = Δε συμφωνώ καθόλου $\mathbf{1}$ = Συμφωνώ $\mathbf{2}$ = = Συμφωνώ απόλυτα

(149) Η ζωή είναι σκληρή και άρα δεν πειράζει να παρενοχλούμε τους άλλους καμιά φορά

$\text{L} \blacktriangleright \mathbf{0}$ = Δε συμφωνώ καθόλου $\mathbf{1}$ = Συμφωνώ $\mathbf{2}$ = = Συμφωνώ απόλυτα

(150) Οι μαθητές που δέχονται παρενόχληση συνήθως έχουν κάνει κάτι και τους αξίζει

$\blacktriangleright \mathbf{0}$ = Δε συμφωνώ καθόλου $\mathbf{1}$ = Συμφωνώ $\mathbf{2}$ = = Συμφωνώ απόλυτα

(151) Όταν δύο μαθητές τσακώνονται, το να παραμένουμε απλοί θεατές είναι ο σωστός τρόπος αντίδρασης για να μην χειροτερέψουμε την κατάσταση

↳ 0 = Δε συμφωνώ καθόλου

1 = Συμφωνώ

2 = Συμφωνώ απόλυτα

(152) Η ζωή είναι σκληρή και άρα δεν πειράζει εάν αφήνουμε τους άλλους να παρενοχλούνται καμιά φορά

↳ 0 = Δε συμφωνώ καθόλου

1 = Συμφωνώ

2 = Συμφωνώ απόλυτα

Διάλεξε ποια απάντηση φανερώνει το πόσο πολύ ισχύει για σένα κάθε πρόταση που ακολουθεί

(153) Ανησυχώ με το τι λένε οι άλλοι για μένα:

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(154) Ανησυχώ πως οι άλλοι δεν με συμπαθούν:

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(155) Ανησυχώ για το τι σκέφτονται οι άλλοι για μένα:

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(156) Ανησυχώ για το μήπως με κοροϊδεύουν οι άλλοι:

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(157) Ανησυχώ μήπως όταν έρθω σε αντιπαράθεση με κάποιον άλλον τότε εκείνος δεν θα με

συμπαθεί 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(158) Νιώθω πως άλλοι με κοροϊδεύουν:

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(159) Νιώθω πως οι συμμαθητές μου/φίλοι μου μιλάνε για μένα πίσω από την πλάτη μου:

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(160) Είμαι ανήσυχος/ταράζομαι όταν μιλώ με άτομα/ανθρώπους που δεν γνωρίζω :

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(161) Νιώθω ντροπαλός όταν είμαι με άτομα που δεν ξέρω:

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(162) Είμαι ανήσυχος/ταράζομαι όταν γνωρίζω νέους ανθρώπους:

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(163) Νιώθω εκνευρισμό όταν έχω γύρω μου διάφορα άτομα/ανθρώπους:

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(164) Ανησυχώ όταν προσπαθώ να κάνω κάτι καινούργιο μπροστά σε άλλους

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(165) Μιλώ μόνον σε ανθρώπους που γνωρίζω καλά:

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(166) Φοβάμαι να προσκαλέσω άλλα παιδιά να κάνουν πράγματα μαζί μου επειδή φοβάμαι πως θα πουν όχι:

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(167) ΑΕίναι δύσκολο για μένα να ζητώ από άλλους να κάνουν πράγματα για μένα:

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(168) Είμαι ήσυχος όταν είμαι με μια ομάδα από άλλα άτομα:

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα

(169) Νιώθω ντροπαλός ακόμη κι όταν είμαστε άτομα που γνωρίζω καλά:

↳ 1 = Καθόλου 2 = Ελάχιστα 3 = συχνά 4 = πολύ συχνά 5 = Όλη την ώρα()

Παρακάτω υπάρχουν πέντε προτάσεις με τις οποίες μπορεί να συμφωνείτε ή να διαφωνείτε. Χρησιμοποιώντας την ακόλουθη κλίμακα από το 1 ως το 7, σημειώστε πόσο συμφωνείτε με κάθε πρόταση. Για το σκοπό αυτό, γράψτε τον

κατάλληλο αριθμό πάνω στη γραμμή που βρίσκεται αριστερά από κάθε πρόταση. Παρακαλώ να είστε ειλικρινείς στις απαντήσεις σας.

7 – Συμφωνώ πολύ

6 – Συμφωνώ

5 – Συμφωνώ λίγο

4 – Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

3 – Διαφωνώ κάπως

2 – Διαφωνώ

1 – Διαφωνώ έντονα

(170) _____ Σε γενικές γραμμές, η ζωή μου είναι σχεδόν ιδανική.

(171) _____ Οι συνθήκες ζωής μου είναι άριστες.

(172) _____ Είμαι ευχαριστημένος/η με τη ζωή μου.

(173) _____ Μέχρι στιγμής, έχω πετύχει όσα σημαντικά πράγματα θέλω στη ζωή μου.

(174) _____ Αν μπορούσα να ξαναζήσω τη ζωή μου, δεν θα άλλαζα σχεδόν τίποτα.

Παρακάτω είναι μία σειρά από προτάσεις οι οποίες αναφέρονται στα συναισθήματα που μπορείς εσύ να έχει. Ανάλογα με το τι σε εκφράζει έχεις τέσσερις επιλογές

Συμφωνώ
Απόλυτα 3 Συμφωνώ 2 Διαφωνώ 1 Διαφωνώ
Απόλυτα 0

	3	2	1	0
(175) Γενικότερα, είμαι ευχαριστημένος με τον εαυτό μου.	☐	☐	☐	☐
(176) Ορισμένες στιγμές, νιώθω ότι δεν είμαι καθόλου ικανός.	☐	☐	☐	☐
(177) Νιώθω ότι έχω πολλά προτερήματα.	☐	☐	☐	☐
(178) Είμαι ικανός να κάνω διάφορα πράγματα, όπως και οι άλλοι δίπλα μου.	☐	☐	☐	☐
(179) Νιώθω ότι δεν έχω πολλά για το οποία μπορώ να νιώθω υπερήφανος για τον εαυτό μου.	☐	☐	☐	☐
(180) Πραγματικά νιώθω ότι είμαι άχρηστος αρκετά συχνά.	☐	☐	☐	☐
(181) Νιώθω ότι αξίζω σαν άτομο στον ίδιο βαθμό όπως και τα άτομα που έχουν την ίδια ηλικία με εμένα.	☐	☐	☐	☐
(182) Θα ευχόμουν να είχα περισσότερο σεβασμό/εκτίμηση για τον εαυτό μου.	☐	☐	☐	☐
(183) Τελικά, τείνω να νιώθω ότι στο σύνολο μου είμαι μία αποτυχία.	☐	☐	☐	☐
(184) Έχω μία θετική προσέγγιση προς τον εαυτό μου.	☐	☐	☐	☐

185 Ποιες είναι οι κυριότερες πηγές άγχους – στεναχώριας για εσένα καθημερινά;

Αρίθμησε με σειρά προτεραιότητας, βάζοντας πρώτα αυτά που σε ενοχλούν περισσότερο)

_____ - Η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας

_____ - Η σκέψη ότι θα με σηκώσει για μάθημα ο δάσκαλος κι εγώ δεν θα τα πάω καλά

_____ - Τα ειρωνικά σχόλια του δασκάλου προς εμένα

_____ - Τα ειρωνικά σχόλια των συμμαθητών μου προς εμένα

_____ - Το πώς θα αντιδράσει η μητέρα μου όταν επιστρέψω στο σπίτι

_____ - Το γεγονός του ότι όσο και να προσπαθήσω δεν πρόκειται να τα καταφέρω

_____ - Το γεγονός ότι διαβάζω και το αποτέλεσμα των προσπαθειών μου δεν αναγνωρίζεται από τους άλλους

_____ Το γεγονός ότι το να πηγαίνω στο σχολείο δεν μου προσφέρει καμία ευχαρίστηση.

Εάν υπάρχουν κάποιοι άλλοι λόγοι που δεν αναφέρονται στις προτάσεις που θα διαβάσεις παρακάτω, χρησιμοποίησε το κενές σειρές για να τους αναφέρεις. Η αρίθμηση θα πρέπει να περιλαμβάνει και τις αιτίες που ίσως να προσθέσεις εσύ.

Άλλο

Έχει συμβεί κάτι στο σπίτι που να σε έχει στεναχωρήσει πολύ ΝΑΙ ΟΧΙ

Εάν ΝΑΙ τι ήταν αυτό _____

ΣΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΔΥΟ ΤΥΠΟΙ ΑΤΟΜΩΝ (ΕΝΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΣΤΗΛΗ ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΣΤΗ ΔΕΞΙΑ ΔΕΞΙΑ ΣΤΗΛΗ).

ΕΜΕΙΣ ΘΑ ΘΕΛΑΜΕ ΝΑ ΞΕΡΟΥΜΕ ΠΟΙΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΥΟ ΣΟΥ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ ΚΑΙ ΠΟΣΟ.

ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ:

(Α) ΝΑ ΔΙΑΒΑΖΕΙΣ ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΑ ΚΑΘΕ ΣΕΙΡΑ ΚΑΙ ΝΑ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙΣ ΚΑΘΕ ΦΟΡΑ ΜΕ ΠΟΙΟΝ ΤΥΠΟ ΑΤΟΜΟΥ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙΣ ΕΣΥ – ΜΕ ΑΥΤΟΝ ΠΟΥ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΣΤΗΛΗ Ή ΜΕ ΑΥΤΟΝ ΣΤΗ ΔΕΞΙΑ ΣΤΗΛΗ; ΚΑΙ

(Β) ΑΦΟΥ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕΙΣ ΠΟΙΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ 2 ΤΥΠΟΥΣ ΑΤΟΜΟΥ ΣΟΥ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ ΝΑ ΒΡΙΣΚΕΙΣ ΠΟΣΟ ΠΟΛΥ ΣΟΥ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ. ΕΧΕΙΣ ΔΥΟ ΕΠΙΛΟΓΕΣ: (i) «ΑΠΟΛΥΤΑ ΜΟΥ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ» ΚΑΙ (ii) «ΜΑΛΛΟΝ ΜΟΥ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ»

ΟΤΑΝ ΤΟ ΚΑΝΕΙΣ ΑΥΤΟ ΠΗΓΑΙΝΕΙΣ ΚΑΙ ΒΡΙΣΚΕΙΣ ΣΕ ΠΙΟ ΚΟΥΤΙ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΟΥ ΕΧΕΙΣ ΕΠΙΛΕΞΕΙ (ΑΡΧΙΚΑ ΕΑΝ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΤΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ Ή ΣΤΑ ΔΕΞΙΑ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ) ΚΑΙ ΣΤΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΟ ΠΟΣΟ ΠΟΛΥ ΣΕ ΚΑΘΕ ΕΡΩΤΗΣΗ.

ΕΑΝ ΔΕΝ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΕΙΣ ΠΩΣ ΝΑ ΤΟ ΚΑΝΕΙΣ ΑΥΤΟ ΣΗΚΩΣΕ ΤΟ ΧΕΡΙ ΣΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΕΣΕ ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΠΟΥ ΣΑΣ ΕΔΩΣΕ ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΝΑ ΕΡΘΕΙ ΚΟΝΤΑ ΣΟΥ ΚΑΙ ΝΑ ΣΟΥ ΕΞΗΓΗΣΕΙ ΠΩΣ ΝΑ ΤΟ ΚΑΝΕΙΣ.

ΣΕ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΠΟΛΥ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΣΟΥ, ΤΗΝ ΥΠΟΜΟΝΗ ΣΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΛΟΣΥΝΗ ΣΟΥ ΝΑ ΜΑΣ ΒΟΗΘΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΜΑΣ ΑΥΤΗ

ΑΠΟΛΥΤΑ ΜΟΥ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ	ΜΑΛΛΟΝ ΜΟΥ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ			
		Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι είναι τόσο καλά στα περισσότερα σχολικά μαθήματα όσο και τα άλλα παιδιά της ηλικίας τους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά <u>δεν</u> είναι τόσο σίγουρα και αναρωτιούνται αν είναι το ίδιο καλά στα περισσότερα σχολικά μαθήματα όπως οι συνομήλικοί τους.
		Μερικά παιδιά <u>δυσκολεύονται να κάνουν φίλους.</u>	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά <u>κάνουν</u> πολύ εύκολα φίλους.
		Μερικά παιδιά <u>συνήθως συζητούν τα προβλήματά τους με τους γονείς τους.</u>	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά <u>σπάνια συζητούν τα προβλήματά τους με τους γονείς τους.</u>
		Για μερικά παιδιά <u>τα μαθηματικά είναι ένα από τα αγαπημένα τους μαθήματα.</u>	ΟΜΩΣ	Για άλλα παιδιά <u>τα μαθηματικά <u>δεν</u> είναι ένα από τα αγαπημένα τους μαθήματα.</u>
		Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι <u>δεν τα καταφέρνουν πολύ καλά στα σπορ,</u> τα όργανα γυμναστικής και τις γυμναστικές ασκήσεις.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά πιστεύουν ότι <u>τα καταφέρνουν πολύ καλά στα σπορ,</u> τα όργανα γυμναστικής και τις γυμναστικές ασκήσεις.
		Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι <u>έχουν καλή εξωτερική εμφάνιση.</u>	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά πιστεύουν ότι <u>δεν έχουν και τόσο καλή εξωτερική εμφάνιση.</u>
		Μερικά παιδιά <u>έχουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους.</u>	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά <u>δεν έχουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους.</u>

3			Για μερικά παιδιά τα φιλολογικά είναι ένα από τα αγαπημένα τους μαθήματα.	ΟΜΩΣ	Για άλλα παιδιά τα φιλολογικά δεν είναι ένα από τα αγαπημένα τους μαθήματα.
9			Μερικά παιδιά συνήθως κάνουν αυτό που είναι σωστό.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά συχνά δεν κάνουν αυτό που είναι σωστό.
0			Μερικά παιδιά μπορούν να κάνουν πραγματικά στενούς φίλους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά δυσκολεύονται να κάνουν πραγματικά στενούς φίλους.
1-			Μερικά παιδιά, γενικά, δεν είναι ευχαριστημένα με τον εαυτό τους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά, γενικά, είναι ευχαριστημένα με τον εαυτό τους.
2-			Μερικά παιδιά δυσκολεύονται στα περισσότερα σχολικά μαθήματα.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά δεν δυσκολεύονται στα περισσότερα σχολικά μαθήματα.
3			Μερικά παιδιά έχουν πολλούς φίλους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά δεν έχουν πολλούς φίλους.
4-			Μερικά παιδιά δυσκολεύονται να συνεννοηθούν με τους γονείς τους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά συνεννοούνται εύκολα με τους γονείς τους.
5-			Μερικά παιδιά χρειάζονται συχνά βοήθεια στα μαθηματικά.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά σπάνια χρειάζονται βοήθεια στα μαθηματικά.
	ΑΠΟΛΥΤΑ ΜΟΥ ΤΑΙΡΙΑ ΖΕΙ	ΜΑΛΛΟΝ ΜΟΥ ΤΑΙΡΙΑ ΖΕΙ			
6			Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι θα μπορούσαν να τα καταφέρουν καλά σχεδόν σε κάθε νέα αθλητική δραστηριότητα με την οποία δεν έχουν ασχοληθεί μέχρι τώρα.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά δεν είναι τόσο σίγουρα για το αν θα τα καταφέρουν καλά σχεδόν σε αθλητικές δραστηριότητες με τις οποίες δεν έχουν ασχοληθεί μέχρι τώρα.
7			Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι έχουν ωραίο πρόσωπο.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά πιστεύουν ότι δεν έχουν και τόσο ωραίο πρόσωπο.
8-			Μερικά παιδιά συχνά αμφιβάλουν για το αν αξίζουν ως άτομα.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά δεν αμφιβάλουν για το αν αξίζουν ως άτομα.
9-			Σε μερικά παιδιά δεν αρέσουν καθόλου τα φιλολογικά μαθήματα.	ΟΜΩΣ	Σε άλλα παιδιά αρέσουν τα φιλολογικά μαθήματα.
0-			Μερικά παιδιά συχνά βρίσκουν το μπελά τους με αυτά που κάνουν.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά συνήθως δεν κάνουν πράγματα που τα βάζουν μπελάδες.
1			Μερικά παιδιά έχουν κάποιο στενό φίλο με τον οποίο μπορούν να μοιράζονται τα μυστικά τους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά δεν έχουν ένα στενό φίλο με τον οποίο να μπορούν να μοιράζονται τα μυστικά τους.
2			Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι μπορούν να κάνουν πολλά σημαντικά πράγματα στη ζωή τους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά πιστεύουν ότι δεν μπορούν να κάνουν πολλά σημαντικά πράγματα στη ζωή τους.
3			Μερικά παιδιά τα πάνε καλά στα διαγωνίσματα των περισσότερων σχολικών μαθημάτων	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά δεν τα πάνε καλά στα διαγωνίσματα των περισσότερων σχολικών μαθημάτων
4-			Μερικά παιδιά θα ήθελαν να τα συμπαθούν περισσότεροι συνομήλικοί τους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά πιστεύουν ότι τα συμπαθούν οι περισσότεροι από τους συνομηλίκους τους.
5			Μερικά παιδιά σπάνια έρχονται σε σύγκρουση με τους γονείς τους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά συχνά έρχονται σε σύγκρουση με τους γονείς τους.
6			Μερικά παιδιά συνήθως τα πάνε καλά στα διαγωνίσματα των μαθηματικών.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά συνήθως δεν τα πάνε καλά στα διαγωνίσματα των μαθηματικών.
7-			Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι δεν μπορούν να τα καταφέρουν στα σπορ τόσο καλά όσο οι συνομήλικοί τους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά πιστεύουν ότι τα καταφέρνουν στα σπορ τόσο καλά όσο οι συνομήλικοί τους.
8-			Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι δεν έχουν και τόσο καλή σωματική διάπλαση.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά πιστεύουν ότι έχουν καλή σωματική διάπλαση.
9			Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι αξίζουν ως άτομα τουλάχιστον όσο και οι άλλοι.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά πιστεύουν ότι δεν αξίζουν ως άτομα όσο και οι άλλοι.
0-			Μερικά παιδιά δεν τα καταφέρνουν και τόσο καλά στα διαγωνίσματα των φιλολογικών μαθημάτων.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά τα καταφέρνουν αρκετά καλά στα διαγωνίσματα των φιλολογικών μαθημάτων.
1-			Μερικά παιδιά συχνά δυσκολεύονται να ελέγξουν τη συμπεριφορά τους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά συνήθως ελέγχουν εύκολα τη συμπεριφορά τους.
	ΑΠΟΛΥΤΑ ΜΟΥ ΤΑΙΡΙΑ ΖΕΙ	ΜΑΛΛΟΝ ΜΟΥ ΤΑΙΡΙΑ ΖΕΙ			
2-			Μερικά παιδιά θα ήθελαν να έχουν ένα στενό	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά έχουν κάποιο στενό φίλο με τον οποίο

			φίλο με τον οποίο να μοιράζονται τα συναισθήματά τους (χαρά, λύπη, φόβο, απογοήτευση).		μοιράζονται τα συναισθήματά τους.
3-			Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι, γενικά, δεν μπορούν να κάνουν κάποια πράγματα το ίδιο καλά όπως και οι άλλοι.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά πιστεύουν ότι, γενικά, μπορούν να κάνουν κάποια πράγματα το ίδιο καλά όπως και οι άλλοι.
4-			Μερικά παιδιά παίρνουν χαμηλούς βαθμούς στα περισσότερα σχολικά μαθήματα	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά παίρνουν υψηλούς βαθμούς στα περισσότερα σχολικά μαθήματα
5			Μερικά παιδιά είναι δημοφιλή μεταξύ των συνομηλίκων τους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά δεν είναι και τόσο δημοφιλή.
6			Μερικά παιδιά ενεργούν και εκφράζονται ελεύθερα μπροστά στους γονείς τους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά δυσκολεύονται να ενεργήσουν και εκφραστούν ελεύθερα μπροστά στους γονείς τους.
7-			Μερικά παιδιά δυσκολεύονται να καταλάβουν οτιδήποτε έχει σχέση με τα μαθηματικά	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά εύκολα καταλαβαίνουν οτιδήποτε έχει σχέση με τα μαθηματικά
8-			Μερικά παιδιά δεν τα καταφέρνουν καλά στα υπαίθρια παιχνίδια (ποδόσφαιρο, βόλεϊ, μπάσκετ).	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά τα καταφέρνουν καλά στα υπαίθρια παιχνίδια.
9			Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι έχουν καλό ύψος και βάρος.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά πιστεύουν ότι δεν έχουν και τόσο καλό ύψος ή βάρος.
0			Μερικά παιδιά έχουν θετική στάση απέναντι στον εαυτό τους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά έχουν αρνητική στάση απέναντι στον εαυτό τους.
1			Σε μερικά παιδιά φαίνονται εύκολες οι εργασίες που έχουν σχέση με τα φιλολογικά μαθήματα	ΟΜΩΣ	Σε άλλα παιδιά φαίνονται δύσκολες οι εργασίες που έχουν σχέση με τα φιλολογικά μαθήματα
2-			Μερικά παιδιά συχνά κάνουν πράγματα που ξέρουν ότι δεν θα έπρεπε να κάνουν.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά σπάνια κάνουν πράγματα που ξέρουν ότι δεν θα έπρεπε να κάνουν.
3-			Μερικά παιδιά δυσκολεύονται να κάνουν στενούς φίλους τους οποιούς να μπορούν πραγματικά να εμπιστευθούν.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά καταφέρνουν να κάνουν στενούς φίλους τους οποιούς μπορούν πραγματικά να εμπιστευθούν.
4			Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι υπάρχουν αρκετά πράγματα στον εαυτό τους για τα οποία είναι υπερήφανα.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά πιστεύουν ότι δεν υπάρχουν και πολλά πράγματα στον εαυτό τους για τα οποία να είναι υπερήφανα.
5			Μερικά παιδιά τα καταφέρνουν καλά στα περισσότερα σχολικά μαθήματα	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά δεν τα καταφέρνουν και τόσο καλά στα περισσότερα σχολικά μαθήματα.
	ΑΠΟΛΥΤΑ ΜΟΥ ΤΑΙΡΙΑ ΖΕΙ	ΜΑΛΛΟΝ ΜΟΥ ΤΑΙΡΙΑ ΖΕΙ			
6			Μερικά παιδιά έχουν τόσοσους φίλους όσους θα ήθελαν	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά θα ήθελαν να έχουν περισσότερους φίλους.
7-			Μερικά παιδιά δεν τα πάνε και τόσο καλά με τους γονείς τους.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά τα πάνε καλά με τους γονείς τους.
8-			Σε μερικά παιδιά δεν αρέσουν καθόλου τα μαθηματικά.	ΟΜΩΣ	Σε άλλα παιδιά αρέσουν πολύ τα μαθηματικά.
9			Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι είναι αρκετά καλά στα σπορ και τα αθλήματα.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά θα ήθελαν να είναι καλύτερα στα σπορ και τα αθλήματα.
0-			Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι δεν έχουν και τόσο καλό σώμα.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά πιστεύουν ότι έχουν καλό σώμα.
1-			Μερικά παιδιά νιώθουν αποτυχημένα.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά δεν νιώθουν αποτυχημένα.
2			Μερικά παιδιά μαθαίνουν γρήγορα κάθε καινούριο θέμα που έχει σχέση με τα φιλολογικά μαθήματα.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά δεν μαθαίνουν γρήγορα τα καινούρια θέματα που έχουν σχέση με τα φιλολογικά μαθήματα.
3			Μερικά παιδιά συνήθως συμπεριφέρονται έτσι όπως ξέρουν ότι πρέπει να συμπεριφερθούν.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά συχνά δεν συμπεριφέρονται έτσι όπως ξέρουν ότι πρέπει να συμπεριφερθούν.
4			Μερικά παιδιά έχουν κάποιο στενό φίλο με τον οποίο μοιράζονται τις προσωπικές τους σκέψεις.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά δεν έχουν ένα στενό φίλο με τον οποίο να μοιράζονται τις προσωπικές τους σκέψεις.
5-			Μερικά παιδιά πιστεύουν ότι, γενικά, δεν αξίζουν και τόσο πολύ.	ΟΜΩΣ	Άλλα παιδιά πιστεύουν ότι, γενικά, αξίζουν.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Michel Walrave,(2009)	Li (2006)	Peter K. Smith (2008)
ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	Πρόβλεψη ποσοστών θυματοποίησης και εκφοβισμού Η/Π	Ανίχνευση της συχνότητας σχολ. Εκφ.& Η/Π και το κατά πόσο γνωρίζουν οι έφηβοι τι είναι Η/Π	Καταγραφή φύσης Η/Π και του αντίκτυπου σε εφήβους
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	Ερωτηματολόγια 1318 συμμετέχοντες 12-18 ετών	264 συμμετέχοντες σε εφήβους	2 έρευνες 1η έρευνα: 92 μαθητές(14σχολεία) 2η έρευνα: 533 μαθητες(5 σχολεία) 11- 16 ετών ερωτηματολόγια αναφοράς(7 είδη παρενόχλησης)
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	34,2% :θύματα Η/Π 21%: δράστες Η/Π 2%:δράστες συναισθηματικού εκφοβισμού 2,4%: θύματα συστηματικής παρενόχλησης 64,3%:δράστες και θύματα Η/Π 39,9%:δράστες τουλάχιστον 1 φορά	34%: δράστες Σχολ. Εκ 17% : δράστες Η/Π 53%+ : γνώριζαν θύματα Η/Π 40%+: όχι γνώση Η/Π	1η έρευνα: 6,6%: θύματα Η/Π συχνά τους 2 τελευταίους μήνες 15,6% : μόνο 1 ή 2 φορές θύματα Η/Π τους τελευταίους 2 μήνες 77,8%: όχι θύματα Η/Π. 2η έρευνα: 5,3% θύματα Η/Π τελευταία βδομάδα ή μήνα 5,1% : θύματα Η/Π αυτή την περίοδο 3,7%: θύματα Η/Π τον προηγούμενο χρόνο 3,1% : θύματα Η/Π πάνω από ένα χρόνο 82,7%: όχι θύματα Η/Π

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	Διαφορές φύλου: τα κορίτσια έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν θύματα Η/Π και τα αγόρια να ασχοληθούν με τον εκφοβισμό μέσω διαδικτύου.	Δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές φυλετικές διαφορές σχετικά με την Η/Π.	Τα κινητά τηλέφωνα και τα μηνύματα είναι τα πιο διαδεδομένα ως μέσα ηλεκτρονικής παρενόχλησης και μάλιστα ο αντίκτυπος τους ήταν συγκρίσιμος με τον παραδοσιακό εκφοβισμό. η ηλεκτρονική παρενόχληση αποτελεί ένα νέο είδος εκφοβισμού με διαφορετικά χαρακτηριστικά απο τον παραδοσιακό εκφοβισμό και λαμβάνει χώρα κυρίως εκτος σχολείου.
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ			Επιμόρφωση ενηλίκων , δημιουργία προγραμμάτων κατά της Η/Π, καθοδήγηση γονέων για την Η/Π.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Ozgur Erdur-Baker (2010)	Dr L Lam (2009)	Elli Tripodaki,(2008)	Qing Li(2006)
ΣΚΟΠΙΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	Ανίχνευση σχέσεων μεταξύ παραδοσιακών μορφών παρενόχλησης και της ηλεκτρονικής παρενόχλησης ,καθώς επίσης το ρόλο που διαδραματίζει το φύλο και η συχνότητα σε αυτές τις μορφές	Εθισμός διαδικτύου και αυτοτραυματικής συμπεριφοράς ανάμεσα στους εφήβους.	Χρήση και κατάχρηση του διαδικτύου, σε παιδιά της εφηβικής ηλικίας στον ελληνικό πληθυσμό(Αθήνα) και να ανιχνεύσουν, τόσο το ψυχολογικό προφίλ, όσο και τον τρόπο ζωής των χρηστών.	τις διαφορές στη συμπεριφορά των δύο φύλων όσον αφορά στην ηλεκτρονική παρενόχληση στα σχολεία.
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	276 συμμετεχοντες (151 αγόρια, 125 κορίτσια) ηλικίας 14 έως 18 ετών. Ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς	1618 μαθητές 13-18 ετών απο 3 διαφορετικές περιοχές της Κίνας χρήση 2 ερωτηματολογίων	315 παιδιά (164 αγόρια, 151 κορίτσια) , μαθητές γυμνασίου . Χρησιμοποιήθηκαν 2 ερωτηματολόγια,	264 μαθητές (130 αγορια, 134 κορίτσια), οι οποίοι ανήκαν σε ποικίλες εθνικότητες.χορήγησ ερωτηματολογίου.

<p>ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ</p>	<p>32%: θύματα Εκφ. και Η/Π σχ.</p>	<p>16,3%: έχουν διαπράξει κάποιια μορφή αυτοτραυματικής συμπεριφοράς, τους τελευταίους έξι μήνες, το 4,5% έχει προβεί σε κάποιια μορφή αυτοτραυματικής συμπεριφοράς έξι φορές τουλάχιστον και το 9,7% μία έως πέντε φορές. Επίσης, φυσιολογική χρήση του διαδικτύου έκανε το 89,2%, το 10,2% έκανε περιορισμένη χρήση και το 0,6% είχε εθιστεί στο διαδίκτυο.</p>	<p>53,4% των εφήβων χρησιμοποιεί το διαδίκτυο περισσότερο από ένα χρόνο, το 26% αναφέρει καθημερινή χρήση , το 8% το χρησιμοποιεί πάνω από 20 ώρες την εβδομάδα ενώ τα αγόρια περνούν περισσότερο χρόνο στο διαδίκτυο από ότι τα κορίτσια. Δεν βρέθηκε κανένα παιδί εθισμένο, παρόλα αυτά το 9,4% παρουσίασε συχνά προβλήματα, έπειτα από υπερβολική χρήση του διαδικτύου. ο πιο συχνός λόγος που χρησιμοποιείται το διαδίκτυο είναι ,για να παίζουν παιχνίδια. το 5,8% είχαν πέσει θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης.</p>	<p>¼ θύμα Η/Π , 50% + θύματα σχολ. Εκφ. πάνω από το 34%+ έχουν προβεί σε σχολικό εκφοβισμό το 17% έχουν παρενοχλήσει άλλους ηλεκτρονικά. το 53,6% ανέφερε ,ότι γνώριζε κάποιον, ο οποίος έχει παρενοχληθεί ηλεκτρονικά. Το 22% + των αγοριών και περίπου το 12% των κοριτσιών είχαν παρενοχλήσει ηλεκτρονικά. , το 25% των αγοριών και το 25,6% των κοριτσιών υπήρξαν θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης. Το 80% + των παρευρισκόμενων σε ηλεκτρονική παρενόχληση δεν το αναφέρουν στο προσωπικό του σχολείου.</p>
<p>ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</p>	<p>η ηλεκτρονική παρενόχληση συσχετίζεται περισσότερο με τα αγόρια από ότι με τα κορίτσια και όσον αφορά στη συχνότητα δεν βρέθηκαν σημαντικές θετικές ή αρνητικές συσχετίσεις.</p>	<p>τα άτομα που είχαν εθιστεί παρουσίασαν μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης αυτοτραυματικής συμπεριφοράς.</p>	<p>Υπήρχε μία θετική συσχέτιση ,που έχει να κάνει με τη χρήση του διαδικτύου και την υπερδραστηριότητα καθώς επίσης και μία θετική συσχέτιση ,που έχει να κάνει με τη χρήση του διαδικτύου, την εγκληματικότητα και την δυσλειτουργία των σχέσεων. Συνεπώς, η χρήση του διαδικτύου καθίσταται πλέον πολύ δημοφιλής στα παιδιά και είναι σε θέση να συνδυάζεται με ψυχολογικά προβλήματα εάν καταστεί υπερβολική η χρήση του.</p>	<p>τα αγορια έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν εκφοβιστές ηλεκτρονικής παρενόχλησης και σχολικού εκφοβισμού από ότι τα κορίτσια.</p>
<p>ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ</p>	<p>Berson et al. (2003)</p>	<p>οργάνωση ΝΕΟΙ (2009)</p>	<p>Slonje, R. & Smith, P. K.</p>	<p>Jaana Juvonen, Elishev</p>

			(2008)	a F. Gross (2008)
ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	Πώς συμπεριφέρονται τα θηλυκά άτομα στην Η/Π	παρενόχληση και ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων σε ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης	φύση και η έκταση της ηλεκτρονικής παρενόχλησης στα σουηδικά σχολεία.	ομοιότητες μεταξύ της ηλεκτρονικής παρενόχλησης και σχολικού εκφοβισμού στους εφήβους
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	Δείγμα 10.800 κορίτσια 12-18 ετών	2176 ερωτηθέντες	360 μαθητές 12 έως 20 ετών από διαφορετικά σχολεία. Χορηγήθηκαν από τους ερευνητές ανώνυμα ερωτηματολόγια	1554 άτομα ηλικίας 12-17) Δημιουργία σύνδεσμου σε ένα δημοφιλές δικτυακό τόπο. Συμπλήρωναν ανώνυμα ένα ερωτηματολόγιο, από τον Αύγουστο μέχρι τον Οκτώβριο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	92% χρησιμοποιούσαν τον υπολογιστή του σπιτιού, το 58% ξοδεύει το χρόνο του στέλνοντας μηνύματα ή email σε φίλους, το 20% σερφάρει στο διαδίκτυο, ώστε να μάθει νέες πληροφορίες και το 16% περνάει τον περισσότερο χρόνο του στα chatrooms ενώ μόνο το 1% χρησιμοποιεί το διαδίκτυο, με σκοπό την εκπόνηση κάποιας εργασίας	26% :θύματα Η/Π γεγονός το οποίο δεν ανέφεραν στους γονείς, παρά μόνο σε περίπτωση που αισθάνθηκαν φόβο και προσβολή. το ανέφεραν κυρίως σε φίλους, λόγω του γεγονότος, ότι το θεώρησαν ήσσονος σημασίας ή αστείο. Κανένας δεν ανέφερε, ότι απευθύνθηκε στις αρμόδιες αρχές όπως η Δίωξη του Ηλεκτρονικού Εγκλήματος.	17,6% είναι θύματα Η/Π το 11,9% είναι δράστες. 4 είδη Η/Π e-mail (9% για τα θύματα και 8,6% για το δράστη) Ακολουθεί ο τρόπος μέσω φωτογραφιών και βίντεο(8,6% για τα θύματα, 3,8 για τους δράστες) Έπεται, ο τρόπος μέσω τηλεφώνου (6,7% για τα θύματα και 4,3% για τους δράστες). Τέλος ο τρόπος μέσω μηνυμάτων (4,8% για τα θύματα και 4,3% για τους δράστες).το 50% των θυμάτων δεν το αναφέρουν σε κανέναν, το 35,7% το αναφέρει σε ένα φίλο, το 8,9% το αναφέρει στους κηδεμόνες τους και το 5,4% σε κάποιον άλλον. Κανένας δεν αναφέρει, ότι έχει απευθυνθεί σε κάποιο δάσκαλο.	72% ανέφερε ένα τουλάχιστον ένα περιστατικό Η/Π, το 85% ανέφερε ότι είχε εμπειρία εκφοβισμού στο σχολείο. οι πιο συχνές μορφές ηλεκτρονικής παρενόχλησης και σχολικού εκφοβισμού είναι: τα παρατσούκλια ή υβριστικά σχόλια, η αποστολή μηνυμάτων. τα 2/3 των θυμάτων της Η/Π ανέφεραν, ότι γνώριζαν τους δράστες και το 50% από αυτούς γνώριζαν τον εκφοβιστή από το σχολείο. το 90% δεν αναφέρει σε κανένα ενήλικα ότι παρενοχλήθηκε διαδικτυακά και ότι μόνο ελάχιστοι έχουν χρησιμοποιήσει μεθόδους για να αποτρέψουν τέτοιου είδους συμπεριφορές.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ		οι νέοι επιδεικνύουν ριψοκίνδυνες συμπεριφορές σχετικά με την χρήση που κάνουν στο διαδίκτυο ενώ γνωρίζουν τους κινδύνους.	Η Θυματοποίηση μέσα στο σχολείο ήταν συχνότερο φαινόμενο απ'ότι η Η/Π. Όταν τα θύματα γνώριζαν την ταυτότητα των δραστών Η/Π βρέθηκε ότι το 57% ήταν από το ίδιο σχολείο, 10% εξωσχολικοί, 33% άγνωστοι	και οι δύο μορφές εκφοβισμού οδηγούν στην αύξηση της ανησυχίας και του άγχους.
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ				Επιμόρφωση γονέων για τους κινδύνους που περιέχει η διαδικτυακή επικοινωνία πολιτικές αντιμετώπισης φαινομένου στο σχολείο προγράμματα πρόληψης
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Berson et al. (2003)	οργάνωση ΝΕΟΙ (2009)	Slonje, R. & Smith, P. K. (2008)	Jaana Juvonen, Elisheva F. Gross (2008)
ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	Πώς συμπεριφέρονται τα θηλυκά άτομα στην Η/Π	παρενόχληση και ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων σε ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης	φύση και η έκταση της ηλεκτρονικής παρενόχλησης στα σουηδικά σχολεία.	ομοιότητες μεταξύ της ηλεκτρονικής παρενόχλησης και σχολικού εκφοβισμού στους εφήβους
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	Δείγμα 10.800 κορίτσια 12-18 ετών	2176 ερωτηθέντες	360 μαθητές 12 έως 20 ετών από διαφορετικά σχολεία. Χορηγήθηκαν από τους ερευνητές	1554 άτομα ηλικίας 12-17) Δημιουργία σύνδεσμου σε ένα δημοφιλές δικτυακό τόπο. Συμπλήρωσαν

			ανώνυμα ερωτηματολόγια	ανώνυμα ένα ερωτηματολόγιο, από τον Αύγουστο μέχρι τον Οκτώβριο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	92% χρησιμοποιούσαν τον υπολογιστή του σπιτιού, το 58% ξοδεύει το χρόνο του στέλνοντας μηνύματα ή email σε φίλους, το 20% σερφάρει στο διαδίκτυο, ώστε να μάθει νέες πληροφορίες και το 16% περνάει τον περισσότερο χρόνο του στα chatrooms ενώ μόνο το 1% χρησιμοποιεί το διαδίκτυο, με σκοπό την εκπόνηση κάποιας εργασίας	26% θύματα Η/Π γεγονός το οποίο δεν ανέφεραν στους γονείς, παρά μόνο σε περίπτωση που αισθάνθηκαν φόβο και προσβολή. το ανέφεραν κυρίως σε φίλους, λόγω του γεγονότος, ότι το θεώρησαν ήσσονος σημασίας ή αστείο. Κανένας δεν ανέφερε, ότι απευθύνθηκε στις αρμόδιες αρχές όπως η Δίωξη του Ηλεκτρονικού Εγκλήματος.	17,6% είναι θύματα Η/Π το 11,9% είναι δράστες. 4 είδη Η/Π email (9% για τα θύματα και 8,6% για το δράστη) Ακολουθεί ο τρόπος μέσω φωτογραφιών και βίντεο(8,6% για τα θύματα, 3,8 για τους δράστες) Έπεται, ο τρόπος μέσω τηλεφώνου (6,7% για τα θύματα και 4,3% για τους δράστες). Τέλος ο τρόπος μέσω μηνυμάτων (4,8% για τα θύματα και 4,3% για τους δράστες).το 50% των θυμάτων δεν το αναφέρουν σε κανέναν, το 35,7% το αναφέρει σε ένα φίλο, το 8,9% το αναφέρει στους κηδεμόνες τους και το 5,4% σε κάποιον άλλον. Κανένας δεν αναφέρει, ότι έχει απευθυνθεί σε κάποιο δάσκαλο.	72% ανέφερε ένα τουλάχιστον ένα περιστατικό Η/Π, το 85% ανέφερε ότι είχε εμπειρία εκφοβισμού στο σχολείο. οι πιο συχνές μορφές ηλεκτρονικής παρενόχλησης και σχολικού εκφοβισμού είναι: τα παρατσούκλια ή υβριστικά σχόλια, η αποστολή μηνυμάτων. τα 2/3 των θυμάτων της Η/Π ανέφεραν, ότι γνώριζαν τους δράστες και το 50% από αυτούς γνώριζαν τον εκφοβιστή από το σχολείο. το 90% δεν αναφέρει σε κανένα ενήλικα ότι παρενοχλήθηκε διαδικτυακά και ότι μόνο ελάχιστοι έχουν χρησιμοποιήσει μεθόδους για να αποτρέψουν τέτοιου είδους συμπεριφορές.
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ		οι νέοι επιδεικνύουν ριψοκίνδυνες συμπεριφορές σχετικά με την χρήση που κάνουν στο διαδίκτυο ενώ γνωρίζουν τους κινδύνους.	Η Θυματοποίηση μέσα στο σχολείο ήταν συχνότερο φαινόμενο απ'ότι η Η/Π. Όταν τα θύματα γνώριζαν την ταυτότητα των δραστών Η/Π βρέθηκε ότι το 57% ήταν από το ίδιο σχολείο, 10% εξωσχολικοί, 33% άγνωστοι	και οι δύο μορφές εκφοβισμού οδηγούν στην αύξηση της ανησυχίας και του άγχους.
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ				Επιμόρφωση γονέων για τους κινδύνους που περιέχει η διαδικτυακή επικοινωνία πολιτικές αντιμετώπισης φαινομένου στο σχολείο προγράμματα πρόληψης